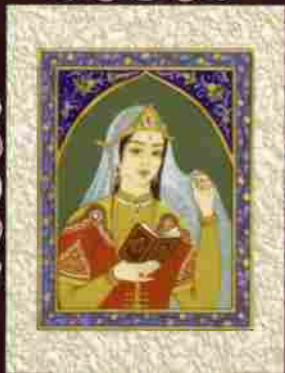

НОДИРА

ЎШУҲАРИ

ЎСРАМ

ЭШИ

2016/2 - \$146

ЖАХОН ШЕЪРИЯТИ ДУРДОНАЛАРИ

НОДИРА

ТУШУМДА
КЎРСАМ
ЭДИМ

ТОШКЕНТ – «O‘ZBEKISTON» – 2015

УЎК: 821.512.133-1
КБК 84(5Ў)

Ўзб. адаб.

0-95

H73

Тузувчи ва таржимон:
Эргаш ОЧИЛОВ,
филология фанлари номзоди

Нодира нафақат ўзбек, балки форс-тожик тилида ҳам маҳорат билан калам тебратган ҳассос зуллисонайн шоира ҳисобланади. Мазкур мажмуага унинг ўзбек тилидаги халқ ичида машхур ва бадий баркамол ғазаллари билан бирга, форсий меросидан ҳам намуналар таржима қилиб киритилди.

ISBN 978-9943-28-365-7

© Эргаш ОЧИЛОВ, 2015
© «O'ZBEKISTON» НМИУ, 2015

ШЕЪРИЯТ МАЛИКАСИ

Ўзбек мумтоз адабиёти тарихида зуллисонини шоира Нодиранинг алохида ўрни бор. Унинг дилўртар хассос ғазаллари асрлар давомида тилдан-тилга ўтиб, хофизлар созига тушган. Хусусан, шашмакомнинг «Савти Калон», «Насри Баёт», «Қашқарчай Наво», «Талқинчай Ушшок», «Савти Сарвиноз», «Наврўзи Хоро», «Соқийномаи Муғулчай бузрук», «Уфори насри Уззол» куйлари билан айтиладиган ашуллари, «Ёр ишки», «Тушумда кўрсам эдим», «Мунтазирдирман», «Эй фалак», «Вафо айламас», «Яхши бор», «Эҳтиёж», «Ишқингда жонон», «Оқибат», «Юзунгдур», «Хажр вайрониди», «Жон фидо», «Лабинг шаҳди нобиға» каби бир неча унлаб кўшиқлари халқимиз кўнглидан чуқур жой олган.

Машхур шоира, давлат арбоби, маданият ва адабиёт хомийси Нодира 1792 йили Андижон ҳокими Раҳмонкулибий хонадониди дунёга келади. Онаси Ойшабегим ҳам маърифатли аёл бўлган. У отинбиблар кўлиди савод чиқаради. Ёшлигидан адабиётга меҳр кўйиб, Саъдий, Хофиз, Жомий, Лутфий, Навоий, Фузулий, Бедил асарларини севиб муто-

лаа қилади (кейинчалик у форсий шеърларида Камол Хужандий ва Косим Анвор номларини ҳам хурмат билан тилга олади). Ўткир зехни, гўзал хулқи, тенгсиз хусни билан танилган кизга ўша даврда Марғилон ҳокими бўлиб турган Умархон ғойибона ошиқ бўлиб, 1807 йили унга уйланади. Улар аслида қариндош бўлиб, Раҳмонкулибий Умархоннинг тоғаси эди. Улар Султонмахмудхон ва Муҳаммадалихон исмли икки фарзанд кўришади.

Кўкон хонлигидаги зиддиятлар туфайли акаси Олимхон ўлдирилгач, Умархон тахтга ўтиради. Нодиранинг шундан кейинги ҳаёти Кўкон билан боғлиқ. 1822 йили Умархоннинг бевакт вафотидан кейин 14 яшар Муҳаммадалихон унинг ўрнини эгаллайди. Ўғли ҳали ёшлиги туфайли давлатни бошқариш ишларида Нодира фаол қатнаша бошлайди.

Ўзи шоира бўлган Нодира, айникса, маданият ва адабиёт аҳлини ўз хомийлигига олади. У шоирларни ҳамиша изланишга, янги-янги асарлар ёзишга ундайди, кўплаб китобларни кўчиртиради. Мохир котибларни зар қалам, кумуш сиёҳдон билан тақдирлаб, «Заррин қалам» мақомига кўтарган. Ижод аҳли ўртасида Ойим, Мохларойим деб улуғланган. «У XIX асрнинг биринчи ярмидаги Кўкон адабий муҳитида том маъноси билан устозлик ва адабий раҳбарлик даражасига кўтарила олган

кудратли ижодкордир»¹. Унинг ташаббуси билан Қўқонда кўплаб мактаб, мадраса, кутубхона, хаммом, карвонсарой, бозор, йўл, кўприклар барпо этилади. Машҳур Моҳларойим мадрасаси шулар жумласидандир.

Нодиранинг ҳокимиятни бошқариш ишларидаги фаол иштироки, маърифатпарварлик фаолияти мақсади мол-дунё орттириш бўлган амалдорлару мутаассиб «дин пешволари»га маъқул келмаслиги табиий эди. Улар ўз ёвуз ниятларига эришиш мақсадида ака-ука ўртасига низо солади. Бундан фойдаланган Бухоро амири Насрулло аввалига Муҳаммадалихон билан тесқари бўлиб қолган Султонмахмудхонга Шаҳрисабздан паноҳ беради. Кейин уни Хўжандга ҳоким қилади. Нодира уфилларини яраштириб, Ўратепа, Хўжанд, Тошкент тарафларни Султонмахмудхонга, Фарғона водийсини эса Муҳаммадалихонга тайин этади. Бундан қазабланган Амир Насрулло 1842 йили Қўқонга қўшин тортиб, Нодирани икки ўғли, 14 ёшли набираси Муҳаммадаминхон, келинлари ва яқин маҳрамлари билан бирга қатл эттиради. Бу қонли фожиага исёнкор шоир Жунайдулло Ҳозик Амир Насруллога қарата айтган, «Сен бу қилмишинг билан ўзингга таъна-маломатдан

¹ Қодирова М. Кириш // Нодира. Девон. Ўзбек ва форс-тожик тилларидаги шеърлар (Нашрга тайёрловчи М. Қодирова). — Тошкент, 1963. 8-бет.

шундай бир либос бичдингки, у киёматгача устингда қолади» мазмунидаги куйидаги мисралари билан муносиб баҳо берган:

*Буриди бар қади худ аз маломат,
Либосе то ба домони қиёмат.*

Амир Насрулло Қўқонда катли ом ўтказиб, Бухорога кайтгач, фарғоналиклар Шералихон бошчилигида у ҳоким қилиб қолдирган самарқандлик Иброҳим парвоначи ва бошқаларни шаҳардан ҳайдаб чиқаришади.

«Қўқон тахтига ўтирган Шералихон Нодира ва унинг ўғиллари жасадини кейинчалик ахтариб топиб, иззат ва ҳурмат билан Дахмай шохонга дафн эттирган. Жаҳолат қурбони Нодира хотирасини абадийлаштириш учун унинг қабрига катта тошдан ёдгорлик лавҳаси қўйилган»¹.

Нодира забардаст зуллисонайн шоира бўлиб, ўзбек тилида Нодира ва Комила, форс-тожикчада Макнуна таҳаллуси билан самарали ижод қилган. Унинг ҳар икки тилдаги шеърлари 10000 минг мисра атрофида. Жумладан, форсий мероси 333 та шеърни ўз ичига олиб, 5 минг мисрадан купрок.

Форсий девонига ёзилган дебочада шоира ҳақида, жумладан шундай таърифларни уқиймиз: «... насаб ва камол денгизининг

¹ Қодирова М. Кириш. 46-бет.

гавҳари, иззату иқбол садафининг дурри ноёби, фуқаро ва халқпарварлик ишида катта-кичikka мусаллам бўлган (зот) ёқимли ва ширин-ширин шеърлар ёзиш ва тушунишда минг ақлли эркаклардан ортиқроқ бир хотин эди. Унинг яхши хислат ва мақтовга лойиқ сифатлари хаддан зиёда ва санокдан ташқаридир... Хуллас, ул хотинлар тожи, иззат ва улуғлик парданишини баъзи-баъзида, хурсандлик ва юрак ўти алангаланган чоғларда, олий табиатидан турли-туман рангдор шеърлар ёзар эди»¹.

Маълумки, Нодира 30 ёшида Амир Умархондан ажралиб, бева қолади. Шунинг учун ҳам унинг кейинги йигирма йиллик ижодида айрилик оҳанглари, жудолик ҳасратлари муҳим ўрин тутди. «Шоиранинг бу мавзуга доир турли жанрдаги шеърлари ўзига хос бир туркумни ташкил этади ва уларни фироқномалар деб аташ мумкин... – дейди Нодира ижодининг толмас тадқиқотчиси, таникли олима Махбуба Қодирова. – Нодира фироқномаларида одатдаги марсияларга ўхшаш анъанавий маъшук, дўст, меҳрибон ота образи эмас, балки, биринчи навбатда, ёридан узоқ тушган аёл образи лирик қахрамон сифатида гавдаланади. Шу-

¹ Дебоча // *Нодира*. Асарлар. Икки жилдлик. 2-жилд. 1-хитоб. – Тошкент, 1971. 8-бет.

нинг учун ҳам унинг барча кечинмалари – аёл қалбининг садоси»¹.

Нодиранинг «Кел, даҳрни имтиҳон этиб кет» мисраси билан бошланадиган ғазали жуда машҳур бўлиб, унга Залилий, Ходимий, Нодим, Рожеъ каби куплаб шоирлар таҳмис боғлаган.

Умуман, Дилшод, Рожий Хўқандий, Ҳомидий, Нодим, Фурқат каби шоирларга Нодиранинг таъсири кучли бўлган.

Нодира ҳаёти ва ижодини ўрганиш, адабий меросини излаб топиб халққа етказишда таниқли адабиётшунос олима Маҳбуба Кодированинг хизматлари катта. Унинг саъй-ҳаракатлари билан 1968–1972 йилларда шоиранинг ҳар икки тилдаги асарлари икки жилд, уч китобда чоп этилди. Бундан ташқари, у Нодира асарларининг яна қатор алоҳида нашрларини амалга оширди. Лутфулла Олим, Абдурауф Фитрат, Садриддин Айний, Воҳид Зоҳидов, Воҳид Абдуллаев, Ўткир Рашид, Тўхтасин Жалолов, Азиз Қаюмов, Иброҳим Ҳаққул, Нусратулло Жумаҳўжалар ҳам Нодира ижоди бўйича тадқиқот олиб боришган.

Нодиранинг форсий ғазаллари асосан рамал ва ҳазаж баҳрларининг турли вазнларида яратилганидан уларда бир қадар шаклий яқранглик кўзга ташланса-да, мазмунан анча чуқур

¹ Қодирова М. Нодира. // Ўзбек адабиёти тарихи. Беш жилдлик. 4-жилд. – Тошкент, 1978. 180–181-бетлар.

ва оҳорли тимсолу ташбехларга бой. Чунончи, куйидаги байтида у «Агар кулол кўлидаги лойга кўйинг насими етса, то киёматгача ҳар бир кўза оғзидан оби ҳаёт томади», деб ташбех ва муболағани ҳадди аълосига етказди:

*То ба ҳашр аз лаби ҳар кўза чакад оби ҳаёт,
Ғар насимат гузаре бар гили фаххор кунад.*

Мана бу байт эса хусни таълил санъати-нинг гўзал намунаси бўлиб, фалакнинг чарх уриб айланишига ҳам, куёшнинг шарқдан чиқиб, ғарбга ботишига ҳам ҳар иккисининг маъшуқа хуснига ошиқи шайдолиги сабаб қилиб кўрсатилади:

*Чаро гардад аз машриқ ба мағриб зору саргардон,
Набошад чун фалак бар хусни ў хуршид
мажнунаш?*

«Фалак тоқидан йиқилиш безарар дейдилар, лекин киши дил тоmidан йиқилса, юз пора бўлиб кетади», – дейди бошқа бир байтида:

*Саҳл бишмурданд галтидан зи болои фалак,
Мешавад сад пора афтад чун касе аз боми дил.*

Лекин шоиранинг ўзбек тилидаги шеърлари ҳар томонлама кенг ва чуқур ўрганилгани ҳолда, форсий меросининг тадқиқи ва таржимаси олимлар ва таржимонлар эътиборидан четда қолиб келмоқда. Ушбу кемтикликни бир оз

булса-да тўлдириш мақсадида мазкур тўпламга биз Нодиранинг тожикча ғазалларидан ҳам намуналар таржима қилиб киритишни лозим топдик. Шоиранинг ўзбек тилидаги шеърларидан намуналар эса Махбуба Қодирова томонидан Мохларойимнинг ўз қўли билан тартиб берган девони асосида тайёрланган нашридан (Нодира-Комила. Девон. – Тошкент: «Халқ мероси», 2001) танлаб олинди. Унда шоира шеърлари Комила тахаллуси остида берилган. Лекин халқимиз орасида у Нодира номи билан машхурлиги сабабли биз айти тахаллусни қолдиришни лозим топдик.

*Эргаш ОЧИЛОВ,
филология фанлари номзоди*

«ТУРКИЙ ДЕВОН» ДАН

ФАЗАЛЛАР

* * *

Лабинг шахди нобиға¹ жоним фидо,
Хиромон қадинга равоним² фидо.

Фироқинг висол аҳлидин жон олур,
Висолинга жону жаҳоним фидо.

Бслу оғзида қолди ваҳму гумон,
Не тонг, ўлса ваҳму гумоним фидо.

Агар филмасал³ меҳр⁴ ила моҳдур,
Қилай сенга, эй меҳрибоним фидо.

Ики лаъли нобингни ёкутиға
Ики чашми⁵ гавҳарфишоним⁶ фидо.

¹ *Ноб* – тоза, тиник, соф.

² *Равон* – жон, рух, хаёт, тириклик.

³ *Филмасал* – масалан, *ғўё*, фаразан.

⁴ *Меҳр* – қуёш.

⁵ *Чашм* – кўз.

⁶ *Гавҳарфишон* (*Гуҳарфишон*) – гавҳар сочувчи.

Қадинг сарвинозиға, эй гулбадан,
Тани лоғари¹ нотавоним фидо.

Не ғамдур менга ишқ аро, Нодира,
Агар бўлса жононға жоним фидо.

Юзунг ёдида килдим бу кеча оҳи саҳар пайдо,
Кавокиб² хирманиға бўлди ул ўтдин
шарар³ пайдо.

Нихоли сабрима лаълинг хаёли бирла
су(в) бердим,
Ажаб йўк, бўлса гар бу нахлдин⁴ ширин
самар пайдо.

Шараф топти мамолик⁵ шоҳи дарёдил
вужудидин,
Асолат⁶ махзанидин⁷ бўлди ул оли(й)
гуҳар пайдо.

¹ Лоғар – орик.

² Кавокиб – юлдузлар.

³ Шарар (Шарор) – учкун, аланга.

⁴ Нахл – ниҳол, кўчат, дарахт.

⁵ Мамолик – мамлакатлар; юрт, давлат.

⁶ Асолат – асллик, аслзодалик.

⁷ Махзан – хазина.

Зихи¹ шоҳеки, давлат файзидин огоҳ улиб,
қилмиш
 Жавохирсурмаи² тавфиқдин³ нури назар пайдо.

Таҳаммул⁴, уйлаким, бесабрлиғ талх⁵ этти
комингни,
 Булур сабр этсанг аччиғ ғурадин шахду
шакар пайдо.

Менинг ёрим ажаб нозикмизожу
бемурувватдур,
 Белин қатлимға боғлабдур вале эрмас
камар пайдо.

Нужум⁶ эрмас фалакда шуълаи оҳим
шароридур –
 Ки, бу кошона ичра бўлди андин зебу
фар⁷ пайдо.

¹ *Зихи* – 1) гўзал, ёкимли; 2) қандай яхши, таҳсин, офарин.

² *Жавохирсурма* – сурмани марварид резалари билан омихта қилиб, кўзнинг қувватини ошириш учун суриладиган малҳам.

³ *Тавфиқ* – 1) ёрдам, мадад, кўмак; 2) бахраманлик; 3) имконият.

⁴ *Таҳаммул* – сабр, бардош, чндам.

⁵ *Талх* – аччик.

⁶ *Нужум* – юлдузлар.

⁷ *Зебу фар* – хашамат, шаъну шукуҳ.

Кўнгул мажнунини зулфунгни занжирига
 банд эттим,
 Сурук атфол¹ ичинда бўлмагай деб шўру
 шар² пайдо.

Ажаб йўк, Нодира парвоз қилса ёр кўйига –
 Ки, бўлмиш танда фуркат ўқларидин болу
 пар³ пайдо.

* * *

Кел, сенга, эй шахи жаҳон, мамлакати
 жаҳон фидо,
 Дийдаларимга қўй қадам, хар қадамингга
 жон фидо.

Лаъли лабинг фироқида хуни⁴ жигар
 физо⁵ менга,
 Сарв қадинг ҳавасида жон этарам равон фидо.

Айшу нашоту⁶ офият⁷ дарду ғамингни садқаси,
 Бир нафас иштиёқинга ишрати жовидон⁸ фидо.

¹ *Атфол* – гўдаклар, ёш болалар.

² *Шўру шар* – ғавғо, тўполон.

³ *Болу пар* – қанот ва патлар; мажозан: қўл ва оёқ.

⁴ *Хун* – қон.

⁵ *Физо* – озиқ-овқат, егулик, таом.

⁶ *Нашот* – шодлик, хурсандчилик.

⁷ *Офият* – соғлик, тинчлик.

⁸ *Жовидон* – доимий, абадий, мангу.

Вақти хиром, эй санам, дийдаларимга
кўй кадам,
Хоки раҳингга¹ айларам чашми гуҳарфишон
фидо.

Гарчи менинг алимдадур² хосили мулку
мамлакат,
Етса висолинг, айларам барчани ройгон³ фидо.

Йиғлама эмди, эй кўзум, тукма юракни қонини,
Дорни тоза айладим, қониға булди қон фидо.

Нодираи ғазалсаро⁴, назмини кўрса ногаҳон,
Дурру жавохирин қилур фикриға баҳру⁵
қон фидо.

* * *

Гунчадек оғзи аро ул лутфи гуфтори⁶ ажаб,
Сунъ илги⁷ йукдин изҳор айлаган бори ажаб.

¹ Раҳ - йул.

² Ал - қўл.

³ Ройгон - текин, муфт.

⁴ Ғазалсаро - ғазал ёзувчи, шоир.

⁵ Баҳр - денгиз.

⁶ Гуфтор - сўз, нутқ.

⁷ Илик (Илиг) - қўл.

Олди кунгул кушларин ҳар лаҳза мушкин
турраси¹,
Боли² шохиндурки³, сайд⁴ айларда
таррори⁵ ажаб.

Баски, Мажнундур анинг хусниға гулшан
гуллари,
Фунчалардиндур чаман буйнида туммори ажаб.

Айлади ошуфта табъимни паришон турраси,
Қилди бахтимни қаро холи ситамқори ажаб.

Кузидин озурдадилман, қошидин озурдарок,
Зор аҳволимға озор узра озори ажаб.

Ҳар қачонким ноз этиб чикса майи
гулфом⁶ ичиб,
Қон тўқар майдек дамодам чашми
хуммори ажаб.

Ёр васли бирла одат айлаб эрдим, Нодира,
Андин айру менга бир дам сабр изхори ажаб.

¹ *Турра* – соч, кожил.

² *Бол* – қанот.

³ *Шоҳин* – лочин.

⁴ *Сайд* – ов, шикор.

⁵ *Таррор* – айёр, макқор, хийлагар.

⁶ *Гулфом* – гулранг, кизил.

Тийра¹ субхи² нашотим, соқиё³, келтур
шароб,
 Шоми хижрон зулматида жоми⁴ майдур офтоб.

Мохитобон⁵ юзлугум, хар лаҳза ёд этсам сени,
 Дуд бағримдин чиқар ўт ичра тушгандек
кабоб.

Банд этиб зулфунг аро, кўнглумни озод
этганинг
 Қуш учургандек эрур боғлаб аёғига таноб.

Кошки, охим насимидин таҳаррук⁶ айласа
 Ёрким, рухсорига гул баргидин солмиш никоб.

¹ Тийра – 1) қора, қоронғи, хира, нурсиз; 2) қайғули, ғам-ғуссали.

² Субҳ – тонг, эрталаб.

³ Соқий деганда сўфийлар Оллохни, Мухаммад алай-хиссаломни, маъшук ёки маъшуқоки ва пиру комил инсонни назарда тутадилар. Соқий даврага май улашгани каби улар ҳам одамлар қалбига илохий файз бағишлайдилар, хақиқий ишқ ўтини соладилар, ғайб маърифатидан баҳраманд этадилар.

⁴ Жом – қадах, пиёла. Жом ва унинг маънодошлари тасаввуфда маърифат зийёсига лиммо-лим кўнгил маъносида келади.

⁵ Моҳи тобон – 1) чарақлаган ой; 2) гўзал махбуба.

⁶ Таҳаррук – ҳаракат, тебраниш.

Ҳажр ошуби¹ балодурким, анинг ташвишидин
Катраи симоб² янглиғ кўнглум айлар изтироб.

Шод эди ул шоҳи даврон васли бирла
хотирим,
Айш даврониға солди даври гардун³ инкилоб.

Бевафолардек сени харгиз⁴ фаромуш айламас,
Нодира ёдингни айлар то дами явм улҳисоб⁵.

* * *

Гулға десам йўқ кафи пойингда⁶ тоб,
Дийдама куй, эй бути⁷ заррин, рикоб⁸.

Ташқари чикма кечалар, ҳашр⁹ улур
Чикса ёрим¹⁰ кечада гар офтоб.

¹ *Ошуб* – ғавро, фитна, туполон.

² *Симоб* – кумушранг кимёвий элемент. Мумтоз шеъриятда бетоқатлик, беқарорлик рамзи ва кўз ёш тимсоли бўлиб келади.

³ *Гардун* – 1) осмон, фалак; 2) дунё, олам

⁴ *Харгиз* – асло, ҳеч қачон.

⁵ *Явм ул-ҳисоб* – қиёмат куни.

⁶ *Пой* – оёқ.

⁷ *Бут* – санам; мажозан: гўзал махбуба.

⁸ *Рикоб* – узанги.

⁹ *Ҳашр* – қиёмат.

¹⁰ *Ёрим* – бу ерда: ярим.

Ғарқан хуни жигар ўлди таним,
Қон ёш ила мўйи¹ сар² эттим хизоб³.

Турфа саволе лабидин сўрди ёр,
Жон берайин бўлмаса ширин жавоб.

Сурати девор каби бўлмишам,
Ҳасрати дийдор ила беҳўрду хоб⁴.

Жонима қасд айлар эрсанг қил, валеқ
Тишлама лаълингни, қилурсан итоб⁵.

Мойили зулм этма кўзунг туркини,
Йўқса қилур мардум⁶ уйини хароб.

Бу кеча майхонани⁷ даргоҳида
Пири муғондин⁸ тиларам фатҳи боб⁹.

¹ Мўй – соч.

² Сар – бош.

³ Хизоб – бўяш.

⁴ Хоб – уйқу.

⁵ Итоб – қаҳр, ғазаб.

⁶ Мардум – 1) одам, киши; 2) кўз қорачиғи.

⁷ Майхона (Майқада) – шавқу завқу илоҳий файзга қон қомил орифнинг ботини. Илоҳий олам маъносида ҳам келади. Пири муршиднинг хонақоҳи, Ҳақ толиблари тўпланадиган жой ҳам тушунилади.

⁸ Пири муғон – муғлар – оташпарастлар пири. Та-саввуфда маънавий раҳбар, қомил инсон маъносида қўлланади.

⁹ Боб – эшик.

Айламадинг, эй бути паймоншикан¹,
Нодирани васлинг ила комёб².

• • •

Ғазаб бирла нигорим ўтти ёнимдин шитоб
айлаб,
Юзин кўргунча ўлдирди мени хажри азоб
айлаб.

Пари янглиғ назардин чехра пинҳон этти
ул махваш,
Фироқу хажр шомидин мени масту хароб
айлаб.

Кўнгул шодон эрди журъаи³ жоми висолидин,
Солиб хижрон ўтиға кетти бағримни кабоб
айлаб.

Мурувват айла, жоно, сендин айру тийрадуру
шомим,
Ёрит кулбамни бир тун оразингни⁴ офтоб
айлаб.

¹ *Паймоншикан* – аҳдини бузувчи, ваъдасидан кайтувчи.

² *Комёб* – бахтли, толели, давлатли.

³ *Журъа* – катра, кулгум.

⁴ *Ораз* – юз, чехра.

Ичармен май дамодам ёр лаълини хуморидин,
Мени майхонадин манъ этма, зоҳид¹,
эхтисоб² айлаб.

Хисоб этмоққа чарх анжумларин³ бир
эхтимол анда,
Менинг доғи дилимни лек бўлмайдур
хисоб айлаб.

Лабидин айру кон ютмоқ ишимдур, борғил,
эй соқий,
Менга беҳуда кулфат берма таклифи
шароб айлаб.

Дариғо⁴, кетти охир гавҳари мақсуд илгимдин,
Топиб эрдим сени махбублардин интиҳоб⁵
айлаб.

¹ Зоҳид – узлат ва тақвони касб қилиб олиб, дунё лаззатидан юз ўгирган киши. Бу тоифа ишк ва ирфондан беҳабар бўлиб, мақсади такво билан охират мағфирагини қозониш, Қуръонда ваъда қилинган жаннатнинг хузур-ҳаловатига етишиш. Сўфийларнинг ҳар икки дунёдан мақсади Худонинг ўзи, унинг дийдори бўлганлиги учун зоҳидларнинг бу ишини тамагирлик деб ҳисоблайдилар ва уларни танқид қиладилар.

² Эҳтисоб – текшириш, кузатиш.

³ Анжум – юлдузлар.

⁴ Дариғо – ундов сўз: эҳ афсус, хай аттанг.

⁵ Интиҳоб – сайлаш, танлаш.

Вафо сарлавхи¹ узра, Нодира, мавзун
каломини
 Ёзар, тахсини шеъри хисрави² олийжаноб
айлаб.

* * *

Ёр лаълин³ ёд этармен ғунчаи хандон кӯруб,
 Сабзаи хат⁴ соғинурмен⁵ боғ аро райхон кӯруб.

Сабзаи хат лаъл нобинг узра маъво айлади,
 Хизр⁶ қилғондек ватан сарчашмаи ҳайвон⁷
кӯруб.

¹ *Сарлавҳ* — лавҳ боши.

² *Хисрав* — подшоҳ, султон, амир.

³ *Лаъл* — қизил рангли қимматбаҳо ялтироқ тош. Ма-
 жозан: қизил ранг. Маъшуканинг чўғдай лаби ва қизил
 майнинг сифати бўлиб келади.

⁴ *Хат(т)* — қилларнинг лаби устидаги майин туклар.
 Тасаввуф истилоҳида ғайб олами.

⁵ *Соғинмоқ* — бу ерда: ҳисобламоқ, ўйламоқ, гумон
 қилмоқ.

⁶ *Хизр* — зулмат қаъридан оби ҳаёт — тириклик суви-
 ни излаб топган ва ундаг ичиб, абадий ҳаётга ноил бўлган
 пайғамбар.

⁷ *Сарчашмаи ҳайвон* — мангулик булоғи. Оби ҳаёт,
 оби ҳайвон, оби Хизр, Хизр суви, Хизр чашмаси, ти-
 риклик суви каби кўпдан-кўп номлар билан ҳам юрити-
 лади. Оби ҳаёт тасаввуфда саъй-ҳаракат билан эришиб
 бўлмайдиган, Оллоҳ томонидан ўзи хоҳлаган бандаларига
 бериладиган ладуний (илоҳий) илм маъносида келади.

Дард жонкоҳу¹ дамодам оху аҳволим табоҳ²,
Раҳми келгайму менга бу ҳол ила
султон кӯруб.

Соврулурман ҳажр водийси аро, Мажнуи мени
Гирдбод³ айлар гумон дашт узра
саргардон кӯруб.

Кеча лаъли ҳажридин ўлмок менга
душвор⁴ эди,
Юз тахайюр⁵ бирла илгин тишлади
жонон кӯруб.

Рашкдин юз фитна барпо айлади даври фалак,
Кузларим ойинасин ёр олдида хайрон кӯруб.

Тонг эмастур⁶, бўлса оз муддатда устоди
сухан⁷,
Нодира ашъорига⁸ таҳсин этар, Салмон⁹ кӯруб.

¹ *Жонкоҳ* – жонга азоб берувчи.

² *Табоҳ* – бузук, вайрон, хароб.

³ *Гирдбод* – айланма шамол, бурон, довул.

⁴ *Душвор* – қийин, оғир, мушкул.

⁵ *Тахайюр* – хайратда қолиш, хайронлик.

⁶ *Тонг эмас* – ажаб эмас.

⁷ *Сухан* – сўз.

⁸ *Ашъор* – шеърлар.

⁹ *Салмон* – машҳур форс-тожик шоири Салмон Соважий (1300–1376).

Берай жон висол ичра, эй нўшлаб¹,
Фирокинда тоқай қилай тобу таб².

Жамолинг менга муддао субҳу шом,
Висолинг менга орзу рўзу шаб³.

Агар келса бошимға тиғи ажал,
Қилурманму йўлингда тарки талаб.

Қадинг мисраи шўху баржастадур⁴,
Бўлуб хусн девонидин мунтахаб⁵.

Мени зор Фарҳоду Мажнуннажод⁶,
Эрур ёр Ширину Лайлинасаб.

Не махфилда⁷ шахду шакар ёладинг —
Ки, бирбирга часпондурур⁸ икки лаб.

Фирокида шамъи шаби⁹ ҳажрмен,
Эмас Нодира куймаким бесабаб.

¹ *Нўшлаб* — 1) ширинлаб; 2) маҳбуба.

² *Тобу таб* — 1) ёниш ва эриш; 2) азоб ва ташвиш.

³ *Рўзу шаб* — кеча-кундуз.

⁴ *Баржаста* — лойик, муносиб.

⁵ *Мунтахаб* — танланган, сайланган.

⁶ *Мажнуннажод* — мажнунсифат.

⁷ *Махфил* — мажлис, анжуман, базм.

⁸ *Часпон* — ёпишган.

⁹ *Шаб* — кеча, тун.

Кетмади мендин кадаҳ бирла хумори офтоб,
Субх янглиғ тортадурман интизори офтоб.

Сарф килғумдур анинг жоми висоли нақдина
Гар муяссар бўлса лаъли обдори¹ офтоб.

Мохрўларни² юзунг ойи мусаххар³ айлади,
Мунча бўлмас анжум ичра иктидори офтоб.

Оразинг май тобидин бўлди назокатдастгоҳ⁴,
Турфа гуллар зоҳир⁵ этди навбахори офтоб.

То юзунг ойи намоён ўлди хусн афлокида⁶,
Рашк ўтидин тийра бўлди рўзгори⁷ офтоб.

Гар кўзим хуснунг чароғидин мунаввар бўлмаса,
Равшан этмас партави нури шарори офтоб.

Нодира, охим синонидин⁸ таваҳҳум⁹ тортибон
Чарх майдонидадур чобуксувори¹⁰ офтоб.

¹ *Обдор* – сержило, нодир.

² *Мохрў(й)* – ой юзли, гўзал.

³ *Мусаххар* – таслим, тобе, карам бўлиш.

⁴ *Назокатдастгоҳ* – бу ерда: назокат соҳиби.

⁵ *Зоҳир* – ошкор, аён, кўриниб турган.

⁶ *Афлок* – фалаклар, осмонлар

⁷ *Рўзгор* – 1) давр, замон; 2) тақдир, қисмат; 3) турмуш, хаёт.

⁸ *Синон* – найза, найза учи; мажозан: килрик.

⁹ *Таваҳҳум* – ваҳимага тушиш, кўркиш.

¹⁰ *Чобуксувор* – чавандоз.

Сайд этти мени ул икки куллоб¹,
Буйнимда каманди² зулфи пуртоб³.

Қошимни қиличига буйин сун,
Ошикка будур тариқи одоб.

Гулхан кулида фароғат этган
Қилмас ҳаваси самуру⁴ синжоб⁵.

Гирдоб эрур кўзумни ёши,
Ошикни ҳалок этар бу гирдоб.

Ором топарму чарх даври⁶,
Доим ҳаракат этар бу дўлоб⁷.

Олам элида вафо топилмас,
Бу гавҳар эрур жаҳонда ноёб.

Қондур жигарим лабидин айру,
Келтур менга, соқие, майи ноб.

¹ *Куллоб* – чангак, илгак, кармоқ.

² *Каманд* – банд, тузук; халка, сиртмоқ.

³ *Пуртоб* – серхалка, жингалак.

⁴ *Самур* – қорага мойил қизил териلى тулкига ухшаган хайвон. Унинг терисидан либос тикадилар.

⁵ *Синжоб* – силовсин, сур олмахон; силовсин мўйнасидан тикилган пўстин, ёпянчик.

⁶ *Чарх даври* – фалак айланishi.

⁷ *Дўлоб* – чигир, чарх.

Ушшоқ¹ мисоли карвондур,
Ул қофилага² эрур вафо боб³.

Ёш ўрниға, Нодира, кўзимдин
Хажрида оқар мудом хуноб⁴.

* * *

Агар гулшанға кирса сарви гулруйим⁵
хиром айлаб,
Югургай сарву гул юз мархабо бирла
салом айлаб.

Хиромон келди ёру комати таъзимига бехуд⁶
Йиқилдим соядек, ердин турарга илтизом⁷
айлаб.

Қилурға кундузимни кеча хуршиди⁸
жамол узра
Паришон айлади гисуларин⁹ субхимни шом
айлаб.

¹ Ушшоқ – ошиқлар.

² Қофила – карвон.

³ Боб – бу ерда: йўл.

⁴ Хуноб (Хуноба) – қонли ёш, аччиқ йиғи.

⁵ Гулруй – гул юзли, гўзал.

⁶ Бехуд – ақлу ҳушини йўқотган, маст, ихтиёрсиз. Та-
саввуфда ўзидан беҳабар, ошиқлик ва мастлик мақомидаги
киши.

⁷ Илтизом – бирор ишни ўз зиммасига олиш.

⁸ Хуршид – қуёш, офтоб.

⁹ Гису (Гесу) – соч, кокил.

Сихикадлар¹ паноҳи, гулжабинлар² подшоҳисен,
Чаманда сарвни озод этар каддинг фулом³
айлаб.

Хушо оқилки, айлаб яхшилик бунёдини маҳкам,
Ўтар бу дайри фанодин⁴ ўзини некном⁵ айлаб.

Масих⁶ азми сипехр⁷ айлаб, қуёшқа булди
хамсоя,
Бўлур химмат била афлок устида мақом
айлаб⁸.

Физоли⁹ умрким ваҳшатдур, пайваста рам¹⁰
бирла
Бўлурму юз минг афсун бирла бу ваҳшийни
ром айлаб.

¹ Сихикад – хушқомат, келишган.

² Гулжабин – гул юзли, гузал.

³ Фулом – қул, банд, хизматкор, чокар.

⁴ Дайри фано – фоний дунё. Тасаввуфда ориф ва авлиёлар давраси, мажлиси.

⁵ Некном – яхши ном чиқарган, машхур, донгдор.

⁶ Масих – Исо пайғамбар. Унинг қули теккан – слаган ўликка жон кирар экан. Шунинг учун ҳам ул зот ал-Масих – силовчи деб улуғланган. Нафаси ошиққа жон бағишлайдиган маъшуқага ҳам Масих сифатини беришади.

⁷ Сипехр – 1) осмон; 2) замон, дунё.

⁸ Маълумки, тириклай кўкка кўтарилган Исо алай-хиссалом қуёш буржидаги тўртинчи осмонда мақом тутган. Бу ерда шунга ишора қилинапти.

⁹ Физол (Фазол) – кийик, оху.

¹⁰ Рам – хуркиш, чўчиш.

Кўнгул сайд этгони омода¹ қилмиш ишқ
сайёди²
 Парирухлар³ каманди халкаи зулфини
дом айлаб.

Қалам таҳрир этарда найшакардин⁴ бўлса,
тонг эрмас,
 Лабинг васфини айлар Нодира ширин
калом айлаб.

• • •

Сокиё, хажр давосини демишлар майи ноб,
 Тута кўр майкадада кайғулик ошиққа шароб.

Ишқ дардиға гирифтор бўлубман, на килай,
 Зоҳидо, менга насиҳат била еткурма азоб.

Ёр лаълини фирокида хуморим волиб,
 Бўлмади нашъаи саҳбо⁵ била кўнглум шодоб⁶.

Бўлғай эрди кадаминг тупроғи бирла равшан,
 Гар кўзум халқалари бўлса самандинга⁷ рикоб.

¹ *Омода* – тайёр, хозир.

² *Сайёд* – овчи.

³ *Парирух* – пари чехрали, гўзал.

⁴ *Найшакар* – шакарқамиш.

⁵ *Саҳбо* – олий сифатли кизил май.

⁶ *Шодоб* – шод, хуррам.

⁷ *Саманд* – ранги сарик, ёл-қуйруғи кора от; чиройли от, тулпор, аргумок.

Эгма кошини хама бўлғали эл саждагоҳи,
Каъба деворида хайрат ила қолмиш меҳроб¹.

Сархуш ўлғон киби хуноби жигардин ошиқ,
Нашъаи бода² қилур хусн элидин
рафъи³ хижоб⁴.

Ашки гулгуним⁵ эрур бодаи лаълинг асари,
Рухпарвардур⁶ анинг ройихаси⁷ мисли гулоб⁸.

Бу кун ул моҳлиқо⁹ шўҳи дилором қани –
Юзидин равшаи эди дийдаи жони аҳбоб¹⁰.

Мастлиғ бирла ғами ёр фаромуш ўлмас,
Нодира бўлмади дардимни давоси майи ноб.

¹ *Меҳроб* – 1) саждагоҳ, масжидда имом турадиган тепаси қайрилма жой; 2) гузалларнинг қайрилма қоши.

² *Бода* – май, шароб, маст қилувчи ичимлик. Бода ва унинг май, шароб каби маънодошлари тасаввуф адабиётида илоҳий тажаллий тимсоли, ишқ ва ирфон (маърифат) рамзи бўлиб келади.

³ *Рафъ* – юксалиш, кўтарилтиш.

⁴ *Хижоб* – парда. Тасаввуфда Ҳақ ва банда, ошиқ ва маъшук ўртасидаги монеликка ишора.

⁵ *Гулгун* – гул рангли, қизил.

⁶ *Рухпарвар* – жонга қувват бағишловчи, роҳат берувчи, ёқимли.

⁷ *Ройиха* – хид.

⁸ *Гулоб* – 1) гул суви, атиргул япроқларидан олинган хушбўй ичимлик; 2) кўз ёши.

⁹ *Моҳлиқо* – ой юзли; гузал.

¹⁰ *Аҳбоб* – дустлар.

Сокий, менга қадаҳ тут, бу дайр¹ аро лаболаб,
Зухд ахлидин² ўсондим³, улфат сенингла
айлаб.

Хуснунг тажаллисидин⁴ бетоб мохрулар,
Андоғки зохир ўлмас хуршид чикса кавкаб⁵.

Ёримни васли бирла олам мунаввар эрди,
Бор эрди мохитобон хуршидға муқарраб⁶.

Мажнуни бенавони⁷ таклифи жоҳ⁸ қилма –
Ким, телбалар бошида йуктур ҳавои мансаб.

Мухтожи даргаҳингмен юз минг умид бирла,
Мен қулни бу эшикдин навмид⁹ қилма, ё Раб!

¹ *Дайр* – 1) дунё, олам; 2) оташпарастлар ибодатхонаси; Тасаввуф тушунчасида – майхона: орифлар мажлиси ва зоти аҳадиятдан хузурланишни билдиради.

² *Зухд аҳли* – зохидлар, такводорлар.

³ *Ўсонмоқ* – безмоқ, зерикмоқ.

⁴ *Тажалли(й)* – кўриниш, жилваланиш, намоён бўлиш.

⁵ *Кавкаб* – юлдуз, сайёра.

⁶ *Муқарраб* – яқин, доимий ҳамсуҳбат. Тасаввуфда Оллоҳга яқинлик истаганлар, Ҳақ дўстлари, хос кишилар.

⁷ *Бенаво* – 1) фақир, ғариб, нотавон; 2) бебаҳра, маҳрум.

⁸ *Жоҳ* – 1) амал, мартаба; 2) давлат, бойлик; 3) буюклик, шавкат.

⁹ *Навмид* – умидсиз, маъюс.

Тиғи забонинг¹ ўлди мифтоҳи² ганжи дониш³,
Алломаи замондур оллингда тифли⁴ мактаб.

Қил, Нодира, муяссар шўри жунун⁵ жаҳонда,
Ишқу муҳаббат ўлди ошиққа дину мазҳаб.

• • •

Чикди ул гулгунқабо⁶ майдон аро жавлон этиб,
Ғамза тиғи бирла ошиқни юрокин қон этиб.

Маҳвашим майдон аро беларда жавлон айлади,
Эл қузини ойнадек дийдорига хайрон этиб.

Новаки⁷ мужгонлари⁸ қатлимға тиркиш
боғламиш,
Чоклик қунглумни қоши ёсиға⁹ қурбон этиб.

Ул Худовандеки, қилди еру қўкни ошқор,
Шукрим, бизни гадо қилди, сени султон этиб.

¹ *Забон* – тил.

² *Мифтоҳ* – калит, очкич.

³ *Дониш* – билим, маърифат.

⁴ *Тифл* – гўдак, бола.

⁵ *Жунун* – беқарорлик, савдойилик, ўзидан беҳабарлик.

⁶ *Гулгунқабо* – қизил либос кийган; мажозан: гўзал, зебо.

⁷ *Новак* – 1) ук; 2) киприк.

⁸ *Мужгон* – киприк, миҷжа.

⁹ *Ё* – ёй, камон.

Бўйлаким¹ мумтоз эрусен барча
 султонлар аро,
 Шод қилғил бандаларни кўнглини эҳсон этиб.

Мубталомен то асири зулфи пуртобинг² ўлам,
 Қил мени озод бошинг узра саргардон этиб.

Боқмадинг бир лутф ила, эй бемурувват
 сангдил³,
 Нодира хажрингда йиғлар нолау афрон этиб.

* * *

Менки колдим хажр вайронида бесомон⁴ бўлуб,
 Ёр келмас қулбаи вайронима меҳмон бўлуб.

Дашту сахродин суроғингни тополмай дард ила
 Айланиб келдим яна ғам уйига хайрон бўлуб.

Шарбати лаълинг хумори бирла чандон
 йиғладим,
 Катра-катра кўзларимдин оқди бағрим
 қон бўлуб.

Васл аро мағрур эдим дийдориға, шоми фироқ
 Ўртади жисмимни охир оташи ҳижрон бўлуб.

¹ *Бўйла* – бунақа, бу каби, бу хил, бундай, шунчалик.

² *Пуртоб* – халка-халка, ўрам-ўрам.

³ *Сангдил* (*Сангиндил*) – кўнгли қаттиқ, бағритош, берахм, ситамгар.

⁴ *Бесомон* – чорасиз, саросимага тушган.

Айласам девоналиғ, айб этмангизким, ул пари
 Гойиб улмишдур назардин жилваси
 пинҳон бўлуб.

Нодира, ул меҳри тобон¹ шавқида килдим
 жунун,
 Ошкоро бўлди ишким шухраи² даврон бўлуб.

• • •

Юзингдур қиблаи аҳли муножот,
 Жамолинг шамъидин равшан харобот³.

Бу кун майхонада саҳбо килур жўш,
 Эрур пири муғондин бу – каромот.

Чу Хак мавжуд эрур, олам одам бил,
 Сулук⁴ аҳлиға будур нафъи исбот.

Кўтармоқ тоғни осон эмастур,
 Мену хижрон ғами, хайхот-хайхот!

Менинг холимға йиғлар ошнолар,
 Эрур хайрон менга бегонадин ёт.

¹ *Меҳри тобон* – порлоқ куёш.

² *Шухра* – машхур, овоза.

³ *Харобот* – майхона; комил инсон хузури; башарий сифатларнинг хароб ва жисмоний вужуднинг фоний бўлиши.

⁴ *Сулук* – йўл, Илохий маърифатга интилган солиқнинг рухий-ахлокий камолотга эришиш жараёни. Тарикат.

Жаҳонда, Нодира, ишқ ихтиёр эт,
Муҳаббатсиз кечургон хайф авқот¹.

• • •

Рафиқо², менга бир дам дўстлиғ расмини
изҳор эт –
Ки, мен бордим ўзумдин, ёр агар келса,
хабардор эт.

Қачон ишқ аҳлини ўлтурмоғини ихтиёр этсанг,
Жафо тиғи била аввал мени бағримни
афғор³ эт.

Ҳақорат бирла, эй сокий, боқар майхона
аҳлиға,
Сунуб⁴ бир жоми май зоҳидни анда нақши
девор эт.

Менинг ҳолимға йиғлар дашту саҳроларда
вахшийлар,
Агар кўйига борсанг, эй сабо⁵, ёримға
изҳор эт.

¹ *Авқот* – вақтлар, дамлар.

² *Рафиқ* – дўст, улфат.

³ *Афғор* – мажруҳ, жароҳатли.

⁴ *Сунмоқ* – узатмоқ.

⁵ *Сабо* – Шарқ томондан эсадиган тонгги ёқимли ва салқин шамол. Тасаввуфда у Оллоҳ таолонинг раҳмоний нафасига нисбат берилиб, хайрга боис бўлиши айтилади. Сабо ошиқнинг оҳу ноласини Оллоҳга, ўз навбатида, Оллоҳнинг хабарини ошиққа етказди.

Эзур пири муғондин бу башорат, турғил,
эй соқий,
 Лаболаб жом ила зоҳидни даъвосини бекор эт.

Қадинг раъно ниҳоли сарвдур, жоно,
хиром айлаб,
 Чаман гулгаштида товусқа таълими рафтор¹ эт.

Юмулмас кўзларим, эй моҳитобон, иштиёқингдин
 Чиқиб ер остидин муштоқларға арзи
дийдор эт.

Зулайҳо муштаридур² ганжу гавҳар бирла
васлига,
 Жаҳон аҳлини Юсуфдек жамолингга
харидор эт.

Гули савсан³ очилди, бенаволиқ килма,
эй булбул,
 Чаманда Нодира ашъори бирла нолау зор эт.

Васл уйин обод килдим, бузди хижрон оқибат,
 Сели ғамдин бу иморат бўлди вайрон оқибат.

¹ Рафтор – 1) юриш; 2) хатти-ҳаракат; 3) хулқ-атвор.

² Муштари(й) – харидор, талабгор.

³ Савсан – гулсапсар.

Қилди чоки пираҳан¹ доғи дилимни ошкор,
Қолмади кўнглумда захми² ишқ пинҳон оқибат.

Аҳду паймонлар қилиб эрди вафо қилғум
дебон,
Айлади тарки вафо ул аҳди ёлғон оқибат.

Орзу қилдим тутарман деб висоли доманин³,
Пора бўлди ҳажр илгида гирибон⁴ оқибат.

Зоҳидо, ишқу муҳаббат аҳлини маъзур тут,
Ёр кўйида на бўлди шайх Санъон⁵ оқибат.

Баски, қон бўлди юроким – гавҳари
ишқ ўрниға
Қатра-қатра кўзларимдин томди маржон оқибат.

Оҳким, бўлди яна субҳи нашотим шоми ғам,
Чехра пинҳон этти ул хуршиди тобон⁶ оқибат.

¹ *Пираҳан* – кўйлак.

² *Захм* – 1) яра, жароҳат; 2) озор, хафалик.

³ *Доман* – этак.

⁴ *Гирибон* – ёқа.

⁵ *Шайх Санъон* – Фаридиддин Атторнинг «Мантик ут-тайр» достони қаҳрамони бўлган машҳур шайх.

⁶ *Хуршиди тобон* – порлоқ кўёш; мажозан: гузал юзли маҳбуба.

Гарчи бор эрди мусаххар девлар фармонида,
Поймоли хайли⁷ мур⁸ улди Сулаймон⁹ оқибат.

Нодира булбул каби то нола иншо айладим,
Навбахор утти, хазон улди гулистон оқибат.

* * *

Ҳажридин махмурмен, сокий, лаболаб жом тут,
Мен киби ҳар кимки бўлса ринд¹⁰,
дурдошом¹¹ тут.

Истасангким, даргаҳингда посбон улғай мудом,
Берма ваҳшат ҳажр ила, кўнглум физолин
ром тут.

⁷ *Хайл* – 1) тўда, гуруҳ, тоифа; 2) эл, жамоа.

⁸ *Мур* – чумоли.

⁹ *Сулаймон* – шон-шавкатли подшоҳ ва пайғамбар. Унинг мол-мулки ҳад-ҳисобсиз бўлган. Унга Худонинг сирли ва муқаддас исми – Исми Аъзам маълум бўлиб, бу исм унинг сеҳрли узугига нақш қилинган. Бу узук воқитасида у нафакат одамлар, балки хайвонлар, қушлар, барча инсу жинсларга, табиат ҳодисаларига ҳам ҳукмини ўтказа олган.

¹⁰ *Ринд* – шариат ва тариқат босқичларидан ўтиб, ҳақиқат асрорига етган киши. Тасаввуф адабиётида ринд молу давлатни кўзга илмаган хурфидорли, исёнкор, майпа-раст, илоҳий ишқдан сархуш ва саргардон ошиқ тимсоли бўлиб келади. Ринд аҳли илоҳий жазава чоғида омма қабул қилмайдиган нозик маънолар ва чуқур ҳақиқатларни ошкор қилишлари, мутаассиб диндорлар томонидан куфр сифатида баҳоланадиган фикрларни илгари суришлари билан машҳур бўлган.

¹¹ *Дурдошом* – май қуйқасини ичувчи.

Бенаволармиз фалак хуршиди янглив, сокиё,
Жоми саршори¹ сабухий² бизга ҳар айём тут.

Булса гар мақсад кунгуллар кушларин
сайд айламак,
Дона қил холингни, зулфунг халқасидин
дом тут.

Ёр кўйи итларифа ногаҳ улсанг хамнишин³,
Ошнолардур, аларға иззату икром тут.

Гар замоне даҳр ғавғосидин истарсен фароғ⁴,
Соқини майхона бул, бир гушада ором тут.

Булмағил Фарҳоду Мажнундек жаҳон
афсонаси,
Ишк аро, эй Нодира, ойини⁵ нангу ном⁶ тут.

Сайр этарда нахлистон⁷, ёр қаддини ёд эт,
Мен қачон дедим сенга орзуи шамшод⁸ эт.

¹ Саршор – тула, лаболаб.

² Сабухий – тонгги бош оғриғи учун ичиладиган май.

³ Хамнишин – бирга ўтирувчи, улфат.

⁴ Фароғ – 1) тинчлик, хотиржамлик; 2) роҳат, хурсандчилик; 3) ёруғлик.

⁵ Ойин – 1) расм, одат; 2) йўл-йўрик.

⁶ Нангу ном (Ному нанг) – обрў-эътибор, шараф, номус.

⁷ Нахлистон – дарахтзор.

⁸ Шамшод – қичик ва хушбўй гулли, ҳамиша қум-қўқ яшнаб турадиган хушқомат ва чиройли дарахт.

Хажр шахнаси¹ охир ўлтурар асирингни,
Бир қиё боқиб, жоно, банди ғамдин озод эт.

Бўлди ёр савдойи, ошиқ эрсанг, эй кўнглум,
Нақди жон мухайё қил, ёр хотирин шод эт.

Эй кўнгул, фигонингдин тийрадур фалак касри,
Бу бинони вайрон қил, ишқ уйини обод эт.

Қон тўкарга мойилдур кошларингни шамшири,
Элни қатли ом этсанг, кўзларингни жаллод эт.

Гулшан ичра, эй булбул, субҳидам² наво
тортиб,
Гул юзини ёд айлаб, нола бирла фарёд эт.

Ногаҳ ул жаҳон шоҳи келса, эй кўнгул, борғил,
Шаҳ инонини³ ушлаб, хажр илгидин дод эт.

Дахр киштзорида⁴ бир шарору юз хирман,
Куйдурурға оламни барқи⁵ ишқ бунёд эт.

Хажр можаросиға, Нодира, тахаммул қил,
Беқарор кўнглунгни сабр бирла муътод⁶ эт.

¹ Шаҳна - посбон, қоровул.

² Субҳидам - эрталаб, тонг пайти.

³ Инон - жилов, тизгин, ихтиёр.

⁴ Киштзор - майсазор.

⁵ Барқ - яшин, чакмоқ.

⁶ Муътод - ўрганган, одагланган.

Эй сабо, рози дилимни беҳабар ёримға айт,
Дардлиғ кунглумнинг аҳволини
дилдоримға айт.

Хажр дардидин юракда колди доғ устида доғ,
Шарх этиб бу можарони лоларухсоримға айт.

Фуркат ичра тушти савдойи Зулайҳо бошима,
Қиммати Юсуф баҳо топти – харидоримға айт.

Лутф этиб сўрса мени холимни ул номехрибон,
Ўлди хижронингда, деб ёри вафодоримға айт.

Сендин айру талхком¹ этди дебон захри фирок,
Ёшурун дардимни ул лаъли шакарборимға² айт.

Юз салом айдим, на бўлғай бир йўли ул
хам деса,
Бул саломимни ўшал ошуфтаи³ зоримға айт.

Нодира, сенсиз тирикликдин на роҳат
кўрди деб,
Ул хумоюнтолеъу⁴ фархундаатворимға⁵ айт.

¹ *Талхком* – аччик насибали, аламзада, кайғули.

² *Шакарбор* – шакар ёғдирувчи, ширинсўз.

³ *Ошуфта* – ошик, мубтало, гирифтор, девона.

⁴ *Хумоюнтолеъ* – бахти кулган, икболи баланд.

⁵ *Фархундаатвор* – гузал хулқли.

На гул сайр айла, на фикри баҳор эт,
Жаҳондин кеч, хаёли васли ёр эт.

Мухаббатсиз киши одам эмастур,
Гар одамсен, мухаббат ихтиёр эт.

Узору¹ кадду рафторингни кўрсат,
Чаман сарву гулини шармисор эт.

Лаби махмуридурмен – жоми май тут,
Карам кил, сокиё, дафъи хумор эт.

«Аналхак» можаросини айладинг фош,
Кел, эй Мансур², истикболи дор эт.

Дури ашку ақиқи хуни дилни
Келур ёринг аёғига нисор эт.

Куйиб, эй Нодира, олам элиға
Мухаббат шевасини ошкор эт.

¹ Узор – 1) юз, чехра; 2) хусн, жамол.

² Мансур – машҳур сўфий Мансур Халлож (850–922). «Аналхак» – «Мен – Хакман» дегани учун вахшиёна бир тарзда ўлдирилган.

Ошик ўлдунг, эй кўнгул, эмди рахи
майхона тут,
 Маст ўлуб, соқий аёғини ўпуб, паймона тут.

Эйки, дрсан ошно, бегонадин кўрмай зарар,
 Олам ахлидин ўзунгни бир йули бегона тут.

Хусни ишқ айлар сенинг хокистарингни¹ тўтиё²,
 Шамъдин куймакни касб эт, мазхаби
парвона тут.

Гар тилар бўлсанг хаводис³ шоҳбозидин⁴ амон,
 Чўғз⁵ янглиғ, эй кўнгул, бир гўшаи
вайрона тут.

Донишу фаҳму хирад⁶, сабру сукуну
аклу хуш —
 Барчани парвонаи шамъи рухи⁷ жонона тут.

¹ *Хокистар* — кул.

² *Тўтиё* — кўзни равшан қилиш учун ишлатиладиган мураккаб дори, сурма тоши.

³ *Хаводис* — ходисалар. воқеалар.

⁴ *Шоҳбоз* — лочин.

⁵ *Чўғз* — бойқуш, бойўғли.

⁶ *Хирад* — ақл.

⁷ *Рух* — юз.

Бўлма гирудориға¹ мағрур гар оқил эсанг,
Давлати дунёни уйқу фарз қил, афсона тут.

Айлагил обод тавфику адолат мулкини,
Нодира Мавло² йулида химмати мардона тут.

• • •

Дода келдим, эй салотин сарвари³, додим эшит,
Сен шаҳу мен бенаво, лутф айла,
фарёдим эшит.

Мадди⁴ оҳим шуъласи хуснунг дабиристонида⁵
Мисраи баржастадур, эй сарви озодим⁶, эшит.

Сарвинозим, сендин айру нахли оҳим
булди хам,
Коматинг ҳажрида синди шоҳи шамшодим,
эшит.

Ҳар нечақим, сабр таъмирини бунёд айладим,
Ашк селобида вайрон ўлди ободим, эшит.

¹ *Гирудор* – 1) ҳукмронлик, ҳукмфармолик; 2) тортишув.

² *Мавло* – соҳиб, эга. Бу ерда: Худо маъносида.

³ *Сарвар* – сардор, пешво, кавминг улуғи.

⁴ *Мадд* – чўзиклик, давомлилик.

⁵ *Дабирстон* – мактаб.

⁶ *Сарви озода* – тик ва баланд сарв.

Барча ёру ошнодин айладинг бегоналиғ,
Неча кунлар бўлди, харгиз килмадинг ёдим,
эшит.

Келки, бир соат сени кўрмак учун муштоқмен,
Телба бўлдим сендин айру, эй паризодим,
эшит.

Нодира боди сабодин¹ сенга ирсол² этгани
Қилди иншо бу вазални, таъби ношодим³, эшит.

* * *

Фарход агар урса менга лофи муҳаббат,
Бир оҳ ила айларман ани доғи хижолат.

Ҳарчандки, бемори гами ишк эди Мажнун,
Дардимни кўруб, тишлади ангушти⁴ надомат.

Фарходда бўлсайди менинг ғайрати ишқим,
Бир оҳ ила айлар эди ул тоғни ғорат.

Мажнунда агар бўлса эди сабру тахаммул,
Қилмасми эди мен каби шаҳр ичра иқомат⁵.

¹ *Боди сабо* – тонг ели.

² *Ирсол* – юбориш, жўнатиш, узатиш.

³ *Ношод* – хафа, ғамгин, қайғули.

⁴ *Ангушт* – бармоқ.

⁵ *Иқомат* – 1) яшаш, истиқомат қилиш; 2) бир жойда туриш, муқим бўлиш.

Гар бўлса Зулайхода менинг заррача ишқим,
Колмас эди Юсуфни фироқида саломат.

Ишқ офатиға тоғ таҳаммул қила олмас,
Мен-менки қилурман бу ғаму дардга тоқат.

Дарду аламу ғуссаки, хажрида чекарман,
Бу меҳнату ғам кимдадур, эй аҳли мухаббат.

Юздин бири Мажнунда агар бўлса ғамимни,
Бир ох ила оламға солур шўри қиёмат.

Хар холда, эй Нодира, шукр айла Худоға –
Ким, берди сенга ишқу мухаббат била давлат.

* * *

Кел, даҳрни¹ имтиҳон этиб кет,
Сайри чамани жаҳон этиб кет.

Бедардларинг жафоларидин
Фарёд чекиб, фиғон этиб кет.

Дунё чаманини булбулисен,
Гул шоҳида ошён этиб кет.

Эй ашқ, кўзимни мактабидин,
Хайрат сабақин равон этиб кет.

¹ Даҳр – 1) дунё, олам; 2) давр, замон.

Олам чаманики бевафодур,
Бир оҳ била хазон этиб кет.

Ушшоқ мақоми бўстондур,
Азми раҳи бўстон этиб кет.

Мақсад на эди жаҳона келдинг?
Кайфиятини баён этиб кет.

Фош этма улусқа¹ ишқ сиррин,
Кўнгулда ани нихон этиб кет.

Кел, ишқ йўлида кўзларингни,
Эй Нодира, дурфишон² этиб кет.

* * *

Хар кимда агар бор эса осори³ мухаббат,
Айлар анга махбублар изхори мухаббат.

Майхонаи ишқ ичра хуш ул риндки, тунлар
Бир журъа учун бор эса бедори мухаббат.

Хушдур киши дунё ғамини қилса фаромуш,
Ложуръа⁴ чекиб соғари саршори мухаббат.

¹ Улус – эл, халқ, омма.

² Дурфишон – дур сочувчи.

³ Осор – белгилар, нишонлар.

⁴ Ложуръа – нафас олмай кетма-кет ичиш.

Тут ғайрдин, эй хаста, кўнгул доғини пинҳон,
Гар сўрса биров, айлағил инкори муҳаббат.

Роҳат тиласанг, ишқ биносини паноҳ эт,
Осуда эрур сояи девори муҳаббат.

Болини¹ уза борди иёдатга² Масихо,
Хуршид эди чарҳда бемори муҳаббат.

Гар таънаи ағёрдин³, эй дил, хазар этсанг,
Олам элига бўлмағил иккори муҳаббат.

Тасбеҳи риейи била мағрур эди зоҳид,
Тавфик топиб, боғлади зуннори⁴ муҳаббат.

Эй Нодира, зухд аҳлини майхонада кўрсанг,
Дам урмаки, фош улмасун асрори муҳаббат.

Гулбуни⁵ назокатсен – сайри боғу майдон эт,
Жилва қилмоқ истарсен, кўзларимда
жавлон эт.

¹ *Балин* – ёстик.

² *Иёдат* – қувватлаш, ёрдам бериш, хол сўраш.

³ *Ағёр* – бегоналар, ғанимлар.

⁴ *Зуннор* – насроний динидагилар белига боғлайдиган чилвир. Ислоҳ мамлакатларида ғайримусулмонлар ҳам зуннор боғлаб юришган. Тасаввуфда зуннор – хақиқий махбуба хизмати ва тоатиға бел боғлаш.

⁵ *Гулбун* – гул, гул бутаси.

Гул чаманда шарм айлаб, ғунча мунфаил¹
булсун,
 Пардани кутар юздин, лабларингни хандон эт.

Эй кунгул, агар сенга ёр васлидур максад,
 Тарк айлаб оламни, азми куйи жонон эт.

Гар бизоат² истарсен – тарки суду³
савдо қил,
 Хусн элиға ошиқ бул, дарди доғу сомон⁴ эт.

Ёр ёди бу охшом кунглум ичра меҳмондур,
 Эй кўзум, даме анда ёш тўкуб, чароғон эт.

Эй нигор, хажрингда мушкул ўлди жон
бермак,
 Кўрсатиб жамолингни ўлмакимни осон эт.

Доғи ишқ асрорини нукта-нукта⁵ шарҳ эттим,
 Нодира, ани элға фош қилма, пинҳон эт.

¹ *Мунфаил* – 1) таъсирланган, хаяжонланган; 2) хи-
 жолатда қолган, уялган, шармисор.

² *Бизоат* – молу мато, нарса.

³ *Суд* – фойда, манфаат, наф.

⁴ *Сомон* – бу ерда: тартиб-интизом.

⁵ *Нукта* – нозик ва чуқур маъноли сўз, хикмат.

Жонимға жафолар била жонона қилур бахс,
Бир лаҳза кўзумни ёши гуфона қилур бахс.

Ул зулфи диловез¹ ашколини² очмай,
Беҳуда надин тил узотиб, шона³ қилур бахс.

Зохид, мани девонаға кўргузма таарруз⁴,
Мажнунға қачон оқилу фарзона⁵ қилур бахс.

Қуймак эрур ошиқ била маъшук тариқи,
Бу маҳфил аро шамъ ила парвона қилур бахс.

Камдур тулун ой бўлса жамолингга баробар,
Хуршида қулоғингдаги дурдона қилур бахс.

Бу марҳалада⁶ қолмади халқ ичра тафовут,
Бу турфақи, оқил ила девона қилур бахс.

Оташмидур, эй Нодира, бу мадраса ахли,
Хар нечақим таслим этарам, ёна қилур бахс.

¹ Диловез – дилга ёқувчи.

² Ашқол – бу ерда: чигаллик.

³ Шона – тарок.

⁴ Таарруз – эътироз, қаршилик.

⁵ Фарзона – оқил, доно, донишманд.

⁶ Марҳала – 1) манзил, масофа; 2) манзилгоҳ, қарвонсарой.

Бевафодур бу жаҳон – суду зиён барча абас¹ –
Ким, ғами айши баҳор ила ҳазон барча абас.

Бўлма андишай савдоси била саргардон,
Йўқу бори ғамидин ваҳму гумон барча абас.

Топмаса ёр жанобиға² шараф бирла қабул,
Оху фарёдинг ила шўру³ фиғон барча абас.

Бўлмаса ошиққа гар ёр висоли мақсуд,
Орзую хавасу жону жаҳон барча абас.

Фуқаро холиға гар бокмаса ҳар шоҳ, анга
Ҳашмату⁴ салтанату рифъату⁵ шон барча абас.

Шоҳ улдурки, раиятға⁶ тараҳҳум⁷ қилса,
Йўқ эса коидаи амну⁸ амон барча абас.

Нодира, бўлмаса гар ишқ ўтин таъсири
Алами зоҳир ила доғи нихон барча абас.

¹ Абас – беҳуда, бекор.

² Жаноб – бу ерда: даргоҳ, остона, ҳузур.

³ Шўр – ғавғо, тўполон, нотинчлик.

⁴ Ҳашмат – 1) хашамат, дабдаба, салтанат, шону шавкат; 2) ҳурмат-иззат, эътибор.

⁵ Рифъат – баландлик, юксаклик.

⁶ Раият – фуқаро, халқ.

⁷ Тараҳҳум – раҳм этиш, шафқат қилиш.

⁸ Амн – тинчлик, осойишталик.

Қилмағил зинҳор изҳор эҳтиёж –
Ким, азиз элни қилур хор эҳтиёж.

Ҳеч ким оламда фориғбол¹ эмас,
Ҳар ким ўз миқдорича бор эҳтиёж.

Ганжи хуснунгни закотин² бер менга,
Сен ғанийсан³, менда бисёр⁴ эҳтиёж.

Қузларим айлар юзингни орзу –
Ким, эрур кўзгуя дийдор эҳтиёж.

Мустаманд⁵ этти мени муҳтожлик,
Қилди ҳожатмандинг, эй ёр, эҳтиёж.

Ғар тиларсен обрў аҳбоб аро,
Айлама зинҳор изҳор эҳтиёж.

Қил раво албатта ошиқ ҳожатин,
Боқмағил арз этса ағёр эҳтиёж.

¹ *Фориғбол* – хотиржам, кўнгли тинч. беташвиш.

² *Закот* – ислом динида муҳтожлар фойдаси учун хар йили умумий даромаднинг қирқдан бир улуши миқдорида бериладиган солиқ.

³ *Ғаний* – 1) бой-бадавлат; 2) эҳтиёжсиз.

⁴ *Бисёр* – кўп, ортиқ, зиёда.

⁵ *Мустаманд* – 1) хаста, нотавон; 2) муҳтож, ҳожат-манд.

Бир тараххум зоҳир этсанг нетгуси,
Қилди ҳуснунга мени зор эҳтиёж.

Ёр васлини тиларман, Нодира,
Айлади кўнглумни афғор эҳтиёж.

• • •

Кетти ҳушум ул париваш жилва оғоз¹ айлагач,
Ўртади жон пардасин мутриб наво соз айлагач.

Тонг эмас, қилса юзи машшотани² бедасту но,
Айлади ойинани сув чехра пардоз айлагач.

Лаблари тўкти табассум шахдидин оби ҳаёт,
Кўзлари юз фитна барпо айлади ноз айлагач.

Ноз бирла боғбони сунъ бу гулзор аро
Сабзу хуррам қилди сарвингни³ сарафроз⁴
айлагач.

Фурсати умри кироми⁵ ўтганин расво кўнгул
Билди ғафлат уйқусидин кўзларин боз⁶
айлагач.

¹ Оғоз – бошланиш, киришиш.

² Машшота – пардоз қилувчи.

³ Сарв – кишин-ёзин кўм-кўк булиб яшнаб турадиган игнабаргли ва хушқомат дарахт. Мумтоз адабиётда маъшуканинг келишган зебо қадди-қоматини сарвга нисбат берадилар.

⁴ Сарафроз – юксак, баланд; хурсанд, мағрур; мумтоз.

⁵ Киром – азиз, улғур.

⁶ Боз айламоқ – очмоқ.

Сайд этар бир дамда олам ахлини мурви¹
дилин,
 Қошларин шохин этиб, кўзларини шахбоз
айлагач.

Вомику Фарходу Мажнундин мукаддам
билди ёр,
 Нодира ишқини ошиқлиғда мумтоз² айлагач.

• * •

Эй кўнгул, ёр учун жаҳондин кеч,
 Хаваси боғу бўстондин кеч.

Анга ўзлук³ била етиб бўлмас,
 Истасанг васли ёр, жондин кеч.

Олам аҳлида чун вафо йўқтур,
 Бир йўли яхшию ёмондин кеч.

Булғил Анқои Қофи⁴ истиғно,
 Эй ҳумо⁵, мушти устухондин⁶ кеч.

¹ *Мур* – қуш.

² *Мумтоз* – 1) танланган, сараланган; 2) сарбаланд.

³ *Ўзлук* – инсоннинг нафс ва дунё билан боғлиқлиги.

⁴ *Қоф* – аждодлар тасаввурига кўра бутун дунёни ураб олган тоғ.

⁵ *Ҳумо* – кимнинг бошига сояси тушса, уша киши бахтли бўлади, деб эътиқод қилинадиган афсонавий давлат қуши.

⁶ *Устухон* – суяк.

Бўлдунг, эй жон, асири шаҳри фано¹
Ким деди мулки жовидондин кеч.

Кеч, дединг, ёру ошнолардин,
Менга лекин, дема, фалондин кеч.

Нодира шўри ашки дарёдур,
Ушбу дарёи бекарондин² кеч.

* * *

Бўлди ул хуршидталъат³ ҳажридин ғамнок⁴
субх,
Хар сахар мендек гирибонини айлар чок субх.

Чекти оху катра-катра тўкди анжум ашкини,
Дуди⁵ савдодин фалак рухсорин этти пок субх.

Кавкаб эрмас хар сахар тобон⁶ фалак
майдоида –
Ким, қилур бир ой ғамидин дийдасин намнок⁷
субх.

¹ *Фано* – ўлиш. йўқ бўлиш. Тасаввуфда банданинг Ҳақда фано топиши, яъни башарий хусусиятларнинг илоҳий сифатлар ичра йўқ бўлиши.

² *Бекарон* – беҳад, бепоён, беинтиҳо, беҳосил, жуда кенг.

³ *Хуршидталъат* – қуёш юзли, гўзал.

⁴ *Ғамнок* – ғамгин, қайғули.

⁵ *Дуд* – 1) тутун; 2) тўзон.

⁶ *Тобон* – порлоқ, равшан, дурахшон, ёркин. Қуёш, ой ва гўзал юз маъносида келади.

⁷ *Намнок* – ҳўл, ёшга тўла.

Булди расво айлагач доғи ниҳонин ошкор,
Халқдин асрори¹ меҳрин қилмади имсоқ² субҳ.

Хар сахар эрмас фалак майдонида гарду ғубор,
Курди бу мажнун ғамидин боши узра хок³
субҳ.

Ком топмай васл шоми бир-биридин икки ёр,
Кўргузуб меҳрин жаҳон равшан қилур бебоқ⁴
субҳ.

Нодира олам нашоти ғуссасига арзимас,
Қилди бемавқеъ ёкосин чок беидрок субҳ.

* * *

Агар бўлса кишини ёри фаррух⁵,
Муборакдур юзи, дийдори фаррух.

Қани ул ёрдек шириншамойил⁶,
Лаби шахду шакар, гуфтори фаррух.

Менинг ёрим парилар шохи эрди,
Жамоли дилкашу атвори фаррух.

¹ *Асрор* – сирлар, яширин нарсалар.

² *Имсоқ* – парҳез, сақлаш, тийиш.

³ *Хок* – туپроқ; кул.

⁴ *Бебоқ* – 1) ботир, қўрқмас; 2) золим, тошбағир.

⁵ *Фаррух* – муборак, бахтиёр.

⁶ *Шириншамойил* – гўзал, зебо.

Нихоли комати сарви хиромон¹,
Юзи гул, лаъли шакарбори фаррух.

Эрур майхона файзи майманатлиғ²,
Лаболаб соғари³ саршори фаррух.

Менга зоҳид юзидур номуборак
Ва лекин жуббау⁴ дастори⁵ фаррух.

Бўлибдур Нодира мумтози маъни,
Каломи равшану ашъори фаррух.

* * *

Ёр керак ошиқа, менда севар ёр йўх,
Дарду ғамим беадад, сургали ғамхор⁶ йўх.

То абад обод ула шаҳри фано кучаси,
Жаннат эрур ошиқа андаки озор йўх.

Бўлди хаёлинг била кунглум уйи дилкушо,
Келки, бу вайронада сояи девор йўх.

¹ *Сарви хиромон* (*Сарви равон*) – юрвчи, хиром этувчи сарв, яъни чиройли юришли маҳбуба.

² *Майманат* – саодат, хушбахтлик.

³ *Соғар* – май ичиладиган идиш, пиёла, жом, қадах. Тасаввуфда ғайб сирларини мушоҳада қиладиган орифнинг қалби. Мастлик ва шавқни ҳам соғардан тилайдилар.

⁴ *Жубба* – каландар ва шайхлар киядиган пахтали махсус тўн.

⁵ *Дастор* – салла.

⁶ *Ғамхор* – ғамхўр, меҳрибон.

Махфили айём аро мояи¹ айшу нишот,
Барча мухайё менга, хайфки дилдор йўх.

Гунчау гул тенг эмас лаълинг ила оғзинга,
Гулда шакархандау гунчада гуфтор йўх.

Ўтса хиром айлабон жилва била чобукум²,
Етмас анинг қаддига, сарвда рафтор йўх.

Элга, не тонг, айласа оху фиғоним асар,
Менга бу кун, Нодира, ёрдин осор йўх.

• • •

Инонма лофи мухаббатдин элга урса занах³ –
Ки, бордур ишқ ила зоҳид ароси юз фарсах⁴.

Фалак ажузасидур⁵ турфа шўхи ғаддора⁶ –
Ки, неча шайхдин олди кўнгулни, айлади шах.

Ҳарир пироханинг риштасига не нуқсон.
Ярамни тиккани андин ипоят эт бир нах⁷.

¹ *Моя* – 1) асл, мохият, асос; 2) сабаб, боис.

² *Чобук* – 1) тез, чаккон, илдам; 2) шўх, ўйноқи, гўзал.

³ *Занах урмоқ* – кўп гапириш, лақиллаш.

⁴ *Фарсах* – тахминан 6 км.га тенг узунлик ўлчови.

⁵ *Ажуза* – жодугар, маккора.

⁶ *Ғаддора (Ғаддор)* – 1) маккор, хийлагар; 2) хоин, алдамчи.

⁷ *Нах* – ришта, ип.

Нечук таҳаммул этар мушти пайкари хокий¹
Ки, токат этмади хижрон азобиға дўзах.

Харис меъдаси тўлмас жаҳон хирожи била,
Наким йўлуқти анга, килди доҳили матбах².

Бу барча ажз ила исботи нотавонлиғдур –
Ки, мўр қилди Сулаймонға тухфа пой малах³.

Вубол⁴ Нодира ёр оллида рақиб юзи,
Нечукки, юз уза нуқсони ҳусн эрур озах⁵.

• • •

Ўтти кўксумдин ўқинг – сарви равондин
берди ёд,
Захмларким қолди андин, гулситондин
берди ёд.

Меҳнати хижрон аро нокомлиғ чекканлара
Васл аро ўлмак ҳаёти жовидондин берди ёд.

Огаҳ этти элни ашким собиту сайёраси,
Дуди оҳимдур фалакда қаҳқашондин⁶
берди ёд.

¹ Хокий – тупрокдан яратилган.

² Матбах – ошхона.

³ Малах – чигиртка.

⁴ Вубол – увол, гуноҳ.

⁵ Озах – ҳуснбузар.

⁶ Қаҳқашон – юлдузли осмонда кўринадиган оқ йўл,
сомон йўли.

Айлагач барбод айшим хосилин хижрон ели,
Ошноларға сориф рангим сомондин берди ёд.

Вокиф улдим дахр боғини гули раъносидин –
Ким, бахори ранг келтургач хазондин
берди ёд.

Ёридин айрилди деб ҳар кун манга даври
фалак
Кўргузуб меҳрини, ул номехрибондин
берди ёд.

Подира қилғоч мухаббат нашъасидин гуфтуғу¹,
Лаззати шеъри Умар² соҳибқирондин берди ёд.

Чун этар дарду бало хайлимға хижрондин
мадад,
Оҳким, етмас ҳазин жонимға жонондин мадад.

Базли³ ишқ эттим бо ғайр⁴ лаъли жигар
ёқутини,
Бўлмади найсон⁵ чашми гавҳарафшондин
мадад.

¹ *Гуфтуғу(ў)* – суҳбат, гаплашиш, нутқ.

² Бу ерда Амир Умархон кўзда тutilмоқда.

³ *Базл* – 1) сарф, харж; 2) инъом, эҳсон.

⁴ *Бо ғайр* – бегона билан.

⁵ *Найсон* – сурёний таквими бўйича еттинчи ой – апрелга тўғри келади. Ривоят қилишларича, бу ойда ёрадиган ёмғир томчиларидан садаф ичида марварид хосил бўлади.

Ҳар кунгул ғам тифидин мажрух бўлмай
 қолмади,
 Тобқали ул ғамзаи хунрез¹ мужгондин мадад.

Тез улур аёв таънидин жунуним оташи,
 Ут тутошкондек топиб хори² биёбондин мадад.

Партави³ эхсон буроқмиш⁴ зарраларға офтоб,
 Кошки етса бу ожиз қулға султондин мадад.

Тонг этмас, қилса жафо иқлимини зеру
 забар⁵ –
 Ким етар дин лашкари ул ҳазрати Хондин
 мадад.

Еткурур имдод⁶ қулларға дамодам Нодира,
 Зарраға етган киби меҳри дурахшондин⁷ мадад.

* * *

Ажални дастидин юз доду фарёд –
 Ки, умрим хосилини берди барбод.

¹ *Хунрез* – 1) қон тўқувчи; 2) золим, ситамгар.

² *Хор* – тикан.

³ *Партав* – нур, ёғду, шуъла ёруғлик.

⁴ *Буроқмоқ* – чикмоқ.

⁵ *Зеру забар* – остин-устун, нотинч.

⁶ *Имдод* – ёрдам, мадад.

⁷ *Дурахшон* – порлок, ялтирок.

Музайян¹ қилма тарҳи истикомат,
Жаҳони бебакодур, сустбунёд².

Кунгул қасри муҳаббат доғи бирла
Муаббад³ то абад маъмуру обод.

Жаҳон маккора золи⁴ бевафодур,
Вафо бирла кунгулни қилмади шод.

Кани Фарҳод ила Мажнун нишони,
Қани Ширину Лайли, айлағил ёд.

Алойиқ⁵ барча занжири ажалдур,
Қуяр андоғки, доми хийла сайёд.

Кунгуллар Нодира ашъоридин хуш,
Деди Ноҳид⁶ ўқуб юз офарин бод!⁷

Жаҳон боғида, эй хури паризод,
Хижилдур қоматингдин сарву шамшод.

¹ *Музайян* – зийнатланган, безанган.

² *Сустбунёд* – асоси буш, омонат.

³ *Муаббад* – мангу, абадий.

⁴ *Зол* – қария (кампир, чол).

⁵ *Алойиқ* – борликлик, алоқа, муносабат.

⁶ *Ноҳид* – Венера сайёраси.

⁷ *Офарин бод* – офарин бўлсин.

Тағофул¹ бирла кон тукмак фанида
Кўзинг шогирди шўху ғамза устод.

Хиромон келгил, эй сарви равоним,
Кадинг нахлин бисёр айладим ёд.

Мени ул ой висолидин айирдинг,
Алингдин, эй фалак, юз доду фарёд!

Менга хажр ичра, эй гардун, жафо қил —
Ки, бўлдим дарду ғам чекмакка муътод.

Риёзат² бирла кўнгулга сафо³ бер,
Бўлур ойина сайқал бирла фулод.

Тилар полон кўнгул тандин фароғат,
Бу булбулни қафасдин айла озод.

Гар эрса Каъба таъмири мурудинг,
Кўнгул вайронасини қилгил обод.

Фалак жаври била ул ой фироқи
Менга, эй Нодира, бас, мунча бедод.

¹ *Тағофул* — ўзни билмасликка солиш, эътиборсиз бўлиш, бепарволик.

² *Риёзат* — тарикатга кирган солиқнинг камолот касб этиш ва Ҳаққа этиш йўлида чекадиган машаққатлари, ранжу изтироблари.

³ *Сафо* — риёзат чекиш натижасида дилнинг нафс хоҳишлари, ёмон иллатлар, ғаддор дунё ва Худо ёдидан бўлак нарсалардан қутулиб, покланиши.

* * *

Ҳарчанд эрур аҳли жаҳон жониға хурсанд,
Бордирму менингдек лаби жонониға хурсанд.

Қумри ани қаддини кӯруб мунфаил ўлди,
Ҳарчанд эрур сарви хиромониға хурсанд.

То кӯрди анинг моҳи жамолини муайян,
Хуршид эмас чехраи тобониға хурсанд.

Кўнглумдағи ул шамъи шабистон¹ ҳавасидин,
Ҳар лаҳза эрур оташи пинҳониға хурсанд.

Хаттини кӯруб ғунча сифат тангдил ўлғай,
Гулшанки, эрур сабзаи райҳониға хурсанд.

Азбаски², кўнгул ёр ғамидин тараб³ этмиш,
Ҳижрон тунидур нолаи афғониға хурсанд.

Мажнунлиғ эрур, ҳуш либосин ҳавас этмаз,
То Нодирадур чоки гирибониға хурсанд.

¹ Шамъи шабистон – тунни ёритувчи чирок; мажозан: гузал маҳбуба.

² Азбаски – чунки, шунинг учун.

³ Тараб – шодлик, хурсандчилик, айшу ишрат.

* * *

Нашъаи сахбо дагул¹ жоми висолингдек лазиз,
Шарбати кавсар² эмас ширин зилолингдек
лазиз.

Касри фирдавс³ ичра ҳавро⁴ илкида жоми
тахур⁵,

Барчаси эрмас тамошои жамолингдек лазиз.

Етмади тўти сенга тақлиди гуфтор айлаюб –
Ким, эмастур сўзлари ширин мақолингдек⁶
лазиз.

Шарбати оби ҳаёту бодаи кавсар эмас,
Хандау лаъли лаби гулфоми олингдек⁷ лазиз.

Менки ул шўхи шакарлаб ҳажрида
ранжурман⁸,

Заҳри ғамдур менга, эй занбур⁹, болингдек
лазиз.

¹ Дагул – эмас.

² Шарбати кавсар – кавсар суви. Кавсар – жаннатдаги ховуз, булок. Унинг суви асалдан ширин, қор ва сутдан оқ бўлиб, ичган киши абадулабад ташналик нималигини билмайди.

³ Фирдавс – жаннат, саккизинчи жаннатнинг номи.

⁴ Ҳавро – хурлар, гўзаллар.

⁵ Жами тахур – жаннатда мўминларга улашиладиган шароб. Бу шаробдан ичганлар Оллоҳ таолонинг дийдорига мушарраф бўлар эканлар.

⁶ Мақол – 1) сўз, нутқ; 2) сўзлаш, гапириш.

⁷ Ол – қизил.

⁸ Ранжур – дардманд, эзилган.

⁹ Занбур – ари.

Гул эмас рангин жамолинг бустонафруздек¹,
Донаи райхон эмас юз узра холингдек лазиз.

Ёди лаъли майпарастин ёр этарсен, Нодира,
Нашъаи сахбо эмас рангин хаёлингдек лазиз.

* * *

Эй такаллум бирла гуфторинг лазиз,
Шарбати лаъли шакарборинг лазиз.

Тошти лаълингдин фарах² махмурлар,
Соғари лабрези³ саршоринг лазиз.

Не бало шириншамойил ёрсен,
Тальатинг⁴ ширину дийдоринг лазиз.

Зулму жаврингни менга қилким, эрур
Нотавон жонимға озоринг лазиз.

Қилма, эй девона, унноб⁵ орзу,
Бордур андин лаъли дилдоринг лазиз.

Жонима ёдинг ҳаловат еткурур,
Эй хаёли мохрухсоринг⁶ лазиз.

¹ *Бустонафруз* – бустонга зеб берувчи.

² *Фараҳ* – хурсандчилик, шодлик.

³ *Лабрез* – тўла, лиммо-лим.

⁴ *Тальат* – юз. чехра.

⁵ *Унноб* – чилонжийда; мажозан: қизил лаб

⁶ *Мохрухсор* – ой юзли.

Нодира ул лаъл лаб васфин дединг,
Булди сар то по¹ ашъоринг лазиз.

* * *

Шарбати лаъли лабинг канди мукаррардек²
лазиз,
Лабларинг бирла каломинг шахду шаккардек
лазиз.

Жон берурлар лаъли нобинг шавкида
Хизру Масих –
Ким, эрур лабташналар комиға кавсардек
лазиз.

Ҳалкаи зулфунг баноғушингда³ кунглум
домидур,
Донаи холинг юз узра мушқу анбардек лазиз.

Фақр эли⁴ султоним, меҳнат⁵ диёридур ерим,
Гарди рохинг бошим узра тожи афсардек⁶
лазиз.

¹ Сар то по – бошдан-оёк.

² Канди мукаррар – қайта тозаланган канд.

³ Баноғуш – кулок солинчоғи.

⁴ Фақр эли (Фақр аҳли) – фақр мақомига мансуб кишилар; сўфийлар.

⁵ Меҳнат – 1) машаққат, қийинчилик; 2) азоб-уқубат; 3) ғам-қайғу.

⁶ Афсар – тож.

Маснадинг¹ гар ўлса туфроғу либосинг
эски шол,
 Бу тажаммулдур² сенга хоқону қайсардек
лазиз.

Шаҳди ноби шарбати унноб ила нукли³ шакар,
 Бўлмамиш махмурлар комиға соғардек лазиз.

Нодира васлин тилаб килдим бу оламдин
гузар⁴,
 Давлати дунё эмас дийдори дилбардек лазиз.

• • •

Эй кўнгул, ишқ ичра ғофил бўлма,
ёр алдин кетар,
 Ёрсиз айшу нашоти рўзгор алдин кетар.

Муддао осойиши жон ўлса зинхор, эй кўнгул,
 Ихтиёр этма муҳаббат, ихтиёр алдин кетар.

Бода ич, ишрат сурудиди⁵ бирла созу айш қил,
 Кўз очиб-юмғунча айёми баҳор алдин кетар.

¹ *Маснад* – 1) ўрин, тахт; 2) даража, мартаба; 3) остона, даргоҳ; 4) суянчиқ.

² *Тажаммул* – 1) безакиш, зийнатланиш; 2) зеб-зийнат, хашамат.

³ *Нукх* – газак.

⁴ *Гузар (Гузор)* – ўтиш, кечиш.

⁵ *Суруд* – куй, оҳанг; кўшиқ, ашула.

Бенаволарни висоли базмидин маҳрум этиб,
Дустларни мубталои доғи фуркат қилди ёр.

Чун пари янглиғ назардин бўлди пинҳон,
билмадим,
Қайси манзилда ҳавои истикомат қилди ёр?

Айласам девоналиғ, маъзур тутким, эй рафик,
Ақду хушу сабру оромимни ғорат қилди ёр.

Бир йўли меҳру вафо расмин фаромуш
айлади,
Ишқ элига жавру зулм этмакни одат қилди ёр.

Тушда ёримни кўруб, айдим, бери кел,
айланай,
Қоши бирла, сен бери кел, деб ишорат
қилди ёр.

Олам ахлидин муқаддар¹ эрди ёрим, Нодира,
Барчадин фориғ бўлуб, рафъи кудурат²
қилди ёр.

¹ *Муқаддар* – хафа, ғамгин.

² *Кудурат* – 1) хиралик, ғубор; 2) ғам, андух;
3) душмавлик, адоват.

• • •

Ўтти нашот фурсати, келмади ёрдин хабар,
Булди кўнгул сўроғида хастау зору дарбадар.

Сарв чаманда бош чекиб, гуллар очилса
тонг эмас,
Вах, неча сарви гулбадан килди бу
боғдин сафар.

Улки, замона базмида айлади сарбаланд ўзин,
Бошдин-оёғи шамъдек ўртади, қисса мухтасар¹.

Васл баҳори гул очар мэхру вафо риёзида²,
Хажрида лола баргидек доғ ила қон ўлуб
жигар.

Дашти жунун насимидек телба кўнгул
хаёл ила
Топмади сарбасар³ юруб ёр сўроғидин асар.

Дарди дилингни, эй кўнгул, сўрғоли келса
ёр ити,
Кўй жигарингни олиға, хайри таоми моҳазар⁴.

¹ *Мухтасар* – киска, лўнда.

² *Риёз* – боғлар.

³ *Сарбасар* – бошдан-оёқ.

⁴ *Моҳазар* – тайёр ва мавжуд нарса.

Гарчи фироқ дардидин буйла низор¹ ўлмишам,
Нодира, холи зорима солмади ёр бир назар.

* * *

Навбахор ўлди, яна шўриш² қилур девоналар,
Бўлди гулшан кушлари гул шамъиға
парвоналар.

Булбули девонани шўридахол³ этмак учун
Ҳар тарафдин лолау гул илкида паймоналар.

Шўри савдойи жунун тугён этар ҳар навбахор,
Йиғланг, эй ишқу муҳаббат жомидин
мастоналар!

Кимга изҳор этгамен кўксумни пинҳон доғини,
Ошнолар холидин огоҳ эмас бегоналар.

Келмади ишким хадисидек дафтари
дилфириб⁴,
Ёздилар Фарҳоду Мажнундин неча афсоналар.

Келса ногаҳ ёр хоки пойиға айлай нисор,
Нечаким тўктум кўзумни ёшидин дурдоналар.

¹ Низор – озғин, заиф.

² Шўриш – фитна, гўполон, исён.

³ Шўридахол – паришонхотир, ошуфтахол, бекарор.

⁴ Дилфириб – 1) йўлдан оздирувчи, дилни мафтун қилувчи; 2) дилрабо, дилбар.

Сарв ила гул давлатимдин сабзи хуррам
 боғ аро,
 Нозпиродур¹ фурури ҳусн ила жононалар.

Эхтисобимдин масожид ахлида² нури сафо,
 Шомдин то субҳ равшандур ибодатхоналар.

Шафқатим таъйид³ қилди бенаволарни ғаний,
 Химматим осоридин обод эрур вайроналар.

Нодира меҳру муҳаббат мулкини султониман,
 Давлатимдин баҳравар Фарғонадур
 фарзоналар.

Айладинг азми сафар, эй шахсуворим⁴,
 яхши бор,
 Эмди йўқ сенсиз менинг сабру қарорим,
 яхши бор.

Вақти рихлат⁵ етти – оҳанги сафар соз
 айладинг,
 Ёрим эрдинг васл айёмида, ёрим, яхши бор.

¹ *Нозпиро* – ноз қилувчи, нозанин.

² *Масожид аҳли* – диндорлар, намозхонлар.

³ *Таъйид* – мадад қилиш, қувватлаш.

⁴ *Шаҳсувор* – 1) чавандоз; 2) маҳбуба.

⁵ *Рихлат* – ўлиш, қўчиш.

Равшан эрур маҳфили имкон жамолинг
 шамъидин,
 Яхшилар султони эрдинг, шаҳсуворим,
 яхши бор.

Муддате васлингда фориғбол¹ эдим айёмдин,
 Кӯҳи ғам² остида қолдим, ғамгусорим³
 яхши бор.

Сен қилиб азми сафар, мен қолмишам
 хасрат била,
 Гарчи ҳажрингда ҳазон бўлди баҳорим,
 яхши бор.

Турфа мушқулдур видоъ этмоқ сенингдек
 ёр ила,
 Қўкка етти нолаи беихтиёрим, яхши бор.

Заъфарондек сарғайиб ҳажрингда нолон
 қолмишам,
 Селсан, эй хуршидталъат гульузорим⁴,
 яхши бор.

Нодира муштоқ эрур зинҳор келгайсан яна,
 Мунтазирдур йўлга чашми интизорим,
 яхши бор.

¹ *Фориғбол* – хотиржам, қўнгли тинч, беташвиш.

² *Қўҳи ғам* – ғам тоғи.

³ *Ғамгусор* – ғамни кетказувчи, қўнғилни очувчи, ғамхўр, меҳрибон.

⁴ *Гульузор* – гул юзли, гўзал.

Войким, тарки мурувват қилди ёр,
Ёрлардин катъи улфат қилди ёр.

Қон ютунг, эй хастадил ушшоқлар,
Файр бирла тархи сухбат қилди ёр.

Шишаи майдек кўнгулни қон этинг,
Бода ичмак бирла одат қилди ёр.

Менга тарғиби муҳаббат айлади –
Ким, бу гумрахни хидоят¹ қилди ёр.

Тарқатиб меҳру муҳаббат тухмини,
Мазраъи² дилни зироат³ қилди ёр.

Айлабон эъҳё⁴ кўнгул вайронасин
Доғлар кўйди, аморат⁵ қилди ёр.

Ишқ аро ўздин сабукбор⁶ ўлмишам,
Ҳар наким бор эрди – вора⁶т қилди ёр.

Бўлмишам овораи дашти жунун,
То кўнгулда истикомат қилди ёр.

¹ *Хидоят* – тўғри йўлни кўрсатиш, раҳнамолик.

² *Мазра* – экинзор.

³ *Зироат* – экин-тикин.

⁴ *Эъҳё (Иҳъё)* – 1) уйғоқлик; 2) тирилтириш.

⁵ *Аморат* – бунёд қилиш.

⁶ *Сабукбор* – юки енгил.

Ноладин тинмай сени хажринг аро булбул киби
 Демадинг, эй шох, ул махжури нолоним келур.

* * *

Раҳм қилмас менга дилдор хануз,
 Сўрмади дарди дилим ёр хануз.

Умрлардурки, сўроғингни қилиб,
 Топмадим ёрдин осор хануз.

Файр дардиға даво бўлди лаби,
 Мани фироқи била бемор хануз.

Неча кунлар юзиға маҳв¹ эдим,
 Қолмишам сурати девор хануз.

Мани девонани маҳжур² қилиб,
 Ёрдур мойили ағёр хануз.

Зоҳир ўлди лабидин сабзаи хат,
 Хусн паймонаси саршор хануз.

Даҳр боғини саропо истаб,
 Топмадим бир гули бехор хануз.

Кетти ул маҳлиқо оламдин,
 Нодира хасратидин зор хануз.

¹ Маҳв – йўқолиш, йўқотиш. Бу ерда: маҳлиё, асир.

² Маҳжур – айрилиб қолган, махрум, йирок.

Ул шакарлабким, эрур жондин азиз,
Кимки йўқ ондин азиз, ондин азиз.

Келди ашраф¹ барча олам ахлидин,
Йўқтурур дунёда инсондин азиз.

Тушти то Юсуф жамоли Миср аро
Дийда равшан қилди Канъондин² азиз.

Беадаб кирма мухаббат даштиға,
Эрди хар муре Сулаймондин азиз.

Муғтанам тутким мухаббат доғини —
Ким, эрур хуршиди тобондин азиз.

Подшоҳларким, баландовозадур,
Бўддилар инъому эхсондин азиз.

Хони дарёдилки, бордур қуллари,
Хар бири давлатда хокондин азиз.

¹ *Ашраф* — азиз, аржуманд.

² *Канъон* — Яъқуб пайғамбар ҳукмронлик қилган мамлакат. Унинг хусни малоҳатда тенгсиз ўғли Юсуф шу ерда турилгани учун Юсуфи Канъон, мохи Канъон деб улуғланади (Яъқуб алайҳиссалом эса пири Канъон деб сифатланган). Маълумки, мисрлик савдогарларга ўғай акалари томонидан арзимас пулга қул қилиб сотилган Юсуф охир-оқибатда Миср султони даражасига эришади.

Жон берурман дилраболар ишқида —
Ким, эрур жононалар жондин азиз.

Тонг эмас, ҳажрида чексам хорлиқ,
Нодири, кетти бу даврондин азиз.

* * *

Жон берурам ҳар қачон ул сарвиноз
Бўлса кўзум манзарида¹ жилвасоз.

Манъи муҳаббат на қилурсен менга,
Рамзи ҳақиқат эрур ишки мажоз².

Ишқни афсонаси бўлмас тамом,
Меҳру вафо қиссаси дуру дароз³.

Меҳри нихон эрди дилу жон аро,
Қилди кўзум ёшлари ифшои роз⁴.

Ҳусниға мағруру жамолиға маст,
Ноз этар оллида қилсам ниёз⁵.

¹ *Манзар* — 1) кўриниш, шакл; 2) чехра, сурат.

² *Мажоз* — ўзининг туб маъносидида ишлатилмай, бирор муносабат ва ўхшатиш орқали бошқа маънода ишлатилган сўз.

³ *Дуру дароз* — узундан-узук.

⁴ *Ифшои роз* — сирни ошкор қилиш.

⁵ *Ниёз* — эҳтиёж, муҳтожлик; илтижо; аташ, назр қилиш.

Кимки жаҳон базмиға қўйди кадам,
Шамъ каби топти саропо гудоз¹.

Ишқ мақомида қабул истасанг,
Нодира қил зуҳд элидин эхтироз.

• • •

Тортаман ҳажр элидин дам-бадам озор ҳануз,
Раҳм қилмас менга ул шўҳи ситамкор хануз.

Ишқ водийсида ҳарчанд ғубор ўлди таним,
Тарки бедоду жафо айламади ёр хануз.

Қолмади гарчи фирок ичра вужудим асари,
Меҳнати ҳажр чекар бу дили афғор хануз.

Хати лаълингни ҳузурида икки маст кўзунг
Не учун Хизру Масих оллида бемор хануз.

Манман ошиққи, жаҳон ичра топилмас эрдим,
Кўхкандин² топилур тоғда осор хануз.

Навбахор ўтди-ю, гул қилмади айшим чамани,
Лоладек бағрим аро доғларинг бор хануз.

Эшитиб Нодира ашъорини ҳайрон қолди,
Қўрмаган эрди бу гавҳарни харидор хануз.

¹ *Гудоз* – 1) эриш, куйиш; 2) дард, алам, андух.

² *Кўхқан* – тоғ қазувчи; Фарходнинг лақаби.

* * *

Ёрнинг васли эмас озорсиз,
Гулшан ичра гул топилмас хорсиз.

Хар кишини бир муносиб ёри бор,
Мен ўшал оворадурман ёрсиз.

Ул париваш васлидин бўлдим жудо,
Рохати дил қолмади дилдорсиз.

Ёр учун ағёр дардин тортамен,
Кўрмадим бир ёрни ағёрсиз.

Тан бузулди – эмди роҳат қолмади,
Соя пайдо бўлмади деворсиз.

Оразин кўр, бўлма зулфидин малул¹,
Бу жаҳонда ганж йўқтур морсиз.

Берма нисбат қадифа, эй боғбон,
Сарвдур бу боғ аро рафторсиз.

Ор қилмас таънаи ағёрдин,
Ошиқи содиқни дерлар орсиз.

Нодира аҳволидин огоҳ ўлунг,
Эй мусоҳибларки², қолмиш ёрсиз.

¹ *Малул* – ғамгин, хафа, ранжиган, озор чеккан.

² *Мусоҳиб* – дўст, ҳамдам, сирдош.

* * *

Эй кўнгул, даҳрни асбобини¹ кўп килма ҳавас,
Ишқ сармоясидин доғи муҳаббат сенга бас.

Қилур ағёр сўзи оташи ишқимни баланд,
Барқни шуъласиға бор тараққидур хас.

Лаъли ноби узра холу хатидин бўлма малул —
Ки, шақар узра бўлур мўр, асал узра мағас².

Боғни гулларини айлади ғорат гулчин³,
Қилди булбул ғамидин чок ёқосин қағас.

Умр сармояси микрози⁴ фано тўъмасидур⁵,
Икки ҳамёза била субҳ килур қатъи нағас.

Умр ўтар, бўлма кўнгулни ишидин ғофил,
Корвон азми раҳил⁶ этса, килур нола жарас⁷.

Нодира гўшаи хайратда эрур маст мудом,
На ғами муҳтасиб⁸ ул ерда, на парвон ағас⁹.

¹ *Даҳр асбоби* — дунё бойликлари, неъмат ва лаззатлари.

² *Мағас* — чивин, пашша.

³ *Гулчин* — гул терувчи.

⁴ *Микроз* — қайчи.

⁵ *Тўъма* — озик-овқат.

⁶ *Раҳил* — кўчиш.

⁷ *Жарас* — кўнғирок.

⁸ *Муҳтасиб* — шарият аҳкомларининг бажарилишини назорат қиладиган амалдор

⁹ *Ағас* — тунги соқчи.

Манга ишк ичра савдойи жунун бас,
Жаҳон иқболидин бахти нигун¹ бас.

Бу базм ичра фиғону нолишимдин
Навои чангу савти арғанун² бас.

Манга дайр ичра асбоби тажаммул,
Суроҳи³ бирла жоми лолагун⁴ бас.

Анинг кўйиға хар тун азм этарға
Чароғи барқи оҳим раҳнамун⁵ бас.

Ҳалок этмак учун душманлариға
Ғаму ҳасрат била дарди дарун⁶ бас.

Жунун даштини саргардонидурмен,
Рафиқим ушбу водийда қуюн бас.

Муҳаббат доғини изҳор этарға
Юракда, Нодира, бир қатра хун бас.

¹ *Нигун* – 1) эгилган, букилган; 2) чалпа, тескари.

² *Арғанун* – мусика асбоби.

³ *Суроҳи(а)* – узун бўйинли сув ва май идиши, шишаси. Сўфийлар истилоҳида унс (яқинлик, дўстлик) мақомини суроҳий дейдилар.

⁴ *Лолагун* – лолага ўхшаган, қизил.

⁵ *Раҳнамун (Роҳнамун)* – йўл кўрсатувчи.

⁶ *Дарун* – ич.

Ёр манга райри жафо айламас,
Ваъда килиб, анга вафо айламас.

Шум ракибеки, адоват килур,
Кофир эрур, ёди Худо айламас.

Мужиб¹ ҳайронлиғ эрур жилваси,
Ойнадин шарму ҳаё айламас.

Зоҳид иши макр ила тазвирдур².
Тоати берӯйи³ риё айламас.

Кӯзларидур сохир⁴, ўшал қоши ё,
Новаки мужғони хато айламас.

Қайси чаман булбулидурким, анинг
Гулшани ишқида наво айламас.

Нодира ул ёрни васлин тилаб,
Субҳу масо⁵ тарки дуо айламас.

¹ Мужиб – сабаб, боис.

² Тазвир – макр, хийла, фириб.

³ Берӯй – юзсиз.

⁴ Соҳир – сеҳргар.

⁵ Субҳу масо – кеча-кундуз.

Ул париваш ишқиға ҳеч ким менингдек
зор эмас,
Зор кўптур анга, лекин мен киби афғор эмас.

Васл беҳижрону айши бекудурат кўрмадим,
Оре-оре¹, бу чаманда ҳеч гул беҳор эмас.

Гунча ул гул овзиға беҳуда тақлид этмасун,
Гарчи нозукдур ва лекин қобили гуфтор эмас.

Ошиқ ўлдунг, деб кўнгулға мунча
айларсен итоб,
Раҳм килким, бу гуноҳим мужиби озор эмас.

Айладинг найранг ила торож кўнглум
кишварин²,
Дилраболар чўх³ вале сендек бири айёр эмас.

Ёр улдурки, сенга ғам кунларида бўлса ёр,
Улки, меҳнат кунларида ёр эмастур, ёр эмас.

Нодира, йўқтур замон абносида⁴ хушу хирад,
Барча ғафлат бодасидин маст эрур,
хушёр эмас.

¹ *Оре-оре* – ха-ха, гўғри, худди шундай.

² *Кишвар* – мамлакат, улка, вилоят, шаҳар, иқлим.

³ *Чўх* – куп.

⁴ *Замон абноси* – замон аҳли, одамлар.

Кўзумдин дам-бадам оққан қизил ёш
Нихон ишкимни элга айлади фош.

Юзунг меҳриға мафтун ўлди зоҳид,
Кўёш нуриға тоб айларму накқош.

Надур оламни қадри дарҳақиқат,
Фалак хашхош¹, анжум тухми хашхош.

Адаб элни баландикбол айлар,
Тавозуъдин эрур куз устида қош.

Таолаллоҳ², жанобинг кибриёдур³,
Сабо пайки⁴ ҳариминг, бод фаррош.

Кўзум дурри ятими⁵ сакламас роз,
Нечаким пок гавҳардур, эрур ёш.

Бўлуб ҳам икки қошинг бир-бириға
Қилурлар қатлима пайваста кенгош.

Бошимни ноз тиғи бирла кесдинг –
Ки, қолди бир тараф тан, бир тараф бош.

¹ *Хашхош* – қўқнори.

² *Таолаллоҳ* – энг улуғ ва устун, олий Оллоҳ.

³ *Кибриё* – улуғлик, Тангри улуғлиги.

⁴ *Пайк* – элчи, хабарчи.

⁵ *Ятим* – бу ерда: тартибсиз, қулоқсиз.

Бу куздин, Нодира, куп ёш тукарсан –
Ки, бергай Тангри бир ёшингга юз ёш.

* * *

Мени рузи азал¹ ул ойға гардун мубтало
қилмиш,
Бу кун юз доғ ила онинг висолидин жудо
қилмиш.

Демак чуну чаро² қисматга шайтон
можаросидур,
Муносиб бандадин таслим хар ишким
Худо қилмиш.

Кунгул дардини айтолмас эди ул ёр оллида,
Жунун тугён этиб, шавқ ичра арзи муддао
қилмиш.

Ул ойнинг моҳи рухсорини сафросини³ дафъиға,
Фалак савтин балиғ⁴ айлаб, қуёшни қахрабо
қилмиш.

¹ *Рузи азал* – азал кунни, яратилиш ибтидоси.

² *Чуну чаро* – нега, нима учун.

³ *Сафро* – жигарда ишлаб чиқариладиган сарик ёки қўқимтир-сарик суюқлик; зарда, ўт.

⁴ *Балиғ* – пок.

ЖАХОН ШЕЪРИЯТИ ДУРДОНАЛАРИ

Скандар¹ шавкатин ишқ ичра топтимким,
менга мсҳринг
Мухаббат доғини ойинаи гетинамо² қилмиш.

Хуш ул мутрибки, хасби хол³ ўқуб савти
хазин бирла,
Ба ёди васли ёр ушшоқ базмида наво қилмиш.

Зулайхо коза⁴ барпо айлади Юсуф хавосида,
Бу янглиғ Нодира куйида таъмири вафо
қилмиш.

Гар айлар эрсанг иззату шонингни эҳтиёт,
Жононалардин айлама жонингни эҳтиёт.

То итлари аросиға хангома тушмасун,
Куйиға борсанг, айла фиғонингни эҳтиёт.

¹ *Скандар* – Искандар (вазн талаби билан шундай ёзилган). Шарқда Искандар Зулкарнайн номи билан машхур бўлган македониялик саркарда Александр Македонский.

² *Гетинамо* – жахонни кўрсатувчи, ойинаи жахон.

³ *Хол* – тарикат макомларини босиб ўтиш жараёнида солиқнинг пок қалбида порлаб, уни рухий камолотга олиб борадиган илохий файз.

⁴ *Коза* – каша, чайла.

Бир кун итиға бўлғусидур туъма, айлағил
Бағрингни пораси ила қопингни эҳтиёт.

Дурдин мурассаъ¹ этма, камар бўлмасун
Нозукдур, айла муйи миёнингни³ эҳтиёт. гарон²,

Эл яхшию ёмони била бўлмасун ишинг,
Қилғил ўзунгни яхшию ёмонишги эҳтиёт.

Мулзам қилиб бировни, яна тукма қонини,
Мажлисда айла тиғи забонингни эҳтиёт.

То тан иморатини йикиб, қилмасун хароб,
Қил, Нодира, сиришки равонингни эҳтиёт.

* * *

Хуррам эрдим васл айёмида – хижрон
Хаста жонимни фироқи бирла жонон эtti доғ,
Эtti доғ,

Тушти утлар жонима бир лоларух⁴ хижронида,
Фунчадек бағримни хасратлар била қон
Эtti доғ.

¹ *Мурассаъ* – қимматбаҳо тошлар билан безалган.

² *Гарон* – бу ерда: кўп, зиёда.

³ *Миён* – бел.

⁴ *Лоларух* – лола юзли, кизил юзли.

Ишқ аро мен телбадин товус рашк айлар
бу кун,
Буйлаким, бошдин-аёғимни гулистон этти доғ.

Доғсиз бир жинс бу бозор аро мақбул эмас,
Эй хуш улким, ишқ савдосида сомон этти доғ.

Аҳд этиб эрдик, сендин ғайрни ёр этмайин,
Ўзга ёр айлаб, мени ул аҳди ёлғон этти доғ.

Қолди жисмим доғ аро – хожат эмастур
пирахан,
Халқдин урёслиғим¹ айбини пинхон этти доғ.

Кимдин айларман шикоят, Нодира, охир мени –
Оташи хижрон ила султон Умархон қилди доғ.

* * *

Гул юзунгни кўрди – хандон ўлди боғ,
Фунча очилди, гулистон ўлди боғ.

Қатраи шабнам эмас гул баргида,
Тошмайин васлингни гирён ўлди боғ.

Гул бўлуб барбоду сунбул шефта²,
Сенсиз, эй раъно, паришон ўлди боғ.

¹ Урён – яланғоч.

² Шефта – ошуфта, мубтало.

Сеңдин айру бу чаман рухсорида
 Ранг эмастур – кип-кизил қон ўлди боғ.

Гулшани айшим мудом обод эди,
 Эмди хижронингда вайрон ўлди боғ.

Кетти бу гулшандин ул сарви равон,
 Ҳажридин ер бирла яқсон ўлди боғ.

Қон сочар ашқим саҳоби Нодира,
 Йиғладим – дашту биёбон ўлди боғ.

* * *

Мусибат ичра ким бўлди паришонҳол мен
янглиғ,
 Ким ўлди меҳнату қулфат аро помол мен
янглиғ.

Анингдек мотамиман шахсуворим ҳасрати
бирлан,
 Эмас бахти қаролиғ ичра зулфу хол мен
янглиғ.

Қуруб жисми, қаро айлаб либосин,
тинмайин йиғлаб,
 Туганмас меҳнату ғам ичра йўқтур нол¹
мен янглиғ.

¹ Нол – камиш.

Қолиб султони олийқаду Жамшид¹ иктидоридин,
Балоу дард чекмоғлиқга кимдур дол²
мен янглиф.

Кўруб ахволими, эй ҳамнишинлар, раҳм этинг,
Кулманг,
Сариф рухсор узраким, тўқди ашки ол
мен янглиф.

Ризо базмида ғам соқийларини илгидин доим,
Фано жомини ким нуш этти молмомол³
мен янглиф.

Тушуб айру бу янглиф шоҳи дилжўйидин⁴
Нодира,
Ким ўлди ранжу меҳнат ичра моҳу сол⁵
мен янглиф.

¹ *Жамшид* – қадимги Эроннинг афсонавий подшоҳи Жамшид. У «Жоми жаҳоннамо» – жаҳонни кўрсатувчи жом ихтиро қилган бўлиб, унда дунёдаги нафақат мавжуд замондаги, балки ўтмишда юз берган ва келажакда содир бўладиган воқеа-ҳодисалар ҳам акс этар экан. Май қадахи ва комил инсон қалбини ҳам илоҳий сирларни ўзида сақлаши жиҳатидан Жамшид жомига нисбат берадилар. Жамшид жомига май ичган билан сира тугамас эмиш.

² *Дол* – араб алифбосидаги «д» ҳарфи; мажозан: эгилган, букик.

³ *Молмомол* – лиммо-лим.

⁴ *Дилжў(й)* – кўнгил овловчи, кўнгилга тасалли берувчи.

⁵ *Моҳу сол* – ою йил.

• • •

Қон тўқар майдон аро ул барки жавлон¹
 хар тараф,
 Мавж урар дарё каби майдон аро кон
 хар тараф.

Хар қачонким, азми майдон этса ул
 чобуксувор²,
 Бутрашурлар³ дахшатидан аҳли майдон
 хар тараф.

Навбахор ўлди, яна шамшодқадлар чекти бош,
 Жилва айлар боғ аро сарви хиромон
 хар тараф.

Нотавон кўнглумни ғам даштида дерлар
 хорпушт⁴.
 Чунки беҳад санчилибдур хори хижрон
 хар тараф.

Рухпарвардур⁵ дабистони назокат боғ аро,
 Очилиб гул дафтари, булбул ғазалхон
 хар тараф.

¹ Барки жавлон – яшигдай тез ҳаракат қилувчи.

² Чобуксувор – чавапдоз; махбуба.

³ Бутрашмоқ – тарқалишмоқ, сочилмоқ.

⁴ Хорпушт – типратикан.

⁵ Рухпарвар – жонга қувват бағишловчи, роҳат берувчи, ёқимли.

Қилдим ул кўз оллида дарди дилимни ошкор,
Чекти қатлимға синонлар¹ хайли мужгон
хар тараф.

Ўтти паррон² ўқлари кўксумдин –
огох ўлмадим,
Нодира қолди юракда захми пайкон³
хар тараф.

• • •

Чекти мужгонлари то қатлима саф,
Қоши ёсиға кўнгул бўлди ҳадаф⁴.

Ул паричеҳра аёғи изидин
Лиллаҳи ҳамдки⁵, кўзум толти шараф.

Ҳавасу хирсу ҳаво бирла менга,
Нақди авқоти шариф бўлди талаф⁶.

Қарбало даштини оворасиман,
Қил хидоят менга, ё шоҳи Нажаф⁷.

¹ Синон – найза, найза учи; мажозан: киприк.

² Паррон – учувчи, учиб кетаётган.

³ Пайкон – 1) камон ўқининг учидаги учли темир; 2) тиконнинг ўткир учи; 3) маъшуканинг киприги.

⁴ Ҳадаф – нишон.

⁵ Лиллаҳи ҳамд – Оллоҳга мақтов.

⁶ Талаф – нобуд бўлиш, йўқ бўлиш.

⁷ Нажаф – Ироқдаги шаҳар.

Базм аро навҳаи¹ мотам бўлди,
Сенсизин савти навои наю дафъ².

Сўз била сўзни тафовутлари бор,
Тенг эмас кадрда дур бирла хазаф³.

Дур тишинг васфини дарёға дедим,
Баҳр остида қулак солди садаф.

Йиғладим Нодира фарёд этиб,
Бокмади ёр бу девона тараф.

• • •

Ёрдин айру кўзумни интизор этти фироқ,
Қолмади сабру қарорим – беқарор этти фироқ.

Хоки пойингни кўзумга тўтиё килмоқ учун
Ихтиёрим бор эди, беихтиёр этти фироқ.

Ёрсиз девонамен – маъзур, эй ахли хирад,
Оқили даврон эдим, мажнуншиор этти фироқ.

Васл аро пинҳон эди ҳоли дилим агёрдин,
Халқ аро расволиғимни ошкор этти фироқ.

¹ *Навҳа* – йиғи-сиғи, нола.

² *Дафъ* – доира, чилдирма.

³ *Хазаф* – сопол.

Айлабон жавру ситам хоки таним туфроғини,
Поймоли ходисот айлаб, фубор этти фирок.

Васл гулзорида гул шохидек эрди иззатим,
Булди айёми хазони ҳажр – хор этти фирок.

Йиғламок бирла берай сайқал кўзум ойинасин,
Орзуманди жамоли шахриёр этти фирок.

Соқиё, келтур қадахким, ёрсиз махмурмен,
Нашъаи иқболни ранжу хумор этти фирок.

Ҳажр шомида сипеҳр анжумларидин қил қиёс,
Нодира, дори дилимни бешумор¹ этти фирок.

• • •

Зиҳи² жамолингга бу чашми хунфишон мушток,
Юзунгга мардуми чашму лабингга жон мушток.

Жаҳон чироғи эди офтоби рухсоринг,
Жаҳонга бир яна келким, сенга жаҳон мушток.

Бу кеча хилватима, эй пари, хиромон кел –
Ки, сен эурсен ўшал ёру мен ҳамон мушток.

¹ Бешумор – сон-саноқсиз, ҳад-ҳисобсиз.

² Зиҳи – 1) гўзал, ёқимли, кўнгилга матлуб; 2) яқини, қандай яқини, офарини.

Тағофул этмаки, кўнглумдур орзумандинг,
Лабингга жону кадинг сарвиға равон мушток.

Не яхшисен – назар этмоғ сенга ёмон эрмас,¹
Юзунгни кўрмак учун яхшию ёмон мушток.

Юзунг қуёшиға зарроти¹ кавн² саргардон.
Жамолинг ойиға ер бирла осмон мушток.

Таарруз³ айласа, эй гульузор, Нодирадин,
Эруп висолингга бу зору нотавон мушток.

* * *

Эй нахли чаман қадди ниҳолингга тасаддук,
Боғ олмаси рухсораи олингга тасаддук.

Қад бирла хиромингга фидо сарву санубар,
Райҳону бинафша хату холингга тасаддук.

Чарх узра хилол ўлди юзунг ойиға қурбон,
Хуршиди жаҳонгард жамолингга тасаддук.

Ёдингга жаҳон айши менга бўлди фаромуш,
Қилдим хама оламини хаёлингга тасаддук.

¹ *Заррот* – зарралар.

² *Кавн* – борлик, коинот.

³ *Таарруз* – эътироз қилиш.

Даврон чамани бирла жаҳон боғини айши
Рухсораи фирдавс мисолингга тасаддук.

Саргашта сочинг сунбулидин нофаи тотор¹,
Оҳуи Хутан икки физилингга тасаддук.

Эй Подира, ишқ ичра ажаб салтанатинг бор,
Юз жону жаҳон жоҳу жалолингга тасаддук.

* * *

То дийдаи хайрон ўла дийдорингга мушток,
Жон булбулидур гулшани рухсорингга мушток.

Келғил бери, эй сарви равон, дийдаи хайрон
Ул қомати мавзун ила рафторингга мушток.

Тути шакарстонда қилиб тарки ҳаловат,
Гуфторинг ила лаъли шакарборингга мушток.

Юз чок сочинг ҳасратидин шона юроки,
Машшота эрур турраи таррорингга² мушток.

Соҳилда чаман гулшани дийдорингга толиб,
Дарёда садаф гавҳари гуфторингга мушток.

¹ Нофаи тотор – тоза ва хушбўй мушк.

² Турраи таррор – хушни ўғирловчи, дилини ўзига асир қилувчи зулф.

Зоҳид лаби майгунунга¹ саргарми² таманно,
Майхона эли наргиси хуморингга мушток.

Ушшоқ мақомида жигарсуз³ наво қил,
Ахбобдур, эй Нодира, ашъорингга мушток.

* * *

Эй кўзум ойинаси, ёр жамолиға боқ,
Жавҳари жон орзу қил, ул хату холиға боқ.

Савмаадин⁴ майкада файзи фарахбахш⁵ эрур,
Жом сафосини кўр, бода зилолиға боқ.

Куйи эса орзу сайри чаман айлағил,
Қаддиға мушток эсанг, сарви ниҳолиға боқ.

Телба кўнгул хатидин машқи жунун айлади,
Ёр юзи шавқида тоза ҳаслиға боқ.

Бўлди кўнгул вахши(й)си сунбули зулфиға
банд,
Шерни сайд айлади – чашми ғизолиға боқ.

¹ *Майгун* – май рангли, кизил.

² *Саргарм* – маст, хумор.

³ *Жигарсуз* – бағирни куйдирувчи, изтиробга солувчи.

⁴ *Савмаа* – насронийлар ибодатхонаси, черков. Тасаввуфда хонақоҳ; хилват. Тажрид ва тафрид (ёлғизланиш ва узлатга чекиниш) мақоми.

⁵ *Фарахбахш* – хурсандчилик бағишловчи.

Зулфини андишаси дилда десам, тонг эмас,
Лом¹ ила пайвастадур – зулфини долиға боқ.

Бошдин-аёғи анинг дилға далолат қилур,
Бовар² агар булмаса, лом ила долиға боқ.

Ҳарнаки шайдо кўнгул шавкида иншо қилур,
Ишқни мазмунидур, сўзни маолиға³ боқ.

Мамлакати ҳусн анинг даврида обод ўла,
Ҳусн элининг шохидур – жоҳу жалолиға⁴ боқ.

Зухду риёи била ноқис⁵ эурсан хануз,
Пири муғон⁶ хизматин айла, камолиға боқ.

Тер юзунг атрофида гулдаги шабнам киби
Нодиранинг васфида дурри мақолиға боқ.

¹ *Лом* – араб алифбосидаги «л» ҳарфи; мажозан:
1) ҳам, эгик; 2) гажак.

² *Бовар* – ишонч.

³ *Маолиға* – бу ерда: мазмун, мақсад.

⁴ *Жоҳу жалол* – улуғлик ва ҳашамат.

⁵ *Ноқис* – нуқсонли, камчилиги бор.

⁶ *Пири муғон* – муғлар – оташпарастлар пири. Та-
саввуфда маънавий раҳбар, комил инсон маъносида
қўлланади.

Ёрдин айру мени бедилни¹ зор этти фалак,
Ёшурун дарди дилимни ошкор этти фалак.

Кузларимни кавкабафшон² айлади анжум каби,
Махлиқоларни юзидин шармсор этти фалак.

Кетти ул хуршиди мохпайкар³, ани хижронида
Интизор айлаб кўзумни, ашкбор⁴ этти фалак.

Ихтиёрим бор эди хар ишни килсам ихтиёр,
Ёрдин айлаб жудо, беихтиёр этти фалак.

Эрди хоки пайкарим андух тоғидин гарон,
Поймоли хайли ғам айлаб, ғубор этти фалак.

Ғунча гулшанда Азизи Мисри истиғно эди,
То нашот изҳор этиб гул бўлди, хор этти
фалак.

Нодира, кўз тутма гардундин мурувватким,
басе
Эътибори даҳрни безътибор этти фалак.

¹ *Бедил* – дилини бой берган, ошиқ, бекарор, гирифтор.

² *Кавкабафшон* – юлдуз сочувчи.

³ *Мохпайкар* – ойдай гузал.

⁴ *Ашкбор* – ёш тўқувчи, кўп йиғловчи.

Қадингни оллида, эй сарви чолок¹,
Санувбар маст эрур андоғки хошок.

Менам ул андалиби бепару бол,
Фигонимдин қафаснинг сийнаси чок.

Ул ой меҳриға шуҳрат истар эрсанг,
Керакдур субҳ янглиғ домани пок.

Қадам кўйдунг муҳаббат кўчасиға,
Қулингда ҳар на борин қилма имсок.

Шаби ғам сенсиз, эй шоҳи фалакжоҳ²,
Килур оҳим шарорин сайри афлок.

Фалак тахти нишимангоҳе³ эрди,
Дариғо, бўлдунг охир тудай хок.

Бўлубтур Нодира хижрон ғамидин
Кўзум гирён, кўнглум зору ғамнок.

¹ Чолок – чаккон, тез.

² Фалакжоҳ – фалакдек юксак.

³ Нишимангоҳ – жой, манзил, ошён, макон.

Бу кеча охим фалак сақфини¹ вайрон этгудек,
Кўкда анжум фулларин ҳар ён паришон
этгудек.

Сендин айру дарду хасрат бирла,
эй оромижон,
Сели ашким офият мулкини вайрон этгудек.

Чора қил васлинг паёми² бирла,
эй жони жаҳон,
Йўкса хижронинг мени бесабру сомон этгудек.

Ёр васлидин хабар еткурма, эй боди сабо,
Дарди хижрон ибтилоси³ ғорати жон этгудек.

Бордингу жонимда осори ҳаловат қолмади,
Келки, бу хасрат гирибонимни домон этгудек.

Бўлмаса ул шўҳи шаҳрошуб⁴ бу маҳфил аро,
Бодаи айшимни хижрон оғуси қон этгудек.

Ишк гулзорида гул васли фанимат неча кун,
Тинмайин, эй булбули девона, афғон этгудек.

¹ Сақф - 1) шифт, том; 2) осмон.

² Паём - хабар, дарак.

³ Ибтило - мубталолик, балога гирифтор бўлиш.

⁴ Шаҳрошуб - шаҳарга ғавғо солувчи.

Кўхкан, туш тоғдин, Мажнун, биёбон
 таркин эт —
 Ким, бу кун оҳим кўзум ёшини тўфон этгудек.

Нодира, ул ёр савдосида тарк айлаб хавас,
 Ишқ шохини кўнгул тахтида султон этгудек.

• • •

Ошиқ эрсанг, эй кўнгул, оху фиғон
 этмак керак,
 Ёр лаълин ёд этиб, бағрингни қон этмак керак.

Қилма, жонон, булхавасни¹ махрами базми
 висол,
 Ошиқи содикни аввал имтиҳон этмак керак.

Эй кўнгул, бебахра қолдинг шайхни
 иршодидин²,
 Эмди бориб хизмати пири муғон этмак керак.

Эй насими оҳ, ул сарви сихи рафторига,
 Номаи шавқингда пайдар-пай³ равон
 этмак керак.

¹ Булхавас — хавасга берилган, енгилтак. беқарор.

² Иршод — тўғри йўл кўрсатиш; раҳнамолик қилиш.

³ Пайдар-пай — кетма-кет, доим, муттасил.

Эй суманбар¹, фурқатингдин кўнглум ичра
 хар тараф,
 Довлар гул қилди – сайри гулистон
 этмак керак.

Нуктаи мавҳумдур оғзинг – анга етмас хаёл,
 Сўзлабон ул нукта асрорин баён этмак керак.

Нодира, куйдум фироқида жудолиғ дардидин,
 Ҳасби ҳолимға қаламни таржимон этмак керак.

Сенга ишк майдонида жавлон айламак,
 Менга одат жонни қурбон айламак.

Гўй² этиб бошимни бу майдон аро,
 Мақсадим зулфунгни чавгон³ айламак.

Мурғи дил сайди учун одат сенга,
 Доми зулфунгни паришон айламак.

Қилмағил вайрон кўнгуллар мулкини,
 Мушкул ишдур мулки вайрон айламак.

¹ *Суманбар* – окбадан; гузал махбуба.

² *Гўй* – чавгон ўйнида ўиналадиган тўп.

³ *Чавгон* – 1) «от тўпи» ўйнида тўп урадиган учи эгри таёқ; 2) «от тўпи» ўйини, чавгон ўйини; 3) соч халқаси.

Бандалиғ осорида осон эмас,
Хизмати даргоҳи султон айламак.

Сел туғён этса, туғфонхез улур,
Бўйладур¹ ашкимга туғён айламак.

Бевафолиғ шевасидиндур ишинг,
Бевафолар бағрини кон айламак.

Мулки дунёким, бақоси йўқ анинг,
Хожат эрмас қасру айвон айламак.

Нодира эмди муносибдур менга
Ишқ аро даъвийи ирфон² айламак.

* * *

Ғамза тиғи бирла ишқ аҳлини айларсен ҳалок,
Нола айлар ҳар тараф юз дилфиғору³
сийначок.

Бўлди то ағёр лаълинг бодасидин комёб,
Бизни қилди мустаманду хастаҳолу дардноқ⁴.

¹ *Бўйла* – шундай, шунақа.

² *Ирфон (Маърифат)* – Оллоҳ моҳияти хақидаги илм.

³ *Дилафғор (Дилфиғор)* – дилхаста, кўнгли вайрон.

⁴ *Дардноқ* – дардли, ғамли.

Кургач ул сарви равон бошида дастори
бинафш,
 Рашқдин савсанға ўт тушти, бинафша
бўлди хок.

Қилди лаъли майпарастиг ҳасрати
бағримни кон,
 Боғлади бошдин-аёғим обила¹ андоғки ток.

Чун кўзум тушти юзунг хуршидиға,
эй маҳжабин²,
 Шамъ янглиғ ишқ барқи ўртади
жисмимни пок.

Таъна тоши бирла мажнунингни афгор
этмаким,
 Телбалар номусиға санги маломатдин на бок³.

Бўлди мурғи дил асири доми зулфи Нодира
 Қилди фарёдим кафасдин сийнасини чок-чок.

* * *

Эй мусохиблар, менинг дардимға бир
дармон этинг,
 Ёр пайғомини деб мушкулларим осон этинг.

¹ Обила – каварик, шиш.

² Маҳжабин – ой юзли, гузал.

³ Бок – 1) қўрқинч, хавф, ваҳм; 2) зарар; 3) андиша, парво; 4) ажаб.

Қилмангиз қонлиғ кўнгул асрорини
зоҳидға фош,
 Мухтасиб фаҳм этмасун – май шишасин
пинҳон этинг.

Эй парирухсорлар, ишқ аҳлиға рухсор очинг,
 Жилва савдоси била ойинани хайрон этинг.

Дам-бадам жавлон этиб, эй шўхлар,
майдон аро,
 Хаста кўнглумни нишони новаки мужгон этинг.

Жилвагардур хар тараф гулгунқабо¹ маҳбублар,
 Эй муҳаббат аҳли, ёр истаб, юракни қон этинг.

Қилсангиз дилдўзи² мужгон тиркашин,
эй шўхлар,
 Чок кўнглум анинг қоши ёсиға қурбон этинг.

Бўлғусидур шоми ғам шамъи шаби
ҳижронингиз,
 Зинҳор, эй бенаволар, доғи дили сомон этинг.

Қилманг, эй аҳбоб, ул рухсордин қатъи назар,
 Лаблари ёқутини, албатта, қути жон этинг.

¹ *Гулгунқабо* – қизил либос кийган; мажозан: гўзал, зебо.

² *Дилдўз* – дилга озор берувчи, дилозор.

Нодира, шоҳим сафар қилди жаҳондин,
 дустлар,
 Шамъи янглиф ёш тўқуб, мотам тутуб,
 афғон этинг.

* * *

Бординг ахбобға – бир нома савод¹
 айламадинг,
 Бизни расвои даҳон² этдингу ёд айламадинг.

На равоким, ўлса ушшоқларинг ғусса била,
 Бир боқиб ғамзадалар³ кўнглини шод
 айламадинг.

Эй кўнгул, ишқни хайрат била пинҳон туттунг,
 Хўб қилдингки, жунун бирла фасод
 айламадинг.

Узмадинг ёрни зулфини умидингни, кўнгул,
 Риштаи жонинг эди – қатъи мурод айламадинг.

Эй санам, бода ичиб, юзни қизортиб майдин,
 Оразинг моҳини хуршидниход⁴ айламадинг.

¹ *Савод* – 1) қора, қоралик; 2) қоронғилик, зулмат.

² *Даҳон* – оғиз.

³ *Ғамзада* – ғамгин, қайғули.

⁴ *Хуршидниход* – қуёшдан пайдо бўлган.

Мужда новакларини ғамза била отқонда
 Мен девонаға бир ўқни кушод¹ айламадинг.

Сенки, бу даврда ҳусн аҳлиға султондурсен,
 Не учун ишқ элиға адл ила дод айламадинг.

Нодира, айрилиб ул шоҳи жаҳонпарвардин,
 Офарин сенгаки, фарёд ила дод айламадинг.

Менга, эй фалак, қасди жон айладинг,
 Фирок илгида нотавон айладинг.

Сурайёдур оҳим ўқиға нишон,
 Кадримни ул ўқға камон айладинг.

Вафо кўрмадинг чархдин, эй кўнгул,
 Фалакни басе² имтиҳон айладинг.

Чекиб тийри³ мужгон қоши ёсини,
 Юрак доғин анга нишон айладинг.

Ёшурдинг лабинг донаи холини,
 Юзумни бу ғамдин сомон айладинг.

¹ *Кушод* - 1) очик, очилиш, ечилиш; 2) омад, муваффақият; 3) имконият, осонлик.

² *Басе* - қўп, бениҳоя, аксарин.

³ *Тийр (Тир)* - ўқ.

Висолини хижрон этиб, эй фироқ,
Латофат баҳорин хазон айладинг.

Юрак доғин, эй Нодира, ғайрдин,
Басе хўб қилдинг, ниҳон айладинг.

• • •

Қадим сарву лабим чун ғунча дермиш
лаъли дурборинг¹,
Инонма, ул иковда йўқ сенинг гуфтору
рафтoring.

Жаҳон боғида ҳеч ким кўрган эрмас юзу
зулфингдек
Гулу сунбул ниқоби ё менингдек булбули
зоринг.

Сенга ушшоқ эли кўнгул бериб, жон ҳам
келтурмишлар,
Қасод этма муҳаббат рахтини² сўрмай
харидoring.

Нигоҳинг тийри утти жондину тийри
мижанг дилдин,
Қурулмиш хўблиғ шаҳрида муңдоғ тез
бозoring.

¹ *Дурбор* - 1) дур ёрдирувчи; 2) чуқур ва ҳикматли сўзлар айтувчи.

² *Рахт* - 1) нарсa; 2) кийим.

На ёлғуз хирмани Мансурни ул бод совурди,
Тутар тан туфроғин ул елга доим дил
ошкоринг.

Тағофул тоши бирла шишаи табъимни
синдурдинг,
Эрур инъомдин ортук сенинг бу навъ озоринг.

Югурди Нодира фарёд ила куйингға,
эй дилбар,
Ва лекин топмади ул куй аро бир зарра
осоринг.

* * *

Мулку жаҳоним, эй шаҳи даврон, тасаддуқунг,
Мулку жаҳон на бўлғусидур, жон тасаддуқунг.

Юз жоним ўлса, лаҳзада қурбонинг айларам,
Васлим писоринг ўлсину хижрон тасаддуқунг.

Гирён кўзумни ёшиға наззора қилмадинг,
Гавҳарлар этти дийдаи гирён тасаддуқунг.

Бир йўл яна қошимға қулиб келки, айланай,
Молу манолу¹ неъматин алвон тасаддуқунг.

Еткурса гар насим висолинг паёмини,
Қилмасму ўзини ошики хайрон тасаддуқунг.

¹ Молу манол – молу дунё, хазина, уй-жой.

Гулзори хусн сабзаи хаттинг баҳоридур,
Файзи баҳору сайри гулситон тасаддуқунг.

Ёдингда сарф бўлди хазойин¹ жавохири,
Эмди бу жони бесару сомон тасаддуқунг.

Қад бирла қошингни хироми агар будур,
Шамшод бирла сарви хиромон тасаддуқунг.

Жону дилини сенга фидо қилди Нодира,
Эй ёр, келки, бўлди дилу жон тасаддуқунг.

* * *

Эй сарви равон, надур хаёлинг,
Жон ўртади ваъдаи висолинг.

Пайваста² дуойи хайр этармен,
Максудим эрур сенинг камолинг.

Ул ойни юзига баҳс этарсен,
Етмиш магар, эй қуёш, заволинг.

Зухд аҳлиға салсабилу³ кавсар,
Басдур менга рашҳаи⁴ зулолинг.

¹ *Хазойин* – хазиналар.

² *Пайваста* – бу ерда: муттасил, хамиша, доим.

³ *Салсабил* – тоза, тиник муздек оқар сув.

⁴ *Рашҳа* – томчи, катра.

Чикмасда хануз хату саводи,
Мусхафда¹ муборак эрди фолинг.

Жамшидни жомидин зиёда,
Эй ринди гадо, синук сафолинг²

Ушшоқларинг ғамингда ўлди,
Йўқтур сени зарраи малолинг.

Эй хаста кўнгул, фироқ ичида
Дам ургали қолмади мажолинг.

Эй Нодира, лофи ишк урарсен,
Машҳури халойиқ ўлди холинг.

Чекти бошим узра чун шамшири мушкин
қошларинг,
Қилдилар пайваста таслимимға тахсин
қошларинг.

Тоқи абру³ лавхида чини итоб иншо қилиб,
Бесабаб қатлим учун зоҳир қилур кин
қошларинг.

¹ *Мусхаф* – Қуръон.

² *Синган сафол* – тасаввуф тимсолларидан бўлиб, синик, дардли кўнгилни билдиради. Кўнгли бутунлик – илоҳий жазба ва ишқдан беҳабарликни, кўнгли синиклик – илоҳий ишқ шавкига ошноликни англатади.

³ *Абру* – қош.

Мусхафи рухсоринг узра мадди бисмиллахдур¹,
Айлади шарҳини ишқ аҳлиға талқин қошларинг.

Хонақоҳда² дундуруб³ зоҳид юзин меҳробидин –
Ким, мусулмонларға бўлди офати дин
қошларинг.

Сафҳаи гардун аро қавси қузах⁴ аксимудур,
Ё қуёшға кўргузур найранги мушкин қошларинг.

Гаҳ ишорат бирла қатл айлар, гаҳи имо била –
Ким, тўкар туфроға ошиқларни қонин
қошларинг.

Эҳтиёт эт гулларингни – гар эмас гул ўғриси,
Ҳусн боғида на деб ҳам бўлди гулчин
қошларинг.

Рашқдин нохун⁵ киби туфроғ аро кирди ҳилол,
То сипехри ҳусн уза кўргузди тамкин⁶
қошларинг.

Нодира афғонидин огоҳ эмас наргисларинг,
Беғуноҳлар қониға қуб бўлди зомин қошларинг.

¹ *Бисмиллоҳ* – Оллоҳ номи билан.

² *Хонақоҳ* – суфийлар йиғиладиган, зикр тушадиган жой.

³ *Дундурубмоқ* – айлантирмоқ.

⁴ *Қавси қузах* – ёй, камон, камалак.

⁵ *Нохун* – тирноқ.

⁶ *Тамкин* – виқор, эътибор.

* * *

Менингки, ҳажр жафоси била ҳалок эттинг,
Фироқ тиғи била кукрагимни чок эттинг.

Мурувват айламадинг, эй сипехри
сифланавоз¹,
Мени ситамзадани² гусса бирла хок эттинг.

Ракиб дардиға қилдинг илож васлинг ила,
Бу гусса бирла мени зору дарднок эттинг.

Менга мусохиб ўлуб, эй жунун, карам қилдинг –
Ки, ақл васвасасидин кўнгулни пок эттинг.

Азимат айлади ёр, эй сипехр, хушдилман –
Ки, жон рагин ани наълайниға³ шарок⁴ эттинг.

Вужуди ошиқу маъшук бирдур, эй гардун,
Ул ики ёрни бир-биридин алфкок⁵ эттинг.

Гамингда Нодира бисёр нотавондурман,
Мурувват айламайин гам била ҳалок эттинг.

¹ Сифланавоз – тубан одамларни қўлловчи.

² Ситамзада – зулм кўрган, алам чеккан.

³ Наълайн – жуфт.

⁴ Шарок – ковуш банди, тасмаси.

⁵ Алфкок – жудо.

Сендин айру, эй шахи фархундафол¹,
Хайли ғам бошимни қилди поймол.

Бутмади харгиз жаҳон гулзорида
Коматинг сарви киби зебо ниҳол.

То назардин ғойиб ўлдунг, эй пари,
Телба кўнглум ичра қолди юз малол.

Ҳар қачон ошуфта бўлса хотирим,
Сунбули зулфунгни айларман ҳаёл.

Жонима шахди ҳаловат сткурур,
Оби ҳайвону лабинг кавсар мисол.

Ойина қаршу тушуб дийдорингга,
Мен киби сув қилди онинг иифиол.

Соз этармен нолаи беихтиёр,
Қилса кўнглум ёди айёми мисол.

Махв ўлур ҳайратда ой бирла қуёш,
Ёр ногаҳ айласа арзи мажол.

Сўз каломига етурдум Нодира,
Ёрим эрди хисрави соҳибкамол.

¹ Фархундафол – бахтиёр, бахтли.

Кузум йўлингдатур, эй сарви гульюзорим, кел,
Кунгулда колмади сабру қарор, ёрим, кел.

Мени асирға сенсиз жахон эмас ҳожат,
Жахон чароғи, сафобахш рўзгорим, кел.

Итоб зоҳир этиб, тунд¹ борганинга дедим –
Ки: боғу айшим хазон ўлди, навбахорим, кел!

Мени гар ўлтурсен – тиғи ноз ила ўлтур,
Кўлингни қонима айлаб хино, нигорим, кел.

Бу базмдин кечаким маст бординг, эй сокий,
Зиёда бўлди менинг меҳнати хуморим, кел.

Кошинг қиличию мужгон хаданги² бирла бу
кун
Кунгул диёрини фатх айла³, шахсуворим, кел.

Юзуинги хажрида токат била мажолим йўк,
Алимда колмади бир зарра ихтиёрим, кел.

Бу йўллаган сафарингдин хануз келмассан,
Оқарди йўлга боқиб чашми интизорим, кел.

¹ Тунд – ўткир, ғазабли.

² Хаданг – ўк, камон ўки.

³ Фатҳ – забт этиш, эгаллаш.

Хануз Нодира ул ойға интизор кўзум,
На бўлдиким демас, эй зору дилфигорим, кел.

* * *

Ёрдин айрилдинг, эй махзун кунгул,
оввора бўл!
Хажр дардиға тополмай чорае бечора бўл.

Бемаҳоба¹ ишқ майдонида жавлон айладим,
Қоши ёлар тигидин бошдин-аёғим пора бўл!

Дерман ул чобуксуворим итлари бўлсун визо,
Пора-пора бағрими ҳар пораси юз пора бўл!

Ишқ ошубида хижрон ибтилоси саъбдур²,
Бўлдум ул ойдин жудо, эй кўз ёшим,
сайёра бўл!

Эй дили девона, ошиклиғни қилдинг ихтиёр,
Дарди ишқ осон эрмастур, эмди санги
хора³ бўл!

Ол ила золи фалак қонингни тўқди оқибат,
Ким деди, эй дил, сенга мафтун
ул маккора бўл?

¹ Бемаҳоба – кўркмай.

² Саъб – кийин, оғир.

³ Санги хора – қаттиқ тош, гранит.

Гар тиларсен бахра олмоқ лаззати дийдоридин,
Нодира кўзгу каби хайрони ул рухсора бўл.

* * *

Жамоли ёр истарсен – гулистондин тамошо кил,
Мени гирён кўзумни абри найсондин¹ тамошо кил.

Нечукки, ой шуоъи² равшан ўлмиш меҳр тобидин,
Жамоли партавин хуршиди тобондин тамошо кил.

Эмас кўзгу даме кайфияти дийдордин ғофил,
Тажаллий нашъасин чашми хайрондин тамошо қил.

Мухаббат сурмасидин кўзни равшан айла, оңдин сўнг
Хидоят нурини рухсори жонондин тамошо қил.

Жунун савдосидин ошуфталиғлар тушти бошимға,
Мени холимни ул зулфи паришондин тамошо қил.

¹ *Абри найсон* – пайсон булути, баракали, серёмғир булут.

² *Шуоъ* – нур, шуъла.

Қамишдек банд-бандим ошёни нола бўлмишдур,
 Фигоним дастгоҳини¹ найистондин² тамошо
 қил.

Кунгул ташвишини зулфи паришонида
 кўргонда,
 Жигар қон ўлдуғин ул лаъли хандондин
 тамошо қил.

Бўлуб Адхамсифат³ якбораги⁴ оламини тарк
 этмак,
 Бу ишни хазрати саййид Умархондин тамошо
 қил.

Эмас осон жазоси ғайри эҳсон ҳиммат ахлиға,
 Бу маъни, Нодира, тафсири Қуръондин
 тамошо қил.

Қолиб фуркат диёри ичра жононимни соғиндим,
 Чароғи рўзгорим, муниси жонимни соғиндим.

¹ *Дастгоҳ* – 1) қудрат ва имконият, давлат, бойлик;
 2) амал, мартаба.

² *Найистон* – камишзор, тукайзор.

³ *Адхам* – тасаввуф йўлида тожу тахти, молу мулки,
 ахли оиласидан кечган балхлик машҳур сўфий Иброҳим
 Адхам (вафоти – 777).

⁴ *Якбора* – бир бора.

Гулистондур висоли махфили – мен андалиб
 анда,

Гули айшим хазон ўлди, гулистонимни
 соғиндим.

Кўруб кунглумда юз озор, эй бедард, таън
 этма,

Мурувват кўргузуб раҳм этки, султонимни
 соғиндим.

Чаманда жилва қилди сарв ила гул, сабза бош
 чекти,

Кади сарви юзи гул, хатти райхонимни
 соғиндим.

Хавойи ишқ саргардониман, орому сабрим йўқ,
 Паришон заррадек хуршиди тобонимни

соғиндим.

Кузумдин ёш тўқуб, гирён ўлуб қон йиғламай
 найлай –

Ки, хангоми¹ такаллум² лаъли хандонимни
 соғиндим.

Кузум мардумлари Яъқубдек хайрат
 хазонидур,

Азизи Мисри давлат мохи Канъонимни
 соғиндим.

¹ Хангом – вақт, фурсат.

² Такаллум – сўз, нутқ.

Менга даври фалакдин бўлмади бир лаҳза
 осойиш,
 Паришонҳолман, султони давронимни соғиндим.

Арабдин то Ажам¹ машҳур эди ул шохлар
 шохи –
 Ки, Эрон офтоби, моҳи Туронимни соғиндим.

Қизил қондур кўзум ёши, сабо, еткур
 саломимни,
 Гули садбарг² янглиғ покдомонимни³ соғиндим.

Тикарман Нодира ғам йўлида коза Зулайходек –
 Ким, ул Юсуфлико Султон Умархонимни
 соғиндим.

* * *

Муддатедурким, жаҳон аҳлиға йўқтур
 улфатим,
 Балки ўзлукдин малул этмиш мени ўз суҳбатим.

Тийрадур ул ойдин айру ҳажр шоми хилватим,
 Нукли ғам бўлмиш ғизо, хуни жигардур
 шарбатим.

¹ Ажам – араб бўлмаган мамлакатлар. Қўпроқ Эрон кўзда тутилади.

² Садбарг – хушбўй гул. Барги қўллиги учун садбарг – юз баргли гул дейишади.

³ Покдомон – покиза.

Муддао бир ёр эди оламини гирудоридин,
Йўкса бу дунёни ғавғосиға йўқтур рағбатим.

Эй сипехри бемурувват, меҳру мохингни нетай,
Кетти ер остиға султони ҳумоюнталъатим.

Орзу қасрини бунёд айладим меҳнат била,
Бузди селоби хаводис, булди зоеъ меҳнатим.

Эй мусоҳиблар, тирикдур деб гумон
этманг мени,
Жисмдин жони азизим кетти, колмиш суратим.

Ҳажр дарди муҳлик¹ эрмиш – ўлсам,
эё ахбоблар,
Зинҳор ул ёрни кўйида айлангиз сиз
турбатим².

Ёр хижронида йўқтур бору йўкумдин асар,
На ўлукман, на тирик – маълум эмас моҳиятим.

Арсаи³ мулки жаҳон харчанд фармонимдадур,
Сенсиз, эё оромижон, манзур эмас бу
давлатим.

¹ *Муҳлик* – ҳалокатли, ўлдирувчи.

² *Турбат* – қабр, мазор, макбара.

³ *Арса* – майдон, кенглик.

Шарбати васл истадим – захроби ғам бўлди
 насиб,
 Найлайн, мен ҳам азал кундин бу эрса
 қисматим.

Нодира дунёга харғиз эътиқодим қолмади,
 Кетти иклими адамға¹ шохи Доро² шавкатим.

* * *

Неча кун бўлди кетибдур ҳам анисим³
 ғамкашим,
 Ғам биёбонида дард айтурға йўқтур
 бир кишим.

Дуди охим чикса гардунға, саропо чирмашур,
 Тоқатим тоқ улди Жайхундек оқиб
 кўздин ёшим.

Бу жудолиғ хажрида афғон чекиб шому саҳар,
 Келғил, эй ҳамхона, ортибдур сенинг-чун
 нолишим.

Даҳр ичра борму мендек айру гулрухсоридин,
 Эй рафиқим, бу жихатдиндур сенинг
 бирла ишим.

¹ Адам – йўқ, йўқлик.

² Доро (Доро II) – Эрондаги ахоманийлар сулоласининг охирги ҳукмдори (вафоти – милоддан аввалги 330).

³ Анис – дўст, ҳамдард, сирдош.

Мунисим, келгилки, изхор айлайн дарди
дилим,
 Нукта ёзмай неча кунлардин бери котти
бошим.

Фамда ўлдум, фуссада куйдум, иложим
топмадим,
 Энди хасратлар билан кечсун мени ёзу қишим.

Оҳким, зулми фалакдин бўлди аҳгар¹ Нодира,
 Сабру оромим кетиб, ўртаб куяр ичу тошим.

Гузаргоҳида² тиктим коза, парво қилмади
шоҳим,
 Фурури ҳуснидин ёди Зулайҳо қилмади шоҳим.

Манга ром ўлди вахшийлар, вале нозу
тағофулдин
 Жунуним дастгоҳини тамошо қилмади шоҳим.

На бормоғдурким, маълум эмас бир зарра
осори,
 Фано даштида ҳаргиз гард пайдо қилмади
шоҳим.

¹ Аҳгар - чўғ, учкун.

² Гузаргоҳ - ўтадиган жой, йўл.

Келиб холимни сўрди, хўб қилди дилраболиғда,
Маломат кўйида ошиқни расво қилмади шоҳим.

Қачон боди сабо таклифи гулгашти
чаман қилди,
Чекиб комат, қиёмат ошқоро қилмади шоҳим.

Рақиблар жонима қасд этилар, билмон
гуноҳимни,
Манга имдод учун хангома барпо қилмади
шоҳим.

Фироқида неча ғамномалар таҳрира келтурдум,
Анинг мазмунида бир нуқта иншо қилмади
шоҳим.

Қўнгул юз пора бўлди, Нодира, сарғарди
рухсорим,
Тамошои гули садбаргу раъно қилмади шоҳим.

* * *

Ҳар қачонким ул париваш васлини ёд айларам,
Чарх бунёдини бир оҳ ила барбод айларам.

Ғарчи маҳзунман ўзум бир нозанин ҳижронида,
Бенаво¹ афтодаларни² хотирин шод айларам.

¹ *Бенаво* – 1) фақир, қашшоқ; 2) ғариб, нотавон;
3) бебаҳра, маҳрум.

² *Афтода* – заиф, нотавон, бечора.

Тоғни бир ох ила хомунда¹ айлаб устувор,
Ишк саҳросидаги Мажнунни Фарход айларам.

Неча турлук доғ ила кўнгулда ойин боғладим,
Шоҳима меҳру вафо мулкини обод айларам.

Бўлмишам харчанд хижронингда сабр айлаб
хамуш,
Чун тушарсен ёдима, якбора фарёд айларам.

Қон ёшим тасвир этар хар лаҳза ул гул
суратин –
Қузгаким, мужгонларимни килки Бехзод²
айларам.

Қиссаи Фарходу Мажнун колди – мен ҳам
ишк аро,
Нодира, бир жонгудоз³ афсона бунёд айларам.

* * *

Бўлубман халқдин бегона, ул номехрибондин
хам,
Эрур жон вола кўнгулдин, кўнгул озурда
жондин ҳам.

¹ *Хомун* – саҳро, чўл.

² *Бехзод* – машҳур мусаввир Камолиддин Бехзод (1455–1536).

³ *Жонгудоз* – жонни кийновчи, азоб берувчи.

Самакдин¹ то само арз эттилар бори амонатни,
 Жавобе бўлмади маъқул ердин ҳам,
 осмондин ҳам.

Неча кундур насимосо кезиб гулзори оламни,
 Нишон топмасман ул гулчехрадин,
 сарви равондин ҳам.

Менга ул гулдин айру қилма таклифи
 тамошоқим,
 Гулистондин хижилман, сайри боғу
 бўстондин ҳам.

Сени деб даҳрдин қатъи тааллуқ айлади
 кўнглум,
 Халос этти ўзини олами ваҳму гумондин ҳам.

Менга аҳлу хирад ташвишидин йўқ эрди
 осойиш,
 Жунун имдод этиб, муңдин қутулдим, шукр,
 ондин ҳам.

Ишим йўқтур жаҳон аҳлини яхшию ямониға,
 Мурувват кўз тутиб оламда яхшию
 ямондин ҳам.

Эрур ишқу муҳаббат муддао ижоди оламдиш,
 Фараз бу жазбаи тавфиқдур кавну
 макондин² ҳам.

¹ Самак – балиқ. Самакдин то само – ердан кўккача.

² Кавну макон – борлиқ, коинот.

Жаҳон султони эрди Нодира ёримки, хажрида
Жаҳон аҳлиға истиғно қилиб, кечтим
жаҳондин ҳам.

• • •

Менки, қадинг сарвини ёд айладим,
Оҳни сарқуби¹ шамшод айладим.

Оҳ чектим, нола тўфон айлади,
Чарх бунёдини барбод айладим.

Қондасен – кўрсат жамолингни менга,
Эй парипайкар, сени ёд айладим.

Ишқ домиға гирифтор айлабон
Жонға бедод узра бедод айладим.

Итларинг хайли аро тун то сахар,
Нола килдим, оҳу фарёд айладим.

Урди зулфунг ҳалқаси буйнимда печ,
То хаёли доми сайёд айладим.

Айлабон мавзун қадингни бандаси,
Сарвини боғ ичра озод айладим.

¹ Сарқуб – таъна, маломат.

Нуна ўхшатдим қошинг тасвирини,
Наргисинг бодомини сод¹ айладим.

Бесутундур² ишк тоғи, Нодира,
Ўзни жон чекмакда Фарход айладим.

• • •

То бодасин лабинга қилмиш пиёла таслим,
Қадду юзунгга айлар гул бирла лола таслим.

Бош индуруб янги ой пайваста қошларингга,
Икки қаро кўзунгга қилмиш физола таслим.

Ногах садаф эшитса дарёда сўзларингни,
Гавҳарларин қилур ул дурри мақола таслим.

Қошингга ноз айлар ҳусн ичра мохрулар,
Хуршид айлагандек нурын ҳилола таслим.

Гар офтоб кўрса ҳуснингни ўз шуоъин,
Беихтиёр айлар моҳи жамола таслим.

Фирдавси ноз ичра тўби³ қадинг ниҳоли,
Сарв айласа, ажаб йўк, ушбу ниҳола таслим.

¹ Бу ерда махбубанинг қоши қайрилмалиги жихатидан араб ёзувидаги нун (н)га, кўзи эса сод (с) ҳарфининг халқасига ўхшатишмоқда.

² *Бесутун* – Ҳамадон шаҳри ғарбидаги тоғ. Фарход шу тоғни казиб, йўл очган деган ривоят бор.

³ *Тўби* (ў) – жаннатдаги ранг-баранг мевали ва хушбўй серсоя дарахт.

Оғзингки бенишондур, васфин хаёл қилдим,
Хар нуктасанж¹ айлар ушбу хаёла таслим.

Хуснунг тажаллисиди хуршид зарра янглиғ,
Айлар қамар² юзунгга монанди хола³ таслим.

Эй Нодира, сўзумни гар кўрса абри найсон,
Гавҳарларини айлар монанди жола⁴ таслим.

* * *

Нигори гулбадангани тушумда кўрсам эдим,
Лаби шакаршикангани⁵ тушумда кўрсам эдим.

Кўз очмайин ғамида рўзгорим утқучидур –
Ки, ёри сиймтангани⁶ тушумда кўрсам эдим.

Чу даври роҳатим утти – зихи саодат эди,
Муроди жону тангани тушумда кўрсам эдим.

Ғамида шона каби чок-чокдур кўнглум –
Ки, кокули Хўтангани⁷ тушумда кўрсам эдим.

¹ *Нуктасанж* – сўзни нозик тушуниб, салмоқлаб иш-
латадиган, сўз устаси.

² *Қамар* – ой.

³ *Хола* – ой ва қуёш атрофидаги гардиш.

⁴ *Жола* – шабнам, шудринг; дўл.

⁵ *Шакаршикан* – ширинсўз.

⁶ *Сиймтан (Сийминтан, Сийминбадан)* – кумушба-
дан, окбадан, гўзал, зебо.

⁷ *Хўтан* – Кошғардаги воҳа ва шаҳар.

Юзи гулу қади шамшод, кузлари наргис,
Бахору ёсуманимни¹ тушумда кўрсам эдим.

Жафои ҳажр била кўксуми фиғор килон,
Нигоҳи сеҳрфанимни² тушумда кўрсам эдим.

Лабимға келди анинг васлини тилаб жоним,
Бало ўти фиғанимни³ тушумда кўрсам эдим.

Хамиша булбули табъим фиғону зор эгар –
Ки, орази чаманимни тушумда кўрсам эдим.

Фироқ, Нодира, кўнглумға доғлар қўйди,
Амири сафшиқанимни⁴ тушумда кўрсам эдим.

• • •

То бадандур жон мақоми умрхоҳи жонингам,
То эрур жоним баданда бандои фармонингам.

Хоксорингдин, карам қил, чекмағил лутф
этагин,
Бир ғуборингманки, махви ғушаи домонингам.

Эй фалак, жонимға бедод узра бедод этмаким,
Бу старким, хастахолу зору саргардонингам.

¹ *Ёсуман* – оқ хушбўй гулли ўсимлик ва унинг гули, ямин, суман.

² *Сеҳрфан* – сеҳрни касб қилиб олган, сеҳргар.

³ *Фиған* – ёқувчи, урувчи.

⁴ *Сафшиқан* – сафни бузувчи.

Бўлди кўнглум гунча янглиғ то тугунлар
махзани,
 Зердасти¹ миннати эҳсони бепоснингам.

Соқиё, лутф эт, дариф этма иноят соварин —
 Ким, бу кун махмури сахбон лаби
хандонингам.

Пора-пора бўлди жисмим то жафолар тиғидин,
 То эрур тиғи забон маддоҳи² бу эҳсонингам.

Ноз уйқусида сендурсен вале мен субҳу шом,
 Мунтазирмен Нодира кўз юмайин
хайронингам.

Субхларким, хасрати ул шоҳи Турон айларам,
 Субҳ янглиғ меҳридин чоки гирибон айларам.

Шахсуворим фикриким, жон бирла
кўнгулдур менга,
 Жисмим ичра кўнгулу кўнгул аро жон
айларам.

Ашки гулгунимки, тўфон айламиш
гам шомида,
 Хилъатим андин шафак домонидин
қон айларам.

¹ *Зердаст* — мағлуб, тобе.

² *Маддоҳ* — мадх этувчи, таъриф қилувчи.

Доғлар нақдинки, кўнгул махзанида
 кўйди хажр,
 Кимсадекким, ганж пайдо килди,
 пинхон айларам.

Дини ишк инкорин этканларни айлай
 деб халок,
 Ашк селидин бу кун амвожи¹ тўфон айларам.

Гунчаи табъимни қон устиға қон этти малол,
 Лутфунги файзи насимидин гулистон айларам.

Дафтари назми дуо дейму ани жам этмағил,
 Боиси жамъияти² табъи паришон айларам.

Бандаи фармон эрурман хар наким
 фармон эрур,
 Одам ахлини фидойи ҳукму фармон айларам.

Баски эрмишман хавохохи³ хавойи давлатинг,
 То эрур бошим хавойи мадхи султон айларам.

Шохлиғ лутфи қамудур шохиди холим менинг,
 Нодира, бу важх бирла шукри эхсон айларам.

¹ Амвож - мавжлар, тўлқинлар.

² Жамъият - 1) одамлар гуруҳи, мажлис ахли; 2) хотиржамлик, осудалик.

³ Хавохоҳ - 1) мухлис, талабгор; 2) ошик.

Менки, фуркат тунлари ул гул юзин
ёд айларам,
Булбуледурман – хазон фаслида
фарёд айларам.

Шомларким, зур этар маъюслик ул шоҳсиз,
Орзу жинсини бир ох ила барбод айларам.

Бир кеча кўрдум тушумда ул жаҳоноро юзин,
Дам-бадам ул важҳдин ғамгин кўнгул
шод айларам.

Сурати ёдида рангин фикрлардин хар замон
Сафҳаи фитрат¹ аро тасвири Бехзод айларам.

Ўтқа солди оҳу афғоним фалаклар рахтини,
Хар нечаким чарх бедод этти, бедод айларам.

Хаста кўнглум ичра пинхон доғлардур
хар замон,
Кечалар тасбеҳдек юлдузни теъдод² айларам.

Менки жон бирла ризожўяндаи³ фармонингам,
Нодира, андин вафо мулкини обод айларам.

¹ *Фитрат* – бу ерда: яратилиш.

² *Теъдод* – адад, сон.

³ *Ризожўянда* – розилик истовчи.

Кўнгул жондину жон қолди ул жони
жаҳондин ҳам,
Кўнгулдин жона еттим ғам тунида,
балки жондин ҳам.

Тилармен юз биёбон қатъини қилсам
қуюн янглиғ –
Ки, ўтқайман висолин истабон кавну
макондин ҳам.

Дуо бирла паёми васл еткур, эй сабо, бир тун
Анинг руҳига мендин, манга ул руҳи
равондин ҳам.

Агар хижрон элина ёр васли бўлмаса ҳосил,
На ҳосил хошумондин, балки умри
жовидондин ҳам.

Анинг хижрониди қон йиғламоқдин хуш
булур холим,
Айирма, эй фалак, бир лаҳза чашми
хунфишондин ҳам.

Харими Каъбаи икболина етсам – будур мақсад –
Ки, қилсам нола доғи хажри ёри
меҳрибондин ҳам.

Бўлубман, Нодира, ул сарви гулрухсордин айру,
 Кўнгул қондур ҳавои боғу сайри
 бустондин ҳам.

Сенсизин олам баҳори сабзу хуррам бўлмасун,
 Қайси олам, балки олам ичра одам бўлмасун.

Булбула гулзорсиз эрмас таманнои наво,
 Фурсати чангу наво бир лаҳза
 барҳам¹ бўлмасун.

Даври лутфу раъяти² иқбол сендин ўзгага
 Гардиши даврон аро бўйла мусаллам³ бўлмасун.

Сендин олди гардани таслим сарафрозлик,
 Ўзгаларга гардани таслимимиз ҳам бўлмасун.

Нодира, то сарвдур сарсабз бу гулзор аро,
 Бошимиздин пахли қаддинг сояси кам бўлмасун.

¹ Барҳам – йўқолиш, йўқотиш.

² Раъят – байрок.

³ Мусаллам – бу ерда: муяссар; муносиб.

Ёрдин қолди чаман – сарсабзу¹ хандон ўлмасун,
Гулъузоримсиз жаҳон боғи гулистон ўлмасун.

Бўлмасун гул кўксини очиб чаманда жилвагар,
Токи гулдек хосилим чоки гирибон ўлмасун.

Фунчалар гулшан аро очилмасун ул ёрсиз,
Фунча янглиғ то менинг кўнглум дағи
кон ўлмасун.

Очмасун зулфини сунбул боғ аро дилдорсиз,
Токи сунбулдек менинг холим паришон
ўлмасун.

Тушмасун шабнам гул узра гулъузоримдин
жудо,
Токи шабнамдек кўзум ёши фаровон ўлмасун.

Абри найсон лаҳза-лаҳза ёғмасун гулзорға,
Абри найсондек кўзум ҳар лаҳза гирён ўлмасун.

Қилмасун булбул чаманда нолау фарёдким,
То кўнгул булбул киби хажрида нолон ўлмасун.

Тушмасун кўзум анинг сарманзилу маъвосиға
То кўнгул қасри надомат бирла вайрон ўлмасун.

¹ Сарсабз – кўкарган, яшнаган.

Лола янглиғ Подира кўнглумға қўйди доғлар,
 Хеч ким, ё Раб, асири доғи ҳижрон улмасун.

• • •

Йироғ улсам агар ул сарви сиймандом¹ олидин,
 Кўнгул симоб янглиғ сув улур онинг хаёлидин.

Сабо, эй ишқ аҳлини қосиди², ўтсанг
 агар ногах,
 Нигорим кўйи сори вокиф эт бу хаста
 холидин.

Кўнгул шарҳи ғамин хар хома³ бирлаким
 ракам айлар,
 Қиёмат субҳи бўлғунча чекар бош нола
 нолидин.

Қошию оғзию қадди била зулфин хаёл айлаб,
 Ўлубман лол, ўзлукдин кетиб ёрим
 жамолидин.

Чекар эрдим фироқида нечаким ранж
 ила меҳнат,
 Фироқи биймида⁴ юз онча тортарман
 висолидин.

¹ Сиймандом – кумушбадан, гўзал.

² Қосид – элчи, хабарчи.

³ Хома – қалам.

⁴ Бийм – қўрқув, хавф, ваҳима.

Нечук асрори ишқин асрасун ул хастаким,
хар дам
 Сариф рухсори ила зоҳир улмиш ашки олидин.

Магарким, Нодира, кўргузди рухсори
арақнокин¹,
 Қизарди гул юзи ичра шабнам инфиолидин.

* * *

Сахарким, тушти ўтлар жонима
ул меҳрсиймодин,
 Ошурдим оху афғон дудини нажми²
сурайёдин.

Мақоме ҳосил эттим водийи ишқ ичраким, анга
 Етолмас саъй ила Фарҳоду Мажнун
кўху сахродин.

Табибо, дардима шамшод баргидин
даво қилким,
 Қаму³ беморман ул сарву кадди гулшанородин.

Баҳор айёми қон бўлгунча, эй шамшод,
бош чекма —
 Ки, еттим жона сарву гулўзоримсиз
тамошодин.

¹ *Арақнок* — терлаган.

² *Нажм* — юлдуз.

³ *Каму* — хамма, барча.

Басират аҳлига¹ лофи назар урсам,
ажаб эрмас,
 Кўзум кўхли² саодатга етушти ул кафи подин³.

Сочи андишаси хар дам фарахбахши
димоғимдур,
 Хўтанлар сайрин эттим икки зулфи
анбаросодин⁴.

Тағофул бирла бедод этма чўх холимға,
эй толеъ –
 Ки, талх ўлмиш мазоким⁵ коми ул лаъли
шакарходин⁶.

Фигоним ўтларики, бош чекар ул моҳдин айру,
 Аниг учқунларин ёд айлагил нажми
сурайёдин.

Тараб таклифи бирла кўнглумни қон этма,
эй сокий,
 Не ҳосил Нодира лаълидин айру
жоми саҳбодин.

¹ *Басират аҳли* – донолар, фозиллар.

² *Кўҳл* – сурма.

³ *Кафи по* – оёқ кафти.

⁴ *Анбаросо* – анбар сочувчи.

⁵ *Мазоқ* – димоғ.

⁶ *Шакархо* – ширинсўз.

Дарди дил этдим рақам ёрни хижронидин,
Нуктаси кўз ёшидин, сатри жигар қонидин.

Хажру фирок илкида, пироханим пораду^р,
Қилмади эл тафрика¹ жайбини² домонидин.

Бу дили девонаким, меҳринг ила воладур,
Субх эру^р нусхаи чоки гирибонидин.

Арз этакур, эй сабо, дарди дилим шарҳини,
Ер хабардор эмас ошиқи хайронидин.

Хаста кўнгул оҳидин ёр хазар айламас,
Куйди фалак хирмани шуълаи афғонидин.

То назаримдин ниҳон бўлди ул оромижон,
Нуридин айрилди кўз, жисм жудо жонидин.

Васл куни кўзларим мардуми гулчин эди,
Гах рухи зебосидин, гах лаби хандонидин.

Толеъима ногаҳон килди ёмон кўз асар,
Қолди фирок ичра жон, айрила жононидин.

¹ Тафриқа – бўлиш, айириш, уртага низо солиш.

² Жайб – ёқа.

Хисравн фармонраво¹ сафдару² кишваркушо³,
Гавхари кийматбаҳо кетти карам конидин.

Арсан мулки даҳон гарна нигинимдадур⁴,
Бош чека билмас кунгул ишқни фармонидин.

Рози дилимни гар сабо ёрға еткурмаса,
Вокиф эмас ул санам Нодира хижронидин.

Ёрнинг ошuftаси ваҳм айламас ўз жонидин,
Жон фи роқи сахлдур⁵, айрилмасун
жононидин.

Ваҳ, не янглиғ дўстлиғдур мен билан
хасратлара,
Қўймоғим йуктур замони шоҳиди ғам ёнидин.

Соқие, кўп хастахотирман жафо давронида,
Бир қадах май тутғил, озод айла нам
зиндонидин.

Эй Худо, раҳм айлаким, охир на қилғум
чарх аро
Дам-бадам зур айлабон андуҳи бепоенидин.

¹ Фармонраво - фармон берувчи.

² Сафдар - сафни бузувчи.

³ Кишваркушо - мамлакат очувчи.

⁴ Нигин - узук.

⁵ Саҳл - осон, енгил.

Қолмади мен кўрмагон бедод даврон илгидин,
Доға верди кўнглуми андуҳи бепоёнидин.

Истаманг, эй дўстлар, мендин нишону номким,
Елга верди тупроғим оҳу фиғон туфонидин.

Эмди доғи фуқрата, ё Раб, нечук сабр
этмишам,
Бўлмамишдим, Нодира, андишаи хижронидин.

Ғам ҳалок этти мени хажрингда, эй жон,
қайдасан?
Сенсизин бемормен – дардимга дармон,
қайдасан?

Васл аро султон эдим, эмди жудолиғ дардидин
Хаста мури нотавондурман – Сулаймон,
қайдасан?

Муддате васлинг гулистонида эрдим андалиб¹,
Навбахор утти, хазон бўлди гулистон, қайдасан?

Хажр яғмоси² кўнгул мулкиниким қилди
хароб,
Сендин айру уртади Фарғона,
султон қайдасан?

¹ Андалиб – булбул.

² Яғмо – талон-тороғ, ғорат, вайронгарчилик.

Меҳри рухсорингдин айру субҳи айшим
бесафо,
Тийрадур шоми ғамим, эй мохитобон, қайдасан?

Давр эли осудахотир эрди сендин, войким,
Топти даврон инкилоб, эй шоҳи даврон,
қайдасан?

Нодира Фарғона мулкида сени айлар сўроғ,
Мулки Турон хисрави саййид Умархон
қайдасан?

• • •

Уйқуда бир тун висолингни кўрар кун
бормукин?

Субҳи хуршиди жамолингни кўрар кун
бормукин?

Кўзларим мардумлари кўп йиғламоқдин
сувдадур,

Моҳи рухсор узра холингни кўрар кун
бормукин?

Офтоби васл жаннат қасрида топмас завол,
Офтоби безаволингни кўрар кун бормукин?

Бўйлаким қилди кўзумни ёшини қон иштиёк,
Кўз очиб, рухсори олингни кўрар кун
бормукин?

Лабларингдин айру айшим талхдур даврон аро,
 Жон бериб, ширин мақолингни кўрар кун
 бормукин?

Меҳри рухсор узра холингдур саодат кавкаби,
 Ахтари¹ фархундафолингни² кўрар кун
 бормукин?

Лаъли нобинг хасратида ташна қолдим Нодира
 Шарбати кавсар мисолингни кўрар кун
 бормукин?

• • •

Эй майи ноб ила рухсорин гулистон айлабон,
 Май киби ҳар дам кўнгуллар ғунчасин
 қон айлабон.

Чехраи гулфом бирла гул чароғин ёндуруб,
 Сурмагун³ кўзларни очиб, наргисистон
 айлабон.

Бир тағофулдин қилон помол саркашлар⁴
 бошин,
 Юз гадони бир тарахҳум бирла султон
 айлабон.

¹ Ахтар – юлдуз.

² Фархундафол – бахтиёр, бахтли.

³ Сурмагун – рангли сурма.

⁴ Саркаш – ўжар, қайсар.

Бир тарафда ханжари мужғонидин
 қонлар тукуб,
 Бир тарафдин бодани лаъли лаби жон
 айлабон.

Кечалар рухсоридин изҳор қилғон мохи бадр¹,
 Субҳлар бурқаб² очиб, хуршиди тобон
 айлабон.

Зулфи мушкин бирла қилғон нофай Чинг³
 ошқор,
 Наргиси масти ла маҳфилини хумистон айлабон.

Нодира, ул ёр савдоси ила кўз юммаким
 Роҳати жон ёдин этмаз ёди жонон айлабон.

* * *

Булбули дил гунҷан гулзоринг айлар орзу,
 Тутини жон лаъли шаққарборинг айлар орзу.

Ким қилур уммид қон ютмай лабинини
 шарбатин,
 Улмаини ким наргиси беморинг айлар орзу?

Дол бўлмай ким такалдум айлади қурғач сени,
 Хок бўлмай ким сени рафторинг айлар орзу?

¹ *Бадр* – ун турт қунлик ой, тулин ой.

² *Бурқаб* – парда, никоб, хижоб.

³ *Нофай Чин* – Хитой мушки.

Бокмағай кавсар лабида хурнинг рухсорига,
Ким лаби лаъли махи рухсоринг айлар орзу.

Тукмайин ким ашк тонмас лаъли
серобинг сени,
Ютмайин кон ким рухи гулноринг айлар орзу?

Чехра ўлди заъфароний иштиёки бодадин,
Соқиё, кунглум майи гулзоринг айлар орзу.

Фохта шамшод излар, гул висоли андалиб,
Нодира мискин каду рухсоринг айлар орзу.

* * *

Қондур жигарим ғусса билан ёрдин айру,
Ошуфтаман ул ёри вафодордин айру.

Ёш ўриниға конлар тўкилур дийдаларимдин,
То тушти кўзум ул гули рухсордин айру

Хайрон кўзум, эй мох, жамолингини тилайдур.
Ойинани йўк матлаби дийдордин айру.

Бир ғушада тапхониг ила ёдинг отарман,
Йўк хампафасим дийдан хунбордин¹ айру.

Хажрингда на рохат кўрадурман, на халоват,
Йўктур мени дилхастаға озордин айру.

¹ Хунбор – кон йиғловчи.

Эй жон, менга хажрингда жаҳон бўлди қоронғу,
Бўлгон каби кўз гавҳари шахвордин¹ айру.

Гар сарв ила товус хиром этса кўзумға,
Манзур эмас ул комату рафтордин айру.

Кўнгли ани ғам илгида қолғайму саломат,
Гар бўлса киши сен ғамхордин² айру.

Сўз гавҳарини кетти харидори жаҳондин,
Бозори касод ўлди харидордин айру.

Мендин на раво эрдик, ёр этти жудолиғ,
Гулни киши кўрганму экин хордин айру.

Фарёду фиғон савтини сенсиз эшитурман,
Кошондин айру, дару³ девордин айру.

Ўт ёкти фироқинг шарари элга ва лекин,
Эй Нодира, куймас дили афғордин айру.

• • •

Ҳолимға фалак бўйла жафокор бўлурму?
Хар дам ишим озор уза озор бўлурму?

¹ *Гавҳари шахвор* – шохона гавҳар. Бу ерда: кўз қорачиғи.

² *Ғамхор* – ғамхўр, меҳрибон.

³ *Дар* – эшик.

Даврон элидин дод ила фарёд эгарман,
Бу ғамзадага мунча ситамкор бўлурму?

Бечора кунгул холиға раҳм айла, илохий,
Бир жон ила юз доға гирифтор бўлурму?

Ўтти бу жаҳон гулшанидин неча гуле хор,
Ул гул ғамидин мен киби хам хор бўлурму?

Бир лаҳза келан гардиши айём ғамидин,
Дафъи алами дийдаи хунбор бўлурму?

Кўп сийнаи мажрух эрур даҳр аро мендек,
Фуркат ўкидин хастаю афкор бўлурму?

Кўп дийдаи хунрез эрур, лек кўзумдек
Хуни дил ила соғари саршор бўлурму?

Жонбахш лаби даврида хижрон ситамидин,
Бир хастаға юз ранж ила озор бўлурму?

Ғам солғучилар Подираши кўнглиға кўндур,
Олам хама бу кўзгуя зангор¹ бўлурму?

* * *

Ғайрнинг базмидадур ул мохитобон ҳар кеча,
Ўртанур холим кўруб шамъи шабистон
ҳар кеча.

¹ Зангор – бу ерда: занг, ғубор.

Халк агар хар йилда бир қурбонлиғ
 айлар моҳи ийд¹,
 Мен килурмен неча жон ул ойға қурбон
 хар кеча.

Сен килиб ағёри базмни равшан, рашиқдин
 Шамьдек жонимдадур доғи намоён хар кеча.

Муждаи субҳи висолингдин қўнгулни жам кил
 Ким, эрур зулфунг киби ҳолим наришон
 хар кеча.

Гарчи уздинг риштаи улфат мени махжурдин,
 Шукрим, ёдинг эрур қўнғулумда меҳмон
 хар кеча.

Қофири берахму сангиндил² аспри бўлмишам,
 Дини дил борат килур ул номусулмон
 хар кеча.

Базми ишрат соз этиб, сен май ичиб,
 шодоб улуб,
 Мен килурмен най киби фарёду афғон
 хар кеча.

¹ Ийд – ҳайит.

² Сангиндил – тошбағир, қўнғил каттик.

Воқиф эрмассен менинг дардимдин,
 эй Исонафас –
 Ким, талошурман лабинг хижронида жон
 ҳар кеча.

Неча кун бўлди лабинг саҳбосидин айру
 тушуб,
 Подира кўздин тўқар ёш ўрнига кон ҳар кеча.

* * *

Кўнгул боғланди то занжири тисун сумансога¹,
 Тароёдек солди хасратлар алидин чок аъзога.

Ажаб эрмас, дамодам зарра янглиғ
 бекарор ўлса,
 Ушал кўжким, тушар ул офтоби оламоуроға.

Хавон сунбули савдосидин Фарҳоду
 Мажнундек
 На ғавғоларки, солди телба бошим
 кўху сахроға.

Кўзумини буйла гирён билмаким, дурдонан
 анкин
 Басе ғавҳарки, тўқмиш ишк пайсони бу дарёға.

¹ Сумансо – суманга ўхшаган.

Фигоним етмаги ул осмони ҳусна мушкилдур –
Ки, етмас гар парвоз ила домони сурайёга¹.

Кунгулни бодаи ғам бирла охир талхком этти,
Етолмай Нодира ул лаъли майгуни шакархоға.

* * *

Муҳаббат кишвари обод эрур иқболу жоҳимда,
Тонг эрмас, бўлсалар ишқу жунун аҳли²
паноҳимда.

Куёшдек машрику мағрибни помол этти
жавлоним,
Эмас монеъ халойиқ Кӯҳи Қофи садди³
роҳимда.

Савод ул-важҳи⁴ фиддорайн экан дарвиши
соҳибдил⁵,
Адамдур икки олам сояйи баҳти сиёҳимда⁶.

¹ *Сурайё* – юлдузлар туркумидан бирининг номи. Олти кичик юлдузнинг бир ерда жам бўлишидан иборат.

² *Аҳли жунун* – ошиқлар, девоналар. Тасаввуфда Оллоҳдан бохабару ўзидан бехабар ошиқлар, дарвешларга жунун аҳли дейилади.

³ *Садди роҳ* – йўл тўсиғи, ғов, девор.

⁴ *Савод ул-важҳи фиддорайн* – икки дунё ёруғлиги.

⁵ *Соҳибдил* – сўфий, ориф, маърифат аҳли.

⁶ *Сиёҳ* – кора, коралик, қоронғилик.

Эмастур хажр шоми чарх уза ҳар ён
кавокиблар,
Эрур бир неча учкунлар шарори дуди охимда.

Шахи мулки жунундурман, сипоҳим
барча вахши(й)лар,
Вале йуқтур хусумат кимсаға хайли сипоҳимда.

Муҳаббат кишварида дастгоҳимни тамошо кил,
Фалакни гардани боғлик каманди дуди охимда.

Ики гирён кўзум меҳрингни даъвосида
тонукдур,
На дермен бўлса тардомонлиғ¹ айби
бу гувоҳимда.

Кўзум кўргач юзунгни, телба кўнглум
бўлди савдойи,
Сочинг сармоясидур риштаи тори нигоҳимда.

Жунун шаҳрини бесомонлари маҳкуми
фармоним –
Ки, бордур хотами² доғи муҳаббат дастгоҳимда.

¹ *Тардомонлиғ* – фосиклик.

² *Хотам* – 1) узук, узукнинг кўзи; 2) муҳр, тамға.
Бу ерда Сулаймон пайғамбарнинг сеҳрли узуги кўзда тутилмоқда.

Кўзум ёшини чархи бемурувват хока дўндурди,
 Нечук журм¹ ўлди пайдо ушбу
 тифли бегунохимда.

Сабо лутф эт, Умар султонға еткур,
 Нодира арзини —
 Ки, тўйи нури чашмидур ризо гар
 бўлса шохимда.

Ҳажр эди ишқ ичра мен кўрган
 балолардин бири,
 Дард водийсида мен чеккан жафолардин бири.

Раҳм этиб ҳолимни сўрмазлар, кўринг,
 бедодлик,
 Сиймбарлардан² бири, мавзунқаболардин³
 бири.

Чекмаюб ғам, чекти Ширини сувратин Фарход,
 лек,
 Ишқ ойинида дерлар беҳаслардин бири.

Қошу кўзу зулфу хол ила мадоро айласанг,
 Айламаз расво сени юзи қаролардин бири.

¹ Журм — айб, гуноҳ.

² Сиймбар — кумушбадан, оқбадан; мажозан: гўзал маъшуқа.

³ Мавзунқабо — гўзал либос кийган.

Келинг, эй хамнишинлар, бул мени холимга
 рахм айланг,
 Йикилди кўзларимни ёши бирла жисм девори.

Бўлуб бошдин-аёғ ойна янглиғ дийдаи хайрат,
 Тушумда жилва этти хар тараф товус рафтори.

Каломинг нашъаси беморлар жисмига рухафзо,
 Лабингни шарбати эрди бузуғ кўнгулни
 меъмори.

Паридек ўзни недин айладинг кўз шахсидин
 пинҳон,
 Кишига бўлмади маълум оғзинг рамзу асрори.

Магар келса насиме ёри гулпўшим¹ риёзидин,
 Очилса гунча янглиғ уқдаси² кўнгулумни
 туммори.

Не хожат нола чекмак, кўз ёшини
 айламак тўфон,
 Фироку меҳнат ичра сабр этмакдур сазовори.

Магарким ул парирў хусн нури айлади партав,
 Кўз ойинасидек, эй Нодира, хайрат намудори³.

¹ *Гулпўш* – гул билан безанган.

² *Уқда* – тугун.

³ *Намудор* – зохир, намоён.

Шоми фурқат ёрсиз мен ютмаган қон қолмади,
Раҳм килким, эмди қон ютмоққа имкон
қолмади.

Жонға еттим дам-бадам хунобаи хасрат ютуб,
Ваҳки, жонон шавкидин жисмим аро
жон қолмади.

Ёна-ёна қолмади жон бирла кунгул доғсиз,
Тома-тома кўзда ашки чашми гирён қолмади.

Зулфин истаб, риштаи жонимға тушти тоблар,
Кетти тоқат даври эмди, тоби хижрон қолмади.

Хотиримдин кетмасун дилдор доғи хасрати,
Кетса-кетсун гар нишоту айшу сомон қолмади.

Бир нафас беҳуш килғил менга, соқий,
май тутуб –
Ким, хаёл айларға эмди жонима жон қолмади.

Қадди мавзуни била, гулгун юзин ёди била
Орзуйи тубию ёди гулистон қолмади.

Сокиё, тутқил фанимат соғари ишрат бу тун –
Ким, неча давр угти-ю, бир неча
даврон қолмади.

Нодира, кунглумни равшан қилди ёди орази –
Ким, менга андишаи хуршиди тобон қолмади.

* * *

Фалак илки ғуборим сарсари¹ хижрона
топшурди,
Вужудим рахтини кўзлар ёши тўфона
топшурди.

Табибо, чекма заҳмат ҳолима хасрат
давоси-чун,
Қазо хижрон маризин² дарди бедармона
топшурди.

Ғамида ўтти давре – дарди хижрон
булмади охир –
Ки, хасрат жоними андухи бепоена топшурди.

Ғами сўзини бошлаб, этмадим сомони чун
гардун,
Бу дурларни менингдек бесару сомона
топшурди.

¹ *Сарсари* – кучли ва совук шамол, даҳшатли бурон, довул.

² *Мариз* – касал, бемор, хаста.

Очилмайдур кузум Юсуфузоримдин¹
жудо булғоч –
 Ки, даврон бошими бир кулбаи эҳсона
топшурди.

Нишон топмок эмас овора кўнгулдин
муяссарким,
 Эрур бир қатраи қон кўз ёши тўфона
топшурди.

На қилсун лола янглиғ Нодира бағрини
доғ этмай –
 Ки, они чарх доғи шах Умар султона
топшурди.

• • •

Фигонким, ёр ишқи сабри кўнглумдин
жудо қилди,
 Ғам илғи сафҳаи аҳволима машқи жафо қилди.

Фалакка еткуруб ҳар кеча ўтлуғ оху афғони,
 Муҳаббат андалиби кўнглуми оташнаво қилди.

Ўшал Лайли малоҳат позанини моҳрухсорим
 Мени Мажнун каби саргаштаи дашти
бало қилди.

¹ Юсуфузор – Юсуф юзли, гўзал.

Паришонлиғ ёғилди бошима дарди мухаббатдин,
 Хаёли ёр ишрат шомини рӯзи жазо¹ қилди.

Парипайкар қариндошим хаёли мохрухсори
 Нишоту айшдин бегонау ғам ошно қилди.

На сабру хуш қолди, на қарору тоқатим,
ё Раб,
 Кўнгул ичра хавои ишқ, билмам,
на бало қилди.

Висолини тополмай, Нодира, мушқил
эрур холим –
 Ки, бедоди мухаббат менга каттик
можаро қилди.

* * *

Кўнглуми қон этти фуркат ибтилосидин мени,
 Жона еткурди санам беинтиҳосидин² мени.

Водийи вахшат аро Мажнунлиғ истарман
мудом,
 То халос этгай халойик можаросидин мени.

Ғам емоққа жону қон бўлмоққа кўнгул қолмади,
 Эй ажаб, соф айлагил гардун жафосидин мени.

¹ *Рӯзи жазо* – жазо кун, яъни қиёмат.

² *Беинтиҳо* – сўнгсиз, чексиз.

Кунгул комини ширин истадим жоми
висолидин,
 Фиғонким, чарх хижрон захридин талх
этти комимни.

Қоронғу булди олам дуди оҳимни саводидин —
 Ки, фарк этмаз мунажжим¹ рузи равшан
бирла шомимни.

Вафо шахбозидурман — гар мени сайд этмак
истарсен,
 Муҳаббат риштасидин килғосен, зинҳор,
домимни.

Фалакдин гар шикоят ошкор этсам,
тонг эрмаским,
 Ғами хижрона табдил² айлади айши
мудомимни.

Карам қилдинг, сабо, ул ёр қуйидин
хабар бердинг,
 Гулу райхон исидин бениёз эттинг
машомимни³.

¹ *Мунажжим* — юлдузшунос, астроном.

² *Табдил* — ўзгартириш, алмаштириш.

³ *Машом* — димоғ, бурун.

Муриди¹ ишқи оламсузман² ушшок базмида,
Навои нолаи найдек баланд этти мақомимни.

Адам иқлимида шохим мусофирдур,
Худовандо,
Маиға еткур саломат шахриёри некномимни³.

Чаманда гул тамошо айлабон сарви
равон кўрсам,
Килурман ёди султони Скандар эҳтишомимни⁴.

Қаронғудур кўзумға хажр шоми, тийрадур
айшим,
Фалак туфроға пинҳон айлади моҳи
тамомимни⁵.

Гараз ҳимматларимдин ёр васли иқтизосидур⁶,
Тиларман васлини, ё Раб, зиёд эт эҳтимомимни.

Сиёдат⁷ хонадони, шоҳи Бобур насли покиман,
Худоё, раҳмат айла, барча аждоди изомимни⁸.

¹ *Мурид* – толиб, талабгор, бирор шайх ёки пирга қўл бериб, унга эргашувчи. Тасаввуфда моддий боғлиқликлар ва уз хоҳиш-иродасидан воз кечиб, Ҳаққа интилаётган киши.

² *Оламсуз* – оламни қуйдирувчи.

³ *Некном* – яхши ном чиқарган, машхур, донгдор.

⁴ *Эҳтишом* – хашамат ва шукуҳ соҳиби.

⁵ *Моҳи тамом* – ун тўрт кунлик тўлин ой.

⁶ *Иқтизо* – такозо, талаб, зарурат.

⁷ *Сиёдат* – сайидлик, улуғлик, бошчилик.

⁸ *Изом* – улуғлар.

Жавоби шоҳбайти Нодири ул нодири даврон,
Тегиб санги ажал¹, синдурди мийно бирла
жомимни.

• • •

Ёзибман сафҳаи хуснунг хаёлида бу иншони,
Хижолат айлади ойинаи тўти шакархони.

Дахону лаъл хаттингдурму ё, эй хусн султони,
Йиғибсан гўшаи кавсарға Хизр ила Масихони.

Менга хайли сипах девоналар бирла
мажонинлар²,
Нечукким тоза доғи жисмима меҳри
Сулаймони.

Кунгул кон бўлди, оғзинг сирри харгиз
бўлмади равшан,
Қизил гул ғунчасидек ким очар ушбу
муаммони.

Недин жону танимға миннат эрмас побўсингдин³ –
Ким, эрмиш шахнаи шавқинг кунгул
мулки аро хони.

¹ Санги ажал – ажал тоши.

² Мажонин – мажнунлар, девоналар.

³ Побўс – оёқни ўпиш.

Хаёли ёр ила, эй Нодира, шавқ уйида сабр эт,
Жаҳонни айлади ошуфта бу холи паришони.

* * *

Юзуиғ ҳажрида туғондур сиришким,
тутти дунёни,
Ажаб эрмас анииг бир қатраси фарқ этса
дарёни.

Муҳаббат аҳлиға хожат эмастур даҳр ғавғоси,
Кел, эй шўри жузун, дур айла¹ бошимдин
бу ғавғони.

Кўролмаё ёрни бўлмиш жузуним эл тамошоси,
Агар кўрсам жамолин, анда кўргайсан
тамошони.

Етолмай гулбузорим васлиға ишқ ичра
расвомен,
Мадал қил, бахт куйи сорига бошқар
бу расвони.

¹ Дур айламоқ – узок айламоқ.

Ул ой хижронида оҳим Банот ун-наъшдек¹
хар ён
 Паришон этти Кайвон² боргоҳида³ сурайёни.

Оқорғон кўзларимдин бўлди ул Юсуфлико⁴
пинхон,
 Эрур кўнглум уйи Яъқуби Канъон
байт ул-аҳзони.

Кўнгул бир офтоб ишқида хайрондурки
тонг эрмас,
 Лаби шавқи фалакдин ерга индурса Масихони.

Киши кўрган эмастур ишқ даъвосида осойиш,
 Агар роҳат тиларсан, зоҳидо, тарк эт
бу даъвони.

¹ Банот ун-наъш – сунбула буржи. Шимолий кутбдаги етти юлдуз, уларнинг тўрттасини наъш (хайвонлар), учтасини банот (кизлар) дейилади. Ўзбек тилида у етти оғайни деб юритилади: яққол кўриниб турадиган, чўмичсимон ўрнашган, етти юлдуздан иборат юлдузлар туркуми. Халқ тилида Етти карокчи, Катта айик деб ҳам аталади.

² Кайвон – Зухал, Сатурн. Ўтмиш мунажжимларининг акидасига кўра, у еттинчи осмонда ҳаракат қилиб, наҳс – бадбахтлик келтирувчи ҳисобланади.

³ Боргоҳ – 1) подшоҳ қабулхонаси, 2) қаср, даргоҳ; 3) чодир, ўтов.

⁴ Юсуфлико – Юсуф юзли, гўзал.

Юзунг улсун қароким, эй фалак,
 зулм айладинг беҳад,
 Айирдинг ёридин бу Нодира мажнуни
 шайдони.

Мунтазирдурман қачонким келса жонон,
 айланай,
 Бошидин юз йўл тасаддуқ айлабон жон,
 айланай.

Бошидин айланмадим деб кўптур армоним
 менинг,
 Келса ёрим колмасун кўнгулда армон, айланай.

Лахзае холи эмас кўнглум хаёлинг хайлидин,
 Иштиёқингдур кўнгул тахтида султон, айланай!

Меҳри рухсорингни соғиндим – қарорим
 колмади,
 Заррадек бошингдин, эй хуршиди тобон,
 айланай!

Айларам ийди висолингни дамодам орзу,
 Эй юзунг байрам оий, жон санга қурбон.
 айланай!

Васлингни доманига қўлим етмади, дариг,
Эй шахриёр, жоҳу жалолингдин ургулай.

Пайваста қошларингни юз узра хаёл этиб,
Бир офтобу икки хилолингдин ургулай.

Кўнглум қушини банд қилур ғам тузоғина,
Гул хирманида донан холингдин ургулай.

Мен телбага кўзунг кийинги ром бўлмади,
Ваҳший сифат рамида физилингдин ургулай.

Топмас кўзумни мардуми хуснунг мисолини,
Холи сиёҳ ила рухи олингдин ургулай.

Мушкин хатинг баҳорида сийминузорсен¹,
Анбар сочар гул узра саколингдин ургулай.

Келтурсанг, эй кабутар, агар ёрдин хабар,
Курганда номасин нару болингдин ургулай.

Эй гулбузор, Нодирани ҳолини сураб,
Гуфтора кел, жавобу саволингдин ургулай.

¹ Сийминузор – кўмуш юзли, гўзал.

Кўнгул дарди фаровон ўлди, афғон
айламай найлай,
Сийнама нола хар тун барқи жавлон
айламай найлай.

Фалакка етти охим, тоғни фарқ айлади ашким,
Чу ашки оҳ ила оламни тўфон айламай
найлай.

Бу янглиғким, менга тугён этар пайваста
гирёнлиғ,
Кузумни ёшини дарёи Уммон¹ айламай пайлай.

Эрурман тийрарўз ул ойдин айру, дуди охимни
Ҳижоби орази хуршиди тобон айламай найлай.

Менинг расволиғимдин ишқ иқлимида гавғодур,
Жунун зўр этти – ошиқлиғда тугён айламай
найлай.

Олурлар интиқом атфоллар шаҳр ичра
Мажнундин,
Санамлар жавридин азми биёбон айламай
найлай.

¹ Уммон – Арабистон ярим оролининг жануби-шарқидаги мамлакат. У ердаги Уммон денгизини баҳри Уммон деб атайдилар.

Тишинг дурдонаси ёдимга тушгач, абри
 найсондек –
 Сиришким жоласини гавҳарафшон айламай
 найлай.

Деди ул нозанин жаннатда кўргайсан
 жамолимни,
 Хавойи гулшани фирдавси ризвон¹ айламай
 найлай.

Кўрубман Нодира уз нури чашмимдин
 саодатлар,
 Анинг шукронасига хайри эҳсон айламай
 найлай.

* * *

Жон олурда, эй санам, килғон
 шитобинга ўлай,
 Гох нозинга берай жон, гох итобинга ўлай.

Хар киши ўлса юзунг меҳрида, лаълинг
 тиргузур,
 Чун Масихинг зинда² айлар, офтобингга ўлай.

Тиргузур беморларни шарбати лаъли лабинг,
 Сокиё, махмурман – завқи шаробинга ўлай.

¹ Ризвон – жаннат.

² Зинда – тирик, ҳаёт.

Жон бағишларда лабинг нозингга жон
айлай фидо,
Катлим айлар чоғда қилғон изтиробинга ўлай.

Лаълинг оллида кўнгул сўргонда
холингдин савол,
Нозу истиғно била берган жавобинга ўлай.

Толпиниб ўлғон каби сайёдни домида қуш,
Қўйки, бир дам чирмашиб банди
ниқобинга ўлай.

Остонинг қиблаи мақсуди хосу ом¹ эзур,
Нодира, бошимни фарш² айлаб
жанобинга ўлай.

¹ Хосу ом – улур зотлар ва оддий одамлар.

² Фарш – тўшак, гилам, палос.

МУХАММАСЛАР

Келғил, эй нола, санга оҳ ила имдод қилай,
Офият хирманини бир йўли барбод қилай,
Ман этиб нолани, тарки раҳи фарёд қилай,
Тобакай¹ хажру фирок офатидин дод қилай,
Эмди ўзни неча кун сабр ила муътод қилай.

Манга гоҳи хабари моҳи тамомимни десанг,
Ёрға дарду ғами субҳ ила шомимни десанг,
Ул паривашға дуо бирла саломимни десанг,
Ёр кўйида, башартики, паёмимни десанг,
Бу кафасдин сени, эй жон қуши, озод қилай.

Адлу инсофда Жамшиднажодим сен эдинг,
Фикру андиша, хаёлим бирла ёдим сен эдинг,
Рост айтай, сабаби рушду рашодим² сен эдинг,
Эй дилором, бу оламда муродим сен эдинг,
Айлаб оламини фаромуш, сени ёд қилай.

Яна бир мартаба ғам шомида моҳимни кўруб,
Хажр дардини десам, пуштипаноҳимни кўруб,

¹ *Тобакай* – қачонгача.

² *Рушду рашод* – ростлигу тўғрилиқ.

Раҳми келгайму бу аҳволи табохимни кўруб,
 Жаврларким менга чарх айлади,
 шоҳимни кўруб,
 Бош яланг айлаб, инонини тутуб дод қилай.

Соқиё, ранжи хумор ўртади – келтур
 манга май,
 Тулдуруб неча қадахни тута кўр пайдар-пай,
 Ҳажр дарди била хикмат йўлини қилдим тай¹,
 Сабрдур дарди дилим чораси, йўкса тоқай
 Нотавон жонима бедод уза бедод қилай?

Неча кунларки манга бор эди лутфу караминг,
 Сурмаи чашми жаҳонбин² эди гарди кадаминг,
 Фарздур эмди менга тавфи³ дари мухтараминг,
 Боғлаб ихлос ила эҳром⁴ ҳарими ҳараминг,
 Ашкдин роҳилау⁵ хуни жигар зод⁶ қилай.

То жаҳон мулкини султони эдинг давлат ила,
 Бенаволарға карам айлар эдинг шафқат ила,
 Халк сендин хама хушнуд эди бу одат ила,
 Шод қилғай сени руҳингни Худо раҳмат ила,
 Мен ҳам эҳсон ила эл хотириши шод қилай.

¹ *Тай* – юриш, кезиш, босиб ўтиш.

² *Жаҳонбин* – жаҳонни кўрувчи, узокни кўрувчи.

³ *Тавф* – айланиш, зисрат.

⁴ *Эҳром* – ҳаж ва умра зиярати вақтида кийиладиган махсус кийим; мажозан: қасд этиш, ният қилиш.

⁵ *Роҳила* – улов.

⁶ *Зод* – озик.

Мустамандеки, дуо бирла сени ёд эткай,
 Рахмати бирла Худованди жахон шод эткай,
 Анбиё¹ рухи сенинг жошингга имдод эткай,
 Охират мулкини то Хақ сенга обод эткай,
 Мулк вайроналарин адл ила обод қилай.

Сарви гул пирахани сен каби пайдо эрмас,
 Сен киби сарв ила гул дилкашу зебо эрмас,
 Бу чаман гуллари манзури тамошо эрмас,
 Кўзума қадду юзингдек чаманоро эрмас,
 Неча андишаи сарву гулу шамшод қилай.

Васл базми аро жоми майи саршор кани,
 Ол ила мендин айирди фалаки сифла² сани,
 Порадур гул киби эгнимда жунун пирахани,
 Оташи дарду фироку шарари хажр мани
 Ўртади, қайси бирин сенга бунёд қилай?

Ёрсиз мушқил экан меҳнати хижрон чекмак,
 Васл уммиди била ранжи фаровон чекмак,
 Най киби булди ишим нолау афрон чекмак,
 Мен мену кўхи гаминг қулласида³ жон чекмак,
 Неча Ширинни вафо тоғида Фарход қилай.

Шамъ сар то кадам⁴ ўртанди – фано ўргандим,
 Кўрубон қатраи шабнамни хаё ўргандим,

¹ *Анбиё* – набийлар, пайғамбарлар.

² *Сифла* – пасткаш, тубан, ярамас.

³ *Қулла* – чўкки.

⁴ *Сар то кадам* – бошдан-оёк.

Гулу булбул сузидин баргу наво¹ ургандим,
Остонинг итидин рамзи вафо ургандим,
Эмди бир неча маҳал хизмати устод қилай.

Кошки уйқуда бир курсам эди ёримни,
Йиғласам билгай эди холи дили зоримни,
Дард ахли уқусун, Нодира, гуфторимни,
Ёзибон кукда қуёш лавҳина ашъоримни
Насхи² машки қалами Монию³ Бехзод қилай.

* * *

Эмди менга на хожат оламни можароси –
Ким, ёр васли эрди кунгулни муддаоси,
Хажрида пора-пора пироханим яқоси,
Бу дарди бедавонинг борму экан давоси,
Мархам иложи бирла бутмас кунгул яроси.

Айрилди ёр мендин, билмон, якин-йироғин,
Жонимға мунис эттим асраб кунгулда доғин,
Охим шарори бирла равшан қилай чароғин,
Дунё юзини истаб, топқай эдим суроғин,
Гар бўлса юз мароҳил⁴ мен бирла ёр ароси.

¹ *Баргу наво* – бу ерда: тартибу интизом.

² *Насх* – бекор қилиш.

³ *Моний* – монавия таълимоти асосчиси Моний ибн Фатак (212–276). Шарқда у наққош ва мусаввир сифатида машхур бўлган.

⁴ *Мароҳил* – манзил.

Дил хастау жигар кон, тан дардманд сенсиз,
 Фарёд ила фиғоним бўлмиш баланд сенсиз,
 Дунёни айламасман ҳаргиз писанд сенсиз,
 Рақжурдур хамиша бу мустаманд сенсиз,
 Айши тамом ғамдур, хуноби дил ғизоси.

Васлинг аро фалакдин эрди ривожим афзун¹,
 Сен айлаб азми рихлат, мен қолмишам
жигархун,
 Фарёд этиб жуғундин андоғки сози Мажнун,
 Тузмиш бу нотавонинг ғам гушасида қонун²,
 Хижрон таронасидур ушшоқ аро навоси.

Мендин айирди даврон ул ёри ҳамдамимни,
 Қайдин тоғарман эмди шоҳи муқаррамимни,
 Ҳавво сифат жаҳонда изларман Одамимни,
 Ёримдин айрилибман – кимга дейин ғамимни,
 Душвор экан жаҳонда танҳолик ибтилоси.

Ёримдин икки гавҳар қолди – қушғил сурури,
 Давлатни обрўйи, иқболни зухури³,
 Хушдур қушғул алардин, жондур алар сабури⁴,
 Икки хужаста⁵ фарзанд – икки кўзумни нури,
 Бордур қушғул сурури ҳар қайсининг ликоси⁶.

¹ *Афзун* – ортиқ, кўп, зиёда.

² *Қонун* – мустика асбоби.

³ *Зухур* – пайдо бўлиш, намоён бўлиш, кўриниш.

⁴ *Сабур* – сабр-тоқат қилувчи.

⁵ *Хужаста* – қутлур, муборак.

⁶ *Ликос* – юз, чеҳра.

Ул шаҳриёри даврон қилди видои олам –
 Қим, қилди тахту тожин фарзандиға мусаллам,
 Ойини адл тузди инсоф бирла ул хам,
 Шукри Худойи олам, субҳу масо дамодам –
 Қим, шохдур муқаррам соҳибқирон балоси.

Бу пандин эшиттим бир солики¹ субулдин²,
 Ёр истасанг гузар қил якбора³ жузву
қул(л)дин⁴.

Фарзанд меҳри элтар ғам зангини қўнгулдин,
 Харчанд шод эрурман бу икки тоза гулдин.
 Қетмас хануз мендин ул ёрнинг вафоси.

Ул ёр васли бирла хуш эрди рўзгорим,
 Меҳри вафодин айру йўқ эрди қору бोरим⁵,
 Алқисса⁶, гул юзини мендин ёшурди ёрим,
 Хижрон ғамини чекмақ йўқ эрди ихтиёрим,
 Рўзи азал Худони мундоғ экан ризоси.

¹ *Солиқ* – тариқат йўлига кирган ва Худо сари сайр қилган киши.

² *Субул* – бу ерда: йўл, тариқат.

³ *Якбора* – бир бора.

⁴ *Жузву қул(л)* – қисм ва бутун *Қул(л)* ваҳдат. Оллоҳ, *жузв* – қасрат, олам ва ундаги нарсалар. Қасрат олами Ваҳддан ажралиб чиққан, унинг бечисоб суратлари ҳисобланади. Жузи ҳаминча қул(л)га интилади.

⁵ *Қору бор* – инлар, манғулликлар.

⁶ *Алқисса* – ҳулласи қалом, гапнинг қисқаси, ҳулоса қилиб айтилганда.

Гар булмаса висоли менга жаҳонда не бор,
 Дузах эрур кўзумга жаннатда булмаса ёр,
 Солди мени фироқа маккора чархи ғаддор,
 Дунёни ишвасиға мағрур булма зинхор –
 Ким, даҳр бебакодур, оламни йўқ вафоси.

Афсус, шоҳи даврон азм айлади жаҳондин,
 Даврон мени айирди ул ёри меҳрибондин,
 Хоки раҳи фанодур айрилса жисм жондин,
 Ул яхшиларни шоҳи кетти бу хокдондин¹,
 Ийсор² анга паёнай бу нодира дуоси.

* * *

Ох, бир сарви сихи рафтордин айрилмишам,
 Кўзлари бодому гулрухсордин айрилмишам,
 Хаста жону нотавонман – ёрдин айрилмишам,
 Ёри ҳамдам, мунису ғамхордин айрилмишам,
 Сузлари шириншакар гуфтордин айрилмишам.

Шоми ғам юзланди – хуршиди

рахшоним қани?

Тийра булди рўзгорим – моҳи тобоним қани?

Гулшани айшим хазон булди –

гулистоним қани?

Жондин ортиқ меҳрибон, ғамхори

жононим қани?

Булмишам бехонумон³ то ёрдин айрилмишам.

¹ *Хокдон* – тупрок уйи, яъни дунё.

² *Ийсор* – сочиш, бағишлаш, инъом.

³ *Бехонумон* – уй-жойсиз, сарсон-саргардон, бечора.

Ҳажр водисиға солди гардиши даврон мени,
 Оташи фуркатда охир ўртади хижрон мени,
 Халқ аро афсона килди нолау афғон мени,
 Ҳажр дардиға гирифтор айлади жонон мени,
 Ул гуландому парирухсордин айрилмишам.

Ёр хажридин яқони пора қилмай найлайин?
 Кузларим хунобини сайёра қилмай пайлайин?
 Ёдини дарди дилимга чора қилмай найлайин?
 Хар тараф васлин тилаб, наззора қилмай
 найлайин?

Воламен – ойинадек дийдордин айрилмишам.

Улки, доим ҳамнишини¹ ҳамдаму ҳамхоб² эди,
 Шарбати жони висолидин кўнгул шодоб эди,
 Хўблиғ³ давронида хуршиди оламтоб⁴ эди,
 Илму доиш махзанида гавҳари ноёб эди,
 Муниси жон, вокифи асрордин айрилмишам.

Эй хуш ул кунларки, ул гулчеҳра бирла
 ёр эдим,
 Кеча-кундуз давлати васлила бархурдор⁵ эдим,
 Нуктаи меҳру вафода махрами асрор эдим,
 Комёби шарбати ул лаъли шаккарбор эдим,
 Қон ютармен – лаъли шаккарбордин
 айрилмишам.

¹ *Ҳамнишин* – бирга ўтирувчи, дўст, улфат.

² *Ҳамхоб* – ёстикдош.

³ *Хўблиғ* – гўзаллик, яхшилик.

⁴ *Хуршиди оламтоб* – оламни ёритувчи кўёш.

⁵ *Бархурдор* – бахраманд.

Ёр кетти – эмди хижрон можаросидур менга,
 Васлига шукр этмадим, фуркат балосидур
 менга,
 Ёдгор ул муписи жоним дуосидур менга,
 Кечаю кундуз висоли муддаосидур менга,
 Ёри ғамхору неку кирдорди¹ айрилмишам.

Ёр эди хамхона – васлини ғанимат билмадим,
 Андин айру қолмишам гар қадри суҳбат
 билмадим,
 Утти фурсат лаззати айшу фароғат билмадим,
 Давлати дийдорини айна саодат билмадим,
 Вой, юз фарёд, ёри зорди айрилмишам.

Деб эди бағрингни хижрон тифи бирла
 тилмайин,
 Аҳд этиб эрдик, сенди бир нафас
 айрилмайин,
 То тирикдурман жудолне можаросин қилмайин,
 Ёр кетти, Нодира, хасратда қолдим билмайин,
 Аҳди ёлғон дилбари аяғдин айрилмишам.

¹ Неку кирдор – гузал хулқ соҳиби.

МУСАММАН

Мени, эй чархи кажрафтор, ёримдин
жудо килдинг,
Хазондур боғи айшим, навбахоримдин
жудо килдинг,
Айирдинг меҳрибонимдин, нигоримдин
жудо килдинг,
Чароғи нурбахши рӯзгоримдин жудо килдинг,
Нигори сарвкомат гулбузоримдин
жудо килдинг,
Таним хоки раҳ ўлди – шахсуворимдин
жудо килдинг,
Қилурмен, эй синеҳри бемурувват,
дод дастингдин,
Асири хокдур ул сарви хурзод¹ дастингдин.

Асири дардмен ул муноси жонимдин айрилгач,
Нашотим тийрадур шамъи шабистонимдин
айрилгач,
Бўлубмен заррадек хуршиди тобонимдин
айрилгач,

¹ *Сарви хурзод* – хурга ўхшаган сарв, яъни алпкомат

Нигундур қоматим сарви хиромонимдин
 айрилгач,
 Кузум йўлларда хайрон қолди султонимдин
 айрилгач,
 Куяр жон оташи хасратда жонимдин айрилгач,
 Килурмен, эй сипехри бемурувват,
 дод дастингдин,
 Асири хокдур ул сарви хурзод дастингдин.

Ажаб эрмас агар утса фалакдин оху фарёдим,
 Фигон этмайму кетти бу чамандин сарви
 озодим,
 Кунгул маъмур эди, эй чарх, вайрон
 улди ободим,
 Фалак зулм эттию, фарёдраска¹ етмади додим,
 Фарах топмас жаҳони бевафодин таъби
 ношодим,
 Бўлуб девона, билмасмен, қаён кетти
 паризодим?
 Килурмен, эй сипехри бемурувват,
 дод дастингдин,
 Асири хокдур ул сарви хурзод дастингдин.

Неча кундурки, ул махи номехрубоним йўк,
 Жамиъи хамнишинлар бору ул ороми
 жоним йўк,
 Мухаббат дарди доғидин булак номи
 нишоним йўк,

¹ Фарёдрас – фарёдга етувчи, яъни Худо.

Бахор ўлди, гул очилди – менинг сарви
 равоним йўк,
 Жахон ўртанди хажридин – ул ошуби
 жахоним йўк,
 Фирокида ғаму хасратдин ортуқ дostonим йўк,
 Қилурмен, эй сипехри бемурувват,
 дод дастингдин,
 Асири хокдур ул сарви хурзод дастингдин.

Фалак жисмимни туфроғ айлади,
 жонимни тиндурди,
 Кўнгул шахбозини андух домига илиндурди,
 Тажаммул офтобини фалак туфроға индурди,
 Тегиб санги маломат, шишаи сабримни
 синдурди,
 Қуёш чобуксуворин то фалак рахшиға¹
 миндурди,
 Муҳаббат аҳлиға жавру жафосини билиндурди,
 Қилурмен, эй сипехри бемурувват,
 дод дастингдин,
 Асири хокдур ул сарви хурзод дастингдин.

Жахон боғида булбулдек фигоним
 суд килмайдур,
 Гули тасвир янглиғ ғунчаи бахтим очилмайдур,
 На дерман, Нодира, пинхон ғамимни
 ёр билмайдур,

¹ *Рахш* – чопқир от.

Кўнгул дардини шарх этмакка бир ҳамдам
топилмайдур,
Кўнгул бехуддур, ғам бодасидин
то йиқилмайдур,
Фалак бераҳмдур, фарёд қилсам кўзга
илмайдур,
Қилурмен, эй синеҳри бемурувват,
дод дастингдин,
Асири хокдур ул сарви хурзод дастингдин.

Ҳар нафас ёкамдадир хижрон қўли
ишқинг аро,
Ёқама-ёқа ажал бирлан у хар он айлагай.

Килди бу бесабру тоқатлик мени сендан узок,
Бу паришон бахтим олам ичра сарсон айлагай.

Зулфининг хушбўйдан тонг ели
гунча кўнглини
Мисли ошиқ кўнглидек чоку паришон айлагай.

Ҳақ гувоҳ: кўрган эмас хаттоки Канъон
при хам,
Ҳажр аро менга азоб ул мохи Канъон айлагай.

Кўйлагидан тонг ели келтирмаса буй хар куни,
Ким бу йиғлок кўзларим дардига дармон
айлагай?

Бош эгиб ҳар лаҳза зору нотавон Макнунаси
Шохи даврон васлининг едини хар он айлагай.

Айрилиққа сабр этишдан ўзга тадбир булмагай,
Ҳеч қачон тақдир хаги саъй ила
тағйир булмагай.

Истасанг Ширин лабидан мақсадинг,
Бир нафас ғам тоғида Фарход бул.

Ғамзага ноз машкидан таълим бериб,
Дилраболик йулида устод бул.

Нозига кўзгу бўлишни истасанг,
Эй хароб кўнглим менинг, обод бул.

Кетди кўлингдан висолнинг этаги,
Энди касби туну кун фарёд бул.

Мушкул ишлар охири осон бўлар,
Макнуна, бас, энди ғамдан шод бул.

• • •

Тунда юзинг ёдида накши гулистон боғладим,
Тонггача гулдастай хоби паришон боғладим.

Мен эмасман беҳабар киприklar бедодидан,
Бу жарохат дафтарин кўзга намоён боғладим.

Дилни раҳмат денгизи томчисига килдим кадах,
Шарм ила ёр ишқига кўнглимни пинҳон
боғладим.

Менга хайрат касб экан, йўқ васлу
хижронга ишим,
Бас, фироқ шомида йиғлаб, асли
бўхтон боғладим.

Боғлади кон қомати зебоси васфида кунгил,
Дема, Макнуна, бу мисрани мен осон боғладим.

• • •

Куним қора сочингдек, йўқ қарорим,
Сочингдек йўқ бирор ишда барорим.

Висолингдан эди дил коми хосил,
Фироғингдан йўқ энди ҳол-мадорим.

Висолинг давлати айлаб мени тарк,
Фироғинг доғи бўлди устуворим.

Қошинг токи билан ишқ уйнар эрдим,
Мозоринг тоши бўлди энди ёрим.

Тиларман толеимдан то қиёмат,
Хокингдан тушмасин айру губорим.

Қаён кетди саодатли у кунлар:
Тутиб қўлга қадах, ёнимда ёрим?!

Қаёққа бўлди ғойиб ёри жоним,
Азизим, ҳамдамиму ғамгусорим?!

Қаён кетди – жамолидан мунаввар
Эди қоронғи тунлар то наҳорим.

Тириклик даштида гуёки лола
Дил ичра тўлди доғу оху зорим.

Тасодиф тоши синдирди, фифонким,
Суянчим жомини – уртанди борим.

Куяр, Макнуна, шамдек жисму жоним,
Хазон фаслига айланди бахорим.

* * *

Ёд этарман – кўлда жоми эътиборим бор эди,
Навбахор фаслида гулдек интизорим бор эди.

Шом каби конли шафақ сочгум, каёқда
колди-ей,
У замон – кўйнимда офтоби наҳорим бор эди.

Неча кунлар зарнигор чархи фалак лутфи
билан
Бу жаҳон бустонида раъно нигорим бор эди.

Бир суянчик бор эди мақсудим айшободида,
Истагимни жобажо килгувчи ёрим бор эди.

Ҳар нафас нозу гурур тупи қучоғимда эди,
Чунки мохир уйнагувчи шахсуворим бор эди.

Қўли қўлимда эди узук кўзидек ҳар қачон,
Ох, умид кафтида бахти номдорим бор эди.

Макнуна, юз доғу хасрат қолди у
кунлардан-ей,
Дилда бир ширин ҳаётдан ифтихорим бор эди.

• • •

Неча йилки, дилда бир севимли дийдор орзу,
Мисли булбулдек хамиша гули рухсор орзу.

Англамас юз даврасида оғзи рамзин ҳеч киши,
Шу учун бир дил каби маҳрами асрор орзу.

Ҳар сузида табъи тутиси тукар эрди шакар,
Айланиб кўзгуга, қилдим тотли гуфтор орзу.

Ёзди пар товус куриб ёрнинг хирому
жилвасин,
Менда ҳам сарви кадидан бўлди рафтор орзу.

Тегмасин деб безавол ҳуснига ёмон кўз сира,
Айлагайман буйнига бўлмоқни туммор орзу.

Интизорлик хасратидан барча дарду хасталик,
Бир лабининг майдан туйиб ичиш бор орзу.

То мадад берсин дея Макнунаи бечорага,
Дилда ҳардам илтифоти Хожа Аҳрор орзу.

• • •

Бир кўришга гул каби ораста рухсор орзу,
Менга наргисдек кўзи сармасту бемор орзу.

Лаълидан гул баргидек оққай латофат инжуси,
 Менда ҳам бор лаззати жонбахш гуфтор орзу.

Жилваси олдида шарм айлайди жаннат товуси,
 Бор хиромон коматидан менда рафтор орзу.

Офатидир зулфининг куфри¹ мудом дин
аҳлининг,
 Боғламок мисли бараҳман² белга зуннор орзу.

Жуш урар кунглимда майдек севги
бахсу сўзлари,
 Бу жаҳонда менга бир маҳрами асрор орзу.

Тегмасин деб ҳеч ёмон кўз бу камоли
хуснингга,
 Осилиш булганча оқ буйнингга туммор орзу.

Бебаҳо сўз дуридан булган ғазал халқасидек,
 Макнуна кунгли қулоғига бўлиш ёр орзу.

• • •

Ҳар киши ёдингни жо этса дили беморга,
 Бўлса ҳам Чин сурати, юз уғирар деворга.

¹ *Куфр* – тасаввуфда касрат оламининг зулми, дунё талаби, ваҳдатдан жудолик.

² *Бараҳман* – 1) хинд ҳакими ва донишманди; 2) бут-парастлар пири.

Олса ким номингни тилга, кўз ёши тасбеҳида
Тоабад номингни зикр айлаш хунар у зорга.

Гул хидини берди тонг елига сочинг хуш иси.
Хулқинг эл кўнглин қилар чоғ ухшабон
атторга.

Ол юзингдан пардани токи висолинг ташнаси,
Кўз жомини тулатсин шарбати дийдорга.

Қад дарахтини яратмишлар самар берсин учун,
Иш эмас бермай мева, тўлдирса дил озорга.

То қиёмат кўзадан обиҳаёт суви оқар,
Етса кўйингнинг насими гар сафоли хорга.

Макнуна ўтли нафас олмоқ учун минг ўртаниб,
Берди дил бегоналарни сийлагувчи ёрга.

• • •

Жаҳон мулки мисоли денгиз, унда
подшо гавхар,
Тасодиф тошидан синди ва лекин
бебаҳо гавхар.

Муҳаббатдан сўз очма олдида ким
бўлмаса ошиқ,
Жаҳон бозорида ётларга сотма асло гавхар.

Мухаббат файзидан маҳрум ҳамиша
 бағритош зоҳид,
 Заиф акли туфайли тошни уйлайди
 гадо гавҳар.

Ҳақ олдида хижолат терларининг
 қиммати беҳад,
 Ҳаё денгизидан чиққай кўриб ҳурматни
 то гавҳар.

Кудурат гардидан соф айла дилни
 истасанг иззат,
 Мақоми бўлди шохлар тожи топибон
 жило гавҳар.

Саҳар юлдуз каби юксак у шох руҳига
 Макнуна
 Фалак токига етказди килиб зикру дуо гавҳар.

• • •

Унинг ҳижрони юкидан тегирмон гуиё бошда,
 Заифликдан чекарман оҳ кўриб минг
 бало бошда.

Йиқилдим ҳайрат айлаб гулшани хуснинг
 ҳаёлидан,
 Қаранг, товус пари монанди нақши бўрё
 бошда.

Кўзимдан отилиб дил кони, кўкка етди
оҳим ҳам,
Ёғилди Карбало¹ коними ё ҳажр аро бошда.

Жароҳат бўлди пайдо дилда айрилгач
гузал юздан,
Чаманнинг кушлари ўйнаб, этарлар юз
наво бошда.

Намоён этди дилда ишқ ўти давлат ривожини,
Яна оҳим тутунидан-да сояйи Хумо бошда.

Сабо ёзганда сочини ўлиб қолдим-ку
рашк ичра,
Илоё, бўлмасин ҳеч кимда бу янглиғ
жафо бошда.

Бу Макнуна ғаминг етказгали оҳ-нола рамзида,
Дуо боғи қуши айлар наволар доимо бошда.

* * *

Ёр яна юзини пинхон қилди,
Ҳажри дарди ғорати жон қолди.

Кетди-ю оромижон, ишқ ахлини
Мубталоси дарди хижрон қилди.

¹ Карбало — Ироқдаги саҳро. Муҳаммад алай-хиссаломнинг невараси, Ҳазрат Алининг ўғли Имом Хусайн халифа Язид билан бўлган ҳокимият учун курашда оила аъзолари ва яқинлари билан шу ерда шаҳид бўлган.

Дил муҳаббат дардидан фориғ эди,
Келди-ю ишқ, уни вайрон қилди.

Янги ойга интизор бўлса биров,
Қоши тоқини намоён қилди.

Ваъда қилди васлини хижрон куни,
Бу эди мушкул, у осон қилди.

Ҳажри доғида жигарнинг қонидан
Дил териб гулларни хирмон қилди.

Ҳажри саҳросида сарсон жон яна
Азми сахрою биёбон қилди.

Макнуна жони фироқда ўртаниб,
Ҳажрининг дастидан афғон қилди.

Ул парипайкар қилиб жилва хиромон айлади,
Дустлар кўзини бу жилвада ҳайрон айлади.

Ноз кинидан чиқарганча бепарволик тифин,
Тўқди-ю қонимни, тупроқни гулистон айлади.

Иштиёфинг кўйида мажнун дилим гуёки шам,
Захмини, боқ, нусхаи чоки гирибон айлади.

Тўқди-ю эл қонини, кўздан ниҳон бўлди пари,
Берди ким дил – мубталойи доғи хижрон
айлади.

Мен кўнгил ичра вафо қасрин қуриб
қўйган эдим,
 Бостириб келди-ю кўз ёш сели вайрон айлади.

Келди ёдимга яқинлар хажри шоми зулмати,
 Сочини кўк кампири гўё паришон айлади.

Мен жамолингни кўрай деб сайри гулшан
истадим,
 Йиғи сенсиз ёшларимни кўзда тўфон айлади.

Хонумоним куйдию, дил қасри ҳам бўлди
хароб,
 Ашку оҳ чакмоғу ёмғир бўлди – яксон айлади.

Макнуна жисми мисоли сурату хайкал эмиш,
 Чунки уни хайрати жилваси хайрон айлади.

• • •

Кимда бўлса орзу кўрмоқлик гулистони юзи,
 Қурмайин ойинадек бўлгуси ҳайрони юзи.

Лашқари хатти тутибди оламоро хуснини,
 Арзир ошуфта кўнгилни қилса қурбони юзи.

Етмасин дея замон тўфонларидан бир зиён,
 Қошидан бўлмиш бино токию айвони юзи.

Қандайин дил арғумоғи топсин ул
 гулшанга йўл,
 Коп-қора холи бўлиб ўтирса дарбони юзи.

Миср хусни мулкида шох бўлса-да
 гарчи Юсуф,
 Хар нафас Канъонда ўлмок эди армони юзи.

Бир кўриш орзусидан холи эмас ҳеч бир киши,
 Барчага бергай умид неъмату эҳсони юзи.

Ғам хаёлободида ўзни унутиб шу қадар,
 Макнуна ойинадек ҳар лаҳза хайрони юзи.

Масихдек жон бағишлайди санамнинг
 тотли гуфтори,
 Жаҳон аҳлини айлар лолу хайрон хусни
 рухсори.

Хиром этса агар лутфу назокат бирла
 гулшанда,
 Парилар ҳам қадингнинг бўлгуси зору
 гирифтори.

Жамоли жилвагар бўлса мухаббатнинг
 бозорида,
 Бериб жонини сон мингта Юсуф бўлгай
 харидори.

Менга мангу ҳаёт бахш айлагайдир бу
жаҳон ичра
Намоён бўлса зулмат чашмасида нури дийдори.

Жаҳонгир, фозилу доно баланд иқболли
бу шохнинг
Фалакнинг кўзига сурма эмиш тупроғи девори.

Юзи рашкида йиртар ёқасини гулшан
ичра гул,
Ҳасаддан қилди кўр наргисни бўлса кўзи
бемори.

Қанотида сабонинг қошки ёрига етиб борса,
Сахарлар Макнуна бечоранинг чеккан
оху зори.

Эй, сочинг савдосидан шаҳр ичра ғавғо
ҳар томон,
Навбахор офтобига чехранг келтиргуси шон.

Дил олишда юзингу зулфинг сира якдил эмас,
Халқа-халқа сочларинг шундан ёзилмиш
ҳар томон.

Сабр илин кафтимдан олди-кетди ишқинг
жазбаси,
Қолди кафтимда бу ғам айёмидан минг
бир нишон.

Ўзини хар ён урар дил тегмасин деб ўқларинг,
Чунки шунда тегмагайдир унга ўқинг бегумон.

Дардли охидан фалак тоқи тутун бўлди бутун,
Макнуна кўнглида ишқингдан ёнар ўт беомон.

* * *

Ёғдирар кўздан шафақдек қонлар шоми фирок,
Аввалу охирни билмайди ҳеч айёми фирок.

Ёрилиб ғам ичра, тўқкайдир сиёҳдан қора доғ,
Бу қаламнинг тилига келса агар номи фирок.

Мингоёқдек етказар кўнглимга ранжу озор,
Ким қулоғимга агар етказса пайғоми фирок.

Кеча-кундуз ҳеч келишмайди жаҳонда, шу каби
Бўлмагайдир васли ҳам оламда ҳеч
роми фирок.

Бўлмаса васли муяссар, мен илож қандай
топай?
Неча йилки дилнинг бўйнидадир доми фирок.

Хаста Макнуна дили қандай саломат бўлгуси,
Ҳар замон ғам захрини тутса унга жоми фирок.

* * *

Оху нола дарсини мен ишқдан олдим сабак,
Бўлмай огоҳ кечаю кундуздан ағдардим варак.

Оташимдан тутун ичра бўлмагай вокиф киши,
Дил қўли термас шафак қонини гулдек,
бу хак.

Солди бошимга унинг хижрони юз ғам
узра ғам,
Жисм аро дил қони ҳам бўлди табак
узра табак.

Ишқ иши оғир десам, менга сира ишонмади,
Доимо аччиқ туюлгай кишига изхори хак.

Гоҳ қизил, гоҳ сариқ ошиқ юзи раъно каби,
Йўқ азоб дунёда дил дарди мисоли мутлақ.

Макнуна, сабр айла хижрони азобига мудом,
Сенга мақсад боғининг эшиги очилгуси нақ.

* * *

Солгай оташ бу чаманга хар нафас
гуфтори ишқ,
Қўлга кирмайди хавасдан сира зулфи ёри ишқ.

Қонга тўлибди хумор наргис кўзи май тобидан,
Ким кўрибди олганини чехраи бемор ранг.

Юзу зулфи рангу бўй арз этди-ю бўстон аро,
Қолмади бўйда латофат, бўлди шармисор ранг.

Тенг бўла олгайми гулгун юзи хуснига сира,
Гул юзида бўлса пайдо хар нафас минг
бор ранг.

Тушди хайратга жаҳон бир жилвасидан
кўзгудек,
Эй гўзаллик гулшани, қилма, етар, изҳор ранг.

Бас, гулу гулшанни таъриф айлама кўн, боғбон,
Қонли ёши қошида Макнунага бекор ранг.

* * *

Умр ўтди васли базмидан ушалмай коми дил,
Юзи шамъидан буларми роҳату ороми дил?

Бўлди ой кўздан нихону кетди дил ҳам
ортидан,
Қолмади кўз лавҳи ичра ҳатто харфу
номи дил.

Отди тақдир қўли йўқлик денгизига гавҳарим,
Энди етгайдир қулоғига нечук пайғоми дил?

Нашъа бахш айлар эшитганга фигоним
ҳар сузи,
 Мавж урар кўнглимда гўёки майи гулгун ҳаёл.

Кимки хижрон захрин ичса етгуси бир ерга у,
 Кутарилгандек кўнгил ичган маҳал афюн, ҳаёл.

Ақлу ҳуши айламиш тарк нотавон Макнунани,
 Чунки сургай кеча-кундуз ошики маҳзун ҳаёл.

* * *

Бўлдим ошиқликда бадном, чиқди
сархушликда ном,
 Ранг-баранг гулларга булбул айлади
савдон хом.

Дилда поклик тақлидидан иштиёғим бор эди,
 Шундан отдим дилни – олди бағрига
гирдоби жом.

Дил қуши то бор экан, бегонага йўқ хожатим,
 Элтару ёрга хабар мендан, олиб келгай салом.

Дилни тортар жазбаси майхонанинг беихтиёр,
 Ориф аҳли ўзи билмай ичгуси майни мудом.

Менга кўзи тушдию, боғланди
душманнинг тили,
 Ўлим олди хастага тортилганидек тил тамом.

Тунда ойим ойга бокардию, мен ой юзига,
У том устидаю мен том остида эдик бу шом.

Бандаси хаттоки осмон бекиёс зотин кўриб,
Янги ой комат букиб олдида гўёки ғулом.

Бир ғарибдек тутдим, ох, вайрона
кунжини ватан,
Фақр тўнини кийиб, Макнуна зору нотамом.

• • •

Мен вафо бўстонида ойинадори хайрат,
Дийда товуснинг паридек интизори хайрат.

Ётса бехудлик бешигида кўнгил боласи тинч,
Юз жаҳонни бағрида асрар хисори хайрат.

Кўзгу турли накшу суратларни этгандек аён,
Жилва айлар ҳусн ҳам келса баҳори хайрат.

Шу кадар оҳим тутунидек ўзимдан кетмишам,
Мужда бергай балки мен ҳақда ғубори хайрат.

Ишқ макоми ичра Искандарнинг ойинасидан¹
Қадрим олийдир, шу менга эътибори хайрат.

¹ *Искандар ойинаси* – Искандар Зулқарнайн буйруғи билан олимлар томонидан ясалиб, Искандария шаҳрининг портида қирғокка ўрнатилган улкан кўзгу. У ҳам худди Жамшид жомидек дунёда бўлаётган воқеа-ҳодисаларни кўрсатар эмиш. Тасаввуфда илохий маърифатга лиммо-лим кўнгил рамзи бўлиб келади.

ЖАҲОН ШЕЪРИЯТИ ДУРДОНАЛАРИ

Васли ўтининг хумори ичра
Макнуна дили фиғор бордир.

* * *

Ёр висоли гулшанида эътиборим бор эди,
Гул каби рангию бўйидан хуморим бор эди.

Гул каби юз, сабзадек хат, уд¹ мисоли холидан
Шодлик олами аро мушкин баҳорим бор эди.

Бердиму кўнгилни, тутдим этагидан зулфининг,
Қайғу мулкида ўшандоқ кирдикорим бор эди.

Қилди жавлонингдан ул куни фалак
мени жудо,
Мавжли денгиздек кучоғи улугворим бор эди.

Юздаги нозик хати кўздан йироқ тушгач
бу кун,
Кўнгил ойинасида ғамдан ғуборим бор эди.

Хусн мулкида куёшнинг нури учқуни каби
Соҳиби дунё амири шахриёрим бор эди.

Макнуна, айлаб мадад бахтим менинг ҳам
бир замон
Васли айёмида даври бахтиёрим бор эди.

¹ Уд - Хиндистон ва Бирмада ўсадиган новдалари кахваранг ва хушбўй дарахт. Уни хушбўй ҳид таратгани учун манқалга солиб тутатадилар.

* * *

Зарра каби чехраи офтобингга бандаман,
Икки зулфи халкаи печ-тобингга¹ бандаман.

Орзу боғи ниҳолидан йўқ қўлимда мева,
То бодом каби кўзи нимхобингга² бандаман.

Жоним мулкига лаъли лабинг доим солар ўт,
Сирли, маъноли, ширин жавобингга бандаман.

Лутфи камолинг ичра барқ уради назокат,
Дилга қаттик ботувчи итобингга бандаман.

Каклик чекар хижолат хиромингдан қошингда,
Жилва ичра хироми шитобингга бандаман.

Макнунани назардан қочирма, эй шахриёр,
Гарди қадами олийжанобингга бандаман.

* * *

Мухаббат ути ичра куяр жуда димоғим,
Лекин лола доғидек эмас равшан чироғим.

Бу тун гул каби ҳусни хаёлимда уриб чарх,
Ўзимдан агар кетдим, қилишмади суроғим.

¹ Печу тоб – халка-халка.

² Нимхоб – ярим ухлаган.

Хазон ели фироқнинг етиб гулшани жонга,
Мадор қолмайин танда, сўла бошлади боғим.

Висолидан узокман, қилиб кайғу беҳузур,
Туқилди тушиб май, синди жомим,
не кийноғим?

Йўқ узга иши нола қилишдан кунгил қушин,
Йўқ умримда хотиржам, ҳаловатли бир чоғим.

Айирди лочинимдан фалак гардиши, энди
Ситам айлади хижрон, музаффар аҳли зоғим.

Бас, узлатга чекинсам Худога умид боғлаб,
Ким айлайди, Макнуна, булак энди суроғим?

* * *

Икки лабдан келди лабга жони зорим,
не қилай?

Қора бўлди холидан тақдири хорим, не қилай?

Деди: «Оромгоҳ бўлар тупроғинг улсанг
сен агар»,

Лолалар ундирса гар хоки мозорим, не қилай?

Нола айлаб чиқаман то тонггача ити билан,
Бўлса у бедор, менинг ҳам йўқ қарорим,
не қилай?

Ёритар кўнглимни Яъқуб кўзларининг ёғдуси,
Жон бўйин етказмаса ўшал диёрим, не қилай?

Интизорликдан ўлиб ҳам васлининг муштоғиман,
Балки тиргузмас яна бу интизорим, не қилай?

Булбул нолонман, аммо, деганим шеъру ғазал,
Бу ижод бўстонида шудир шиорим, не қилай?

Макнуна, жону дилим ичра ҳаловат йўқ сира,
Зулфининг ёдида йўқ сабру қарорим, не қилай?

• • •

Диллар сурури эрди дийдори паризодим,
Бир лаҳза унутмайди ҳуснини менинг ёдим.

Булбул не учун кулранг? Гул оташида куйган,
Куйдирди мени ҳам бир гул чехрали бунёдим.

Офтоб каби ўгирди у қиблага юзини,
Хижронда бериб ерга соя каби барбодим.

Кўз ёши билан поклаб бўлмайди вужудимни,
Кўкси каби лоланинг ишки доғи ижодим.

Бизнинг чалажон қушга шафқат сира
топмас йўл,
Бир бора қилар қатлим икки кўзи жаллодим.

Беҳуда қилиш нола, Макнуна, узоқлардан,
Етишмагай истиғно мақомига фарёдим.

• • •

Ҳар киши бўлса агар бир лаҳза ҳамрози қалам,
Жон қуши парвоз қилар гар етса овози қалам.

Ишқ савдосидан олам дафтарида мен каби
Оҳ дуди, кўз ёшидан охиру оғози қалам.

Кофу нун¹ тилсимининг маъносини ким
англагай,
Бўлмаин то бир нафас у маҳрами рози қалам.

Ёр фироғи дардидан мотам тутиб йиғлар
мудом,
Ашкидир қора сиёҳ – айла эъзози қалам.

Дил қулоғи бирла эшитса бўлар, англаб эмас,
Макнуна оҳу фиғонидир ҳамовози қалам.

• • •

Бу чамандан ранги сўлғин, кўзи гирён
бораман,
Шам тутунидек чекиб охи фаровон бораман.

¹ Кофи нун – араб ёзувида бу харфлар бирикмасидан «кун» сўзи ҳосил бўлади. «Кун» – «бўл» дегани. Бу олам Оллоҳ таолонинг биргина шу сўзи орқали яралган.

Айрилиқ дарди ғамининг хасратидан дил тула –
Қон билан гўё кони лаъли Бадахшон¹ бораман.

Қушману хайрат шохида, таъна ўқи орқада,
Отиб ором мевасини зору хайрон бораман.

Мен фирок ели қуритган бир ховуч
хошок каби
 Хотирини ошуфтаю холи паришон бораман.

Қўлда ғам жоми – узоқман ёр висоли
базмидан,
 Бошга қўйиб қўл яна хамроҳи хижрон
бораман.

Мен рақиб жабру жафоси ичра сўнган
шам каби
 Ўлтириб бир гўшада чоки гирибон, бораман.

Бу жаҳонда васлидан, Макнуна, менда
йўқ умид,
 Мисли Мажнун окибат дашту биёбон бораман.

• • •

Ҳажрида беҳад азоб бордир,
Бир пора дилим кабоб бордир.

¹ *Лаъли Бадахшон* – лаълининг энг аъло нави бўлиб, Бадахшон тоғларида ҳосил бўлади.

Бошим менинг айланар хамиша,
Лаъли ёдида шароб бордир.

Васлига етишни айлаб орзу,
Чакмоқ каби кўп шитоб бордир.

Кундуз-кеча қайтариб варақлар,
Ўткинчи умр – китоб бордир.

Мушк-анбарин исли сочларидан
Дил гарданида таноб бордир.

Ҳижрон фамида сўрашда ахвол
Йўқ айбу гуноҳ, савоб бордир.

Макнуна, фироғи хасратидан
Кўзимда ёшим селоб бордир.

* * *

Ишқ китобидан ададсиз дoston бор дилда,
Лола доғидек бу савдодан нишон бор дилда.

Кетдим ўзни тарк этиб бир ергаким,
Анқо¹ куши соясида ошён бор дилда.

¹ Анқо – Коф тоғида яшайдиган афсонавий қушнинг номи; мажозан: топилмас, нодир, ягона.

Бу жароҳатли кунгил нола қилиб тинмас сира,
 Жон қулоғин тут – ададсиз ох-фигон
 бор дилда.

Ишқ даштини ўтиб бўлмайди ҳеч бедарду ғам,
 Ох-надомат, дарду ғамдан қарвон бор дилда.

Кунгли доғ бўлмай, киши билмайди
 ишқ маъносини,
 Маънийи савдойи лафзи бенишон бор дилда.

Дард мақомига чиқиб бўлмайди оддий йул
 билан,
 Нола томига қадар не нарвон бор дилда.

Макнуна, беҳудадир бедард тоат айламоқ,
 Мисли жон тан ичра, ишқидан жон бор дилда.

* * *

Нозанин ёрнинг фироғидан кунгилга
 тўлди ғам,
 Танни қулфат эздию, куйдирди жонимни алам.

Ўгидан олиб аланга кукка урлайди тутун,
 Ким фирок дардини дафтар юзига этса рақам.

Кандайин бечора жисмидан чиқарсин
 ох-фигон,
 Қийналар шундан жуда жоним хижолат
 ичра ҳам.

Гул юзининг ёдида тукилди қонлар шунчаким,
Бу жаҳоннинг сахни бўлди гуёе Боғи Эрам¹.

Бу жаҳонда барчадан бой қилди ишқ ути мени,
Йўқ жаҳонда танга кўп кўнглимдаги
доғларча ҳам.

Бўлганинг минг марта афзал Ҳақ йўлида
хору зор,
Бўлганингдан банди бойлигу зар, зебу ҳашам.

Айб эмас ҳар қанча нола қилса хаста Макнуна,
Бсхабар қилди ўзидан фуркати шоҳи Ажам.

* * *

Мен ўзимни банди занжири бало истар эдим,
Роҳату дармон эмас, дарду жафо истар эдим.

Биз кезардик дил биёбонида дўст ишки билан,
Шундайин маъвоки, мисли Карбало
истар эдим.

Масту беҳудлик ҳужумидан шаҳидлик шавкида
Мен Ҳумо сояси тигидан яро истар эдим.

¹ *Боғи Эрам* – афсонавий гузал боғ. Ямандаги Од қавмининг ҳукмдори Шадрод ер юзида жаннат яратиш даъвоси билан уни бунёд этган эмиш.

Ишк ўтида қанча куймай топмади
 таскин кўнгил,
 Мен жаҳаннамнинг ёник кўксини
 ё истар эдим?!

Интилишдан тўхтамасдик биз сира
 Макнунадек,
 Беқиёс шавқ соҳиби бўлмоқни то истар эдим.

* * *

Эй хаёли қоматинг сарви гуландоми дилим,
 Юзинг ўйи тонгу сочинг ёдидир шони дилим.

Нега бўлмай тонгу шом мушкин сочинг
 ёди билан,
 Чунки у осойишу жондиру орони дилим.

Лутфу меҳрингдан эмас ўзга бу жоним озиғи,
 Лаъл лабингдан ўзга бўлмас ҳеч қачон
 коми дилим.

Йўқ фироғингдан бўлак қоронғилик
 тонгим аро,
 Излайинми зулматидан шомни(нг)
 пайғоми дилим.

Сув булар ғам-ҳасратимнинг тафти
 таъсири билан,
 Накш этилса гар бирор тош устига
 номи дилим.

Ёр жамолига асир бўлган эсам маъзурман,
Чунки бўлди холу зулфи донаю доми дилим.

То қиёмат бўлсам арзир шоду хотиржам бутун,
Бир ширин сўзни лабиинг қилса гар
инъоми дилим.

Ор билар ўзига Жамшид базмининг орзусини,
Хар қаерда то кўзи ёди экан жоми дилим.

Макнуна, тушдим бало домига ёр ишқини деб,
Йўқ ҳузурда юзим олмоққа ҳам номи дилим.

* * *

Эй хуш ул дамларки, гулшанда мақомлар
бор эди,
Бир-бировга булбулу гулдек каломлар бор эди.

Гоҳ зулф ошиғи, гоҳи ой юз масти эдик,
Шу тариқа бу жаҳонда субҳу шомлар бор эди.

Маст эдик биз бир-биримизга ракиблар қасдига,
Қош учидан бир-биримизга саломлар бор эди.

Йўқ эди дилларда ҳусни ишқу шавқидан бўлак,
Бемаю майхона кайфи бардавомлар бор эди.

Эрди кичрик хатто гофил бу нигоҳлар
рамзидан,
Ғойибона ранг-баранг ишва-муқомлар бор эди.

Икки олам эркининг нашъаси дилда гул очиб,
Кошки деса кўйимиз ичра гуломлар бор эди.

Этагига васлининг етмай хаёлнинг қўллари,
Ўнгалли оти туёғидан комлар бор эди.

Тер оқиб пешонадан гўёки гулнинг баргидек,
Фунчадек қўлларда лола рангли жомлар
бор эди.

Макнуна, хасрат зулфи занжирик кесмоқ учун,
Бу қаламнинг учидек тиғи мудомлар бор эди.

• • •

Май нашъасидан юзи ҳар замон чаман-чаман,
Шодлигидан тан ичра дилу жон чаман-чаман.

Халқ айлагай томоша заъфарон рангу рўйим,
Дард ичра мисли барги хазон чаман-чаман.

Хусни нуридан худди навбахор мавсумида,
Ҳар рангу буй бўлибди намоён чаман-чаман.

Гул юзининг хажрида йиғладим булут каби,
Икки кўзимдан конли ёш равон чаман-чаман.

Макнуна куйди ишки ўтида бир парининг,
Бўлди оҳим ўтидан бу жаҳон чаман чаман.

Шам каби базм ичра курди ошён,
Барча шод, биз эса куйдик беомон.

Бсбако умру фиғон этмас асар,
Бевафо чарху санам номехрибон.

Ўртамизда қанча дахшатли довон,
Қандайин ўтгум уни мен нотавон?

Мен асирман ишкиннга ластми, баланд,
Гарчи ер қаттиғу олис осмон.

Гарчи Мажнун бўлиш осон, ҳеч киши
Бўлмасин ошуфтаи ишки нихон.

Юзта ваъданг ичра йўқдир бир вафо,
Феълу хўйинг роса қилдик имтихон.

Жон каби асрар эдим кунглимни мен,
Охири келтирди жонга хижрон.

Эй карам денгизи, қаҳринг мавжи-ла
Сурма Макнуна кайиғин бир томон.

* * *

Билолмайманки, ишки кандайин ўт ёқди
жонимга,
Мисоли шам тутуни тўлди олам оҳ-фигонимга.

Фариблик даштида туфроғим охир елга
соврилди,
Сабо, етказ хабар мендан у ёри меҳрибонимга.

Табиб, ол томиримдан қўлларингни,
билмагай ҳеч ким
Масихлаб ёрдан ўзга бор нима дард
устухонимга.

Фигону оҳ аритгай ошиқ аҳли дили дардини,
Жигар қон бўлди, шафқат эт менинг
дарди ниҳонимга.

Дилимдан сабру токат кетди, бошдан ақлу
хушим ҳам,
Қўлимдан кетди иш, бўлма бепарво
бу зиёнимга.

У истиғнонинг авжидаю, мен соя каби поймол,
Эмас, Макнуна, холим маълум офтоб
ошёнимга.

* * *

Хижолат чекади шамшод унинг нозик
 хиромидан,
 Кунгиллар яйрагай ёкимли, маъноли
 каломидан.

Ўнай дсб бир оёғидан изидан соядай чоғум,
 Етишмас зарра офтобдек унинг юксак
 мақомидан.

Фирок водийсида бўлдим тириклик
 айшидан махрум,
 Етишгай жон қулоғига қачон васли наёмидан?

Вафо бўстонида қолган эмас асло нажог йўли,
 Кунгил қуши асир бўлди, қутулмас энди
 домидан.

Киёматга қадар кетмас хумору кайфи бошидан,
 Агар ким тотса бир қатра унинг эҳсои
 жомидан.

Тутиб лаъли майидан, нега озод айламас мени,
 Ахир, Макнуна эди-ку унинг содиқ гуломидан.

• • •

Ох, фалак майдонида тухми жафо унгай
мудом,
Лутфининг ёмғиридан хори бало унгай мудом.

Бу жаҳонни ғам билан тарк айлаганлар кўзидек,
Бу чаман наргиси ортдан беҳато унгай мудом.

Ғунчадек хар гулга қисмат ўрагай бир кун
кафан,
Бу тириклик боғида гули фано унгай мудом.

Юз бериб тўфон, яна сув остида қолса жаҳон,
То қиёмат устухонлар мутлако унгай мудом.

Бўлма раҳмат булути сарву гулнинг боиси,
Бас, умидсизлик тикони ерда то унгай мудом.

Эй фалак, турфа ўйинлар ўйнадинг,
балки етар,
Макнуна кўнглида фарёду наво унгай мудом.

• • •

Ўртанар сенсиз дили вайронимиз,
Кўй оёқ – зор дийдаи хайронимиз.

Жон гирибони ғамингнинг кўлида,
Не тилар қийнаб бу хаста жонимиз?

Воҳ, жунун боғида садбарг гулидек
Чок гирибондан то домонимиз.

Биз кабобимиз ишқинг ўтининг,
Қонли ёшлар тўкади мужгонимиз.

Қиссаи Фарҳоду Мажнун нусхадир,
Асли унинг оташин девонимиз.

Авжи истигно мақоми позидир,
Етмагай қулониға афғонимиз.

Макнуна, гулчехранинг васфи билан
Туладир бошдан-оёқ девонимиз.

• • •

Иш бошқа, лофи журъат бошқадир,
Мард одамда жаҳду химмат бошқадир.

Тоҷу тахту қасрини бир четга қуй,
Шохга асбоби давлат бошқадир.

Шону шавкат қилмасин ҳар қанча арз,
Подшоҳликка аломат бошқадир.

Барча кучу қудрат аҳли аро
Рутбаи аҳли қаромат бошқадир.

Шуру ғавғою жунун бир бошқа-ю,
Қий-чуви рўзи қиёмат бошқадир.

Бермас иш машшоқ навою сози хеч,
Лаззати оху надомат бошқадир.

Шуъла урди тил тифи Макнунага,
Жавҳари шамшири ғайрат бошқадир.

* * *

Иштизорман сенга, эй сарви хиромоним, кел,
Жон турар кафгимда, кўзюлгилу,
жононим, кел.

От сурарсан мулча қаҳр айлаб бепарволик
билан,
Қуй оёғинг, иштизор дийдан гирёним, кел.

Нур олар васлим тонги офтоб жамолингда
сенинг,
Шоми хижроним корайди, мохитобоним, кел.

Чекаман сенсиз надомат кунжида
хижрон фамиц,
Кел, халос эт, қийнади бу дарди
хижроним, кел.

Бир нафас билмас ҳаловат сенсиз
уйқучи кўзим,
Бир нафас тегсин, десанг, мужгонга
мужгоним, кел.

Эй бахори ноз, чаманнинг гулларидек
кел кетиб,
Чок-чокдир гирибондан то домоним, кел.

Чекса гулзордан этак ул сарвдек буйинг агар,
Ўтказарман кузим атрофига, эй жоним, кел.

Айлагай тоғус парини иншо хайрон кузларим,
Гул каби бепарда, эй рашки гулистоним, кел.

Макнуна, зулфи хаёлида жуда ошуфтаман,
Сурғали бир лаҳза бу холи паришоним, кел.

Қон булди ишқ даридан дили нотавонимиз,
Бу холи қилди аён ул ашки равонимиз.

Биз сенинг фамишг учун асраганмиз бу жонни,
Юз мишг ём юборсанг ҳам, чекар уни
жонимиз.

Ҳар канча қилма жафо, вафо кайтардик
жавоб,
Эй бағритош, қиларсан мунча имтихонимиз?!

Мажнун билан Фарходнинг қиссаси
 даври ўтди,
 Ўққа чиқарди уни оташин достонимиз.

Икки хиллик бўлмайди хақиқий ишқда сира,
 Дил жононники бўлса, бизники жононимиз.

Аччиқлиги ҳаётнинг бизга қилмайди таъсир,
 Ҳар дардга қилар даво ул ширинзабонимиз¹.

• • •

Юзу зулфингдан паришон бўлди то ахволимиз,
 Ою йил шам доғидек ранжу алам поймолимиз.

На лабиндан васлу на зулфингдан бўйи
 мурод,
 Куйди маҳрумлик ўтида бу тани беҳолимиз.

Бу мухаббат ичра бизнинг кўзимиз равшан
 мудом,
 Чулки бўлди илтизорлик сурмайи иқболимиз.

Хаста бу қушларда парвоз орзуси
 қайдан бўлар,
 Ёр хумори синдириб отди-қу парру болимиз.

¹ Ҳазратнинг шоира таҳаллуси қўлланилган охириги байти йўқ.

Тонгача ҳажри тунида ҳам ўтида ёнаман,
Эй сабо, бир мужда етказмасми
мушкинхолимиз?!

Юзларингнинг жилваси гулзору биз
барги хазон,
Эй баҳори ноз, юзингсиз не кечаркин
холимиз?

Макнуна шукр айлар эди толси масъудига,
Бир киё бокса шигори эзгулик тимсолимиз.

* * *

Эй назокатбахш хусни нуридан гулзорлар,
Боғламиш сунбул сочининг ёдида зуннорлар.

Эгри қўйганча қулоҳин¹ саҳродан ўтдими ё?
Мажнун ошуфта булиб, ерга отар дасторлар.

Эй сабо, сўйла қулоғимга муҳаббат рамзини,
Қолмади оламда ўзга махрами асрорлар.

Ул куёшдек чехрасини бир кўриш орзусида,
Кўзларим юлдуз каби тонгта қадар бедорлар.

Ўғрилар тутмиш макон ўзига меҳроб кунжини,
Коши узра анбарин холи эмиш айёрлар.

¹ Қулоҳ — бош кийими.

Дил қуши фориф бўларми ноладан ҳеч
Юзларида бўлса зулфи торларидан морлар¹.
тонгу шом,

Тенг бўлолмас жонпарвар қомату рухсорига
Макнуна, кўрдим агарчи сарву гул бисёрлар.

¹ Мор = ёлон.

МУНДАРИЖА

<i>Эргаш Очиллов. Шеърят маликаси</i>	3
«Туркий девон»дан. Ғазаллар.....	11
Мухаммаслар.....	178
Мусамман.....	187
«Форсий девон»дан. Ғазаллар.....	191

Адбий-бадий нашр

Жахон шеърляти дурдоналари

НОДИРА

ТУШУМДА КЎРСАМ ЭДИМ

Мухаррир *Н. Эргашев*

Бадий мухаррир *Ҳ. Қутлуқон*

Техник мухаррир *Л. Хижова*

Мусаххих *М. Ишонтонова*

Кичик мухаррир *Д. Холматова*

Компьютерда тайёрловчи *Л. Абхеримова*

Нашриёт лицензияси АІ № 158, 14.08.2009.
Босишга 2015 йил 11 августда рухсат этилди.
Офсет қоғози. Бичими 70x90¹ «Peterburg»
гарнитурасида офсет усулида босилди.
Шартли босма табоғи 8,78. Нашр табоғи 7,96.
Адади 2000 нусха. Буюртма № 15-575

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигининг
«O'zbekiston» нашриёт-матбаа ижодий уйи.
100129, Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

e-mail: uzbekistan@iptd-uzbekistan.uz
www.iptd-uzbekistan.uz

Очилов, Эргаш

О-95 Нодира / Э. Очилов. (Жахон шеърятти дурдоналари). – Тошкент: «O'zbekiston», 2015 – 240 б.

ISBN 978-9943-28-365-7

УЎК: 821.512.133-1

КБК 84(5Ў)

РАССЫЛКА

«OZBEKISTON»

ISBN 978-9943-28-365-7

9 789943 283657